
SÜLE

[illegible]

مناهج الاصول لعبد الباقي

[illegible]

عبد الباقی افندی مرحومك
علم كلامدن مزجم مناهج الاصول
الدينيه الی موقف المواهب النقيه

بسم الله الرحمن الرحیم

ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا وهب لنا من لدنك رحمة انك
انت الوهاب ٭ محامد زاکیات اول مبدع کائنات ومصنوعات
جنابنك اتحاف کرده معلا ساحه تقدیسیدر ولمعه ثنایان وحقیقده کنج دینار
توفیق وعنایت ایله پای بر تمکین استدلالیانی تسدید وتوثیق ایدوب
رهنمای سرمنزل تحقیق وملتمسدر نظم

من بدل راه بهنما کشت ٭ چنین رهنما تویی چه باکست ٭

نثر اول آفریننده متعذر النعت والوصف ومتکلم بی صوت وحرف
که لوامع طوالع آیات کلام مجیدی نائره مجمره تمجید وتوحید ایدوب باصره
کلیله انظاران توتیاسای تنویر وتحدید قلمشدر نظم

عقل از دل تو بصر فروزد ٭ گر پای برون نهد بسوزد ٭
توفیق اگر نه رهنماید ٭
آن عقده بعقل کی گشاید ٭

نثر ارادت شدیده موجب مراد وکشیده بسمله ایجادی برهان بنا
ابعاد ایدیکین اثنانده منطوق فقر آفرینش قطعی المفاد اولوب صحایف
مکونات نگاشته قلم ابداعی ودوائر اجرام نیرات رقم زده پرگار اختراع عیدر
وصلوات نامیات وتحیات فایحات اول خلاصه موجودات
ونقاوه ممکنات جنابنك حوض مورد لب تشنگان امت ومنبع
زلال فیض افیض شفاعت اولان خاکپای مشك سایه ثنایان ابلاغ
واهدادر که باعث ترتیب مقدمات مصنوعات انتاج نتیجه ذات

قدسی

قدسی السماتی وسبب ترکیب کاف ونون بسایط ومرکبات
سطوع نیر وجود پرجود قدسی الصفاتیدر ودخی حمات دین مبین
وهدات راه یقین اولان آل واصحابه واتباع واحزابه روحیه که
هر بری سحر ماندگان دیجور حیرته نجم هدایت ومشار سمند جهاد
توتیای بصر بصیرتدر شعر فبهم النجوم الزاهرات ٭ من اقتدی بهم اهتدی

نظم پس از حمد خدای مستعان و نعت پیغمبر ٭ شود واجب
دعای پادشاه معدلت گستر ٭ نثر بحمد الله سبحانه بو مجلّه
گلستان شیرازنك جمع وترتیبی وتفصیل وتبویبی بر پادشاه ایام
پرور ومعدلت گستر وعدالت کیش وبر شهنشاه قدردان مکرمت
اندیشك عهد سعادتمند قرین اتمام اولدیکه شیمه کریمه سی تقویت
شریعت حضرت سید المرسلین وسجیت پسندیده سی تایید احکام
دین مبین ورأی ثاقبی مرتفع ساز دیجور ظلم ووجود بیلر عدل
ورأفتی سیرابه بخش سرابستان گردون کهن اول پادشاه
نیل سعادت بساط بوسی پیشگاه والا مکانی صنادید اکابره
غایة الغایات مطلوب ومأمول واحراز ناصیه سایی خاك آستانی
اساطین تبابعه وقیاصره یه اقصی النهایات مقصود ومسئول
اول آفتاب مطلع سعادت عظما وقطب مدار خلافت کبرا
که علو شان دولت نشانی محبوسان حیطه حدس وحواس
وکوته نظران حطه عقل وقیاس ایچون مسلم برهان سلمی ایله
ادنا مدارجنه وصول مستحیل الحصولدر اول شهریار خجسته کردار
ستوده اطوار که نشانه خدنك دلدوزی صفحه سینه هر ظالم
وغاشم وکشمکش عادی ایه کشان اعادی یه شمشیری حاکم وحاکم
بر پادشاه سلیمان دستگاهدرکه خزیده سنکلاخ خذلان اولان
دیوسیرتان شرك ضلالی هنگام قصد گوشمالده قلاب طناب خیمه
معلا قبابه ابله خواه ناخواه آستانه سنه جبهه سای در شهنشاه

عدل افزای ظلم کاهدر که اعدای دین و شرذمهٔ متمردین جانبنه
تصمیم جهاد ایله تعبیه ساز عساکر نصرت مآثر اولدقجه سر لیجه دولتلرینه
صولجان ستم اسبی ایله ساحهٔ حالکاه فسیح المساحه سنده ناصیه فرسای
قلمشدر ❁ وهو معز الدنیا والدین غیاث الاسلام والمسلمین
قاهر المتمردین ❁ قامع الکفرة والمشرکین ❁ حامی البلاد ❁ راعی العباد ❁
المؤید من جانب السماء ❁ المنصور علی الاعداء ❁ السلطان ابن
السلطان السلطان الغازی محمد خان ابن ابراهیم خان لازال اسمه
الشریف حلیة فخار للمنابر ❁ ومابرح خیله واطئاً جثمان الاعادی
بالسنابک والحوافر ❁ وانوار سلطنته من افق العز شارقة ❁ وعذبات
رایاته برياح النصر خافقة ❁ ومابرحت البشائر تلثم مواطئ قدمه
والفتوح تتبع مواکب خدمه ما تعاقب الضیاء والظلام ❁ وتتابعت
الشهور والاعوام بالنبی وآله واصحابه العز الکرام سبب تألیف
هذه المجلة المجلیة جمیع ارباب افهام و مجموع اشخاص برایا و افراد
انام ایچون سعادت دارینه فائز ❁ و کمال نشأتینه حائز اولمق
تحصیل فضائل علمیه و عملیه ❁ و تزکیهٔ نفس و تهذیب سجیه دن
عبارت ایدوکی مقدمات یقینیه ❁ و مسلمات ضروریه مسلمه دندر
لاسیما آیات باهرهٔ قرآنیه ❁ و جوامع الکلم احادیث شریفهٔ نبویه
دن مستنبط اولوب مشکاة ساطع الانوار شریعت غرادن
مقتبس اولان علوم سبعهٔ دینیه ❁ و اکا وسیله اکتساب اولان فنون
آلیه مع تکثر شجونها ❁ و توفر فنونها ذمت اصحاب همته اقتنا و
تحصیلی واجب ❁ و اتقانی متحتم ولازب ایدوکی اجلای بدیهیاتدندر
❁ فلذلک ارباب تألیف و تحریردن جسیم غضنفر تکرا الله مساعیهم
تشمیر ساق همت و شد نطاق عزیمت ایدوب هر فنده نیجه کتب
نافعه و نیجه رسائل بارعهٔ رائعه تألیفنه مبادرت ایتمشدر ❁ و اکثر
مؤلفات متداوله لغت تازی اوزره وضع و تصنیف اولندیغی جهتیله

فنون

سبعه

قرآن و حدیثدن مستنبط اولان علوم سبعه بعض علمای اعلام مؤلفاتنده ذکر اولندیغی اوزره علی طریق الاجمال ایراد
بو وجهله تعداد اولنمشدر که اکا علم الٰهی و اصول دین
دخی اطلاق اولنور اول علم کلامدر ثانی علم اصول فقه ثالث
علم فقهدر که علم الشریعه و علم المذهب اسمیله دخی
تسمیه اولنمشدر رابع علم تصوفدر که علم مکارم الاخلاق
و علم الریاضه و علم التذکیه و علم التجلیه اسملریله مسمادر
خامس علم المکاشفه‌در که اکا علم الحقایق و علم
المشاهده دخی دینلمشدر سادس علم اخبار
و قصص سابع علم التذکیردر پس بو محلده
ذکر اولنان علوم سبعه دینیه دن مراد
بونلردر فلیحفظ فانه نافع جدا منه

فنون مشهوره دن بر فن معتد به یوقدر که تعمیما للفوائد و تقییداً
للاوابده لسان ترکی اوزره آنده وضع آثار ❁ و مؤلفات اولنمش اولمیه ❁
و بو جمله بیننده علم کلام اسمی ایله موسوم اولان فن جلیل المقدار ❁ با آنکه
اساس علوم شرعیه اولدوغی جهت ایله مجموعندن اهم ❁ و جمله سندن عموم
نفع سبیله اکد و الزم اولوب خواص و عوامدن هر کس انجمنه محتاج
اولدیغنه بنا احاطهٔ دائره تاکیدی اوسع ایدوکی بی اشتباه ایکن بو
فنونده معهود اولان نسق اوزره اصحاب آثاردن هیچ کمسه اول
فنده اعتنا ایله صالح بر تألیف ترکی تسویدینه تصدی ایتدوکی مسموع دکلدر ❁
بنا علی ذلک بو فقیر قلیل البضاعه ❁ و حقیر عدیم الاستطاعه ❁ المستمد
من آلاء ربه ذی العوارف ❁ المستمیح من جزیل نعمه الذوارف ❁
عبد الباقی بن محمد المدعو بعارف ❁ بصره الله بعیوب نفسه و جعل
یومه خیراً من امسه ❁ عنفوان شباب ❁ و ابان تحصیل و اکتسابده مؤید
عمیم الفوائد آثار افاضل سلافدن ریزه چین ❁ و پایین صفوف
دار الافاده اساتذه فنده گوشه گزین ❁ اولوب نادی خطیرلری
بساطنده روی ماله مبادرت ❁ و ساحهٔ مجالس منیعهٔ رسه‌لری غباری ایله
اکتحاله مواظبت ایدرک فی الجمله تمییز سواد و بیاض ❁ و فرق جواهر
و اعراض مرتبه سنه اکتساب قدرت ❁ و احراز مکنت ایدوب بسبب
بقاء ذکر جمیل اولمق داعیه سیله اقوال اهل سنتی مشتمل بر رساله
ترکیه تألیف و تلفیقنه بذل همت و صرف قدرت مصمم اولوب
مهمات دینیه دن بعض مسائل کلامیه جسته جسته فراهم کرده قلم
بریشان رقم قلنمش ایدی لکن تتابع موانع ❁ و تعاقب طوارق
و قوارع تعویقندن قطع نظر قصر باع ❁ و قلت اطلاع ❁ اول مقوله
کار خطیره اعنی امر سبب تألیف و تسطیره جسارته باعث تردد
اولمدن ناشی اثنای جزر و مد اقدام ❁ و احجامده گاهی داعیه جمع و
ترتیب ایله تحریک خامهٔ بدیع البیان ❁ و گاهی فراغ جزم ایله تسویه

اولنان اوراق پریشانه نهاده طاق نسیان قالمش ایکن بعد برهة
من الزمان سازکاری توفیق فیاض کارساز وشوق عنایت حضرت
هادی بی انبازیله بر خجسته وقت فرخنده هنگام شادابنده مرغ دلم
آب ودانهٔ لطف وانعامیله دست آموز اولوب افروخته
چراغ احسان والتفاتی اولدیغم مکرمت اندوز حضرتلرینک که مظان
اجابت اولان اوقات مبارکه لرده خدمت دعای عمر ودولتلری لازمهٔ
ذمت همت فقیر بلکه بی تساهل وتقصیر مواظبت کردهٔ صغیر وکبیر
وضمیمهٔ اوراد ربنا دیر اولوب اول مأمول قرین حصول اولمق
استدعاسیله متقیمان حظایر لاهوت وساکنان خطهٔ ملکوتک
دخی دست دعالری صوب عرشه گشاده ناصیهٔ ابتهالتری محراب نیازه
نهاده اولمشدر اول وجهة الآمال عفات ومقصد ارباب حاجات
نسیم لطفی غنچه پیرای گلزار امانی وایام دولتی جهانبانانه موسم تهانی
اولوب نیر رأیی اوضح من کاء ومحاسن مناقبی اوفر من نجوم
السماء دنیلسه شایان وسزادر اول ممهد دعایم دین ودولت دستور مؤسس
قواعد ملک وملت اول صدر صاحب مفاخر واول یکه تاز
حمایت وسرفرازیکه معالم شریعتی احیا واعلام اسلامی اعلا غایة الغایات
مقاصد ومسئولی وبیوت الاصنام کفره ومشرکینی جوامع ومعابد
معاندین شرک آیینی مساجد وصوامع قلمق اقصای مأمولیدر
اول جناب جلالت مآب دستوری مالک ذمهٔ دولت معنوی
وصوریکه غبار رزمگاهی اکسیر فتح ونصرت ودستگاه آستان جهان
دولت پناهی کیمیای سعادت اولوب نیر رأی صائبی ضیابخش
جهت ساحهٔ عجزا ونجم ذهن ثاقبی کلمیخ معلا رواق صدارت
عظمادر وهو البدر الزاهر والعلیم الزاخر ذو الرأی الرزین صاحب
الحزم الرصین سفینة نوح الاقبال سماء برج العزة والاجلال
منبع الکرم والسداد مطلع تباشیر الفیض والرشاد مقرر قوانین

الوزارة

الوزارة مدبر ممالک الصدارة ذو الحزم الغالب علی الآراء الصائبة
مکسر رایات العساکر الخائبة غیث الندی غیاث الوری الآصف
المفخم الصدر الاکرم الاعظم اوقر الصدور واوفرهم جاها
الدستور المکرم مصطفی پاشا ابن اوروج بیک لازال النصر طراز
رایاته وبنوده وصدر السعادة متزینا بوجوده شعر
فهذا دعاء لایرد فانه ** اذا ما دعونا امنت الملائکة
نثر پس اول کام بخش ارباب استحقاق ولی النعم ستوده
اخلاق حضرتلریکه بو داعی ثناگذار اخلاص شعارکبی نیجه دل شکسته
پریشان روزگاری حضیض خاکساریدن اوج اهتزاز وافتخاره ترفیع ایله
سازکار اولمشدر ذکری سبق ایدن صحایف پریشان تعبیری نهایته
طبیعتچه عرض واتحاف قلنوب رسیدهٔ نظر نقادلری اولدقده
بو اندک سرمایهٔ دید ودانشه مقتضای بحث سینه لری اوزره حسن
ظنلرینه بناء اول اوراق گسسته تار اعتباری شیرازه بند جمع وترتیب
اولوب فراهم کرده قلنمغه اشارت علیه لری صدور ایتدن ناشی مهمات
دینیه دن بعض مسائل اعتقادیه یی مشتمل بر مجله مجمله تسویده
تحریرینه مباشرت ووجوب فرمان عالیشان واجب الاذعانلری
مصداقنجه مستمدا من الفیاض الخبیر عزیمت صادقه ایله اول امر خطیره
اعنی تبییض وتسطیره شروع ایله ساعد اهتمام تشمیر ومناهج الاصول
الدینیة الی مواقف المقاصد الیقینیة اسمیله تسمیه قلندی بو نوع
رساله نافعه وقباله رابعه محضا اول صاحب سعادتک فیض
نظر نقادلریله جلوه نمای معرض بروز وظهور اولمش اولوب
فی الحقیقه همان اثر فیض همتلری اولمشدر جناب فیاض چاره ساز
اول ولی النعم عمیم الکرمی همواره خیرات مبراته موفق ایدوب صدر
والا قدر سعادتده بردوام ومسند عز ورفعتده مستدام ایلیه آمین بلطفه
العمیم وکرمه الجزیل الجسیم فهانا اشرع فی المقصود مستعینا بالملک

الفياض الودود ومنه العون وعليه التكلان **مقدمة الكتاب** [5]
علم كلامك تعريفي وموضوعي وفائده سي وشرفي ووجه تسميه سي بيانندهدر
التمهيد [7] معرفت مبدا ومعاده مسلكنه سالك اولنلرك اصنافي ذكر
واثارة الشك والجواب عنها [7] **تنبيه** في تفصيل حد طريقي التصفية
والنظر على الآخر **الجرح والتعديل** [9] علم كلامي ذم وتقبيح وارباببني تضليل و
تجهيل ايدنلري رد واولبابده وارد اولان كلام سلافي توجيهده در
تحقيق مذهب اهل سنتك حقيتي بيانندهدر **دفع شك** [14] اول محله
متعلق ايراد اولنان بعض اسولهنك دفعندهدر **المسلك الاول** [15]
في ذات الواجب سبحانه وتعالى وفيه مناهج ثلاثة [16] **منهج اول** اثبات
واجب الوجود بيانندهدر **منهج ثاني** [18] ذات واجب الوجودك سائر ذواته
مماثل اولمدوغي بيانندهدر **منهج ثالث** [18] وجود حضرت باري
جلت عظمته وعز شانه ذات مقدسه سنك عينيمدر غيريميدر اولبابده
وارد اولان اقوال ذكرندهدر **المسلك الثاني** [18] في التنزيهات وفيه
مناهج ثلاثة ايضا يعني جناب حضرت حقك صفات سلبيه سي بيانندهدر
در **منهج اول** [18] وحدانيت باري تعالى بيانندهدر **منهج ثاني** [24] جناب حضرت
حق جل وعلانك زماندن ومكاندن وجسميتدن وجوهريتدن وعرضدن
واتحاد وحلولدن تنزيهي بيانندهدر **منهج ثالث** [26] حضرت واجب الوجودك
وصف حادث ايله اتصافدن منزه ايدوكين بيانندهدر **المسلك
الثالث** [27] جناب حقك صفات ثبوتيه سي ذكرندهدر وبو مسلك آلتي
منهجه مشتملدر **منهج اول** [30] صفت علم الهي بيانندهدر **منهج ثاني** [36] قدرت
الهيه بيانندهدر **منهج ثالث** [38] جناب حضرت حق جل وعلانك صفت
حيات ايله اتصافي تحقيقندهدر **منهج رابع** [39] حضرت واجب الوجودك
سميع وبصير ايدوكين بيان وتحقيقندهدر **منهج خامس** صفت ارادت
الهيه بيانندهدر **منهج سادس** [42] جناب حضرت حق جل وعلانك
متكلم ايدوكين وكلام ازليه سنك اثبات وتحقيقندهدر **المسلك الرابع** [44]

في السمعيات وبو مسلك يدي منهجه مشتملدر **منهج اول** [44] مباحث
نبوت بيانندهدر **منهج ثاني** [46] انبياء عظام عليهم الصلاة والسلام
حضراتنك عصمتلري بيانندهدر **منهج ثالث** [47] حضرت سلطان انبيا
عليه وعلى آله واصحابه صنوف التسليمات والتحيات جنابنك نبوت
ورسالتي بيانندهدر **منهج رابع** [50] ملائكه كرام حقيقتلري واحواللري بيانندهدر
منهج خامس [52] جن وشياطين حقيقتلري بيانندهدر **منهج سادس** [53]
كرامات اوليا قدس الله اسرارهم بيانندهدر **منهج سابع** [55] سحر وسائر
تاثيرات نفوس بيانندهدر اعاذنا الله منها **المسلك الخامس** [57]
احوال اخروي بيان واثباتندهدر وبو مسلك بر مقدمه وطقوز
منهجه مشتملدر **مقدمه** السنه انبياء عظامدن استماع اولنان
احوالي تصديق وتلقي بالقبولك وجوبي بيانندهدر **منهج اول** [60]
حشر ونشر ومعاد جسماني اثباتندهدر **منهج ثاني** [64] ارواحك بدنه
مفارقتدن صكره اولان احوالني شرح وبيانندهدر **منهج ثالث** [65] قبرده
سوال ملكين وقبرك نعيم وعذابي بيانندهدر **منهج رابع** [67]
صحايف اعمال بيانندهدر **منهج خامس** [67] ميزان ووزن اعمال بيانندهدر **منهج سادس** [69] صراط بيانندهدر **منهج سابع** [70]
جناب رسول اكرم صلى الله عليه وسلم حضرتلرينك حوض مورودي
وعصات مؤمنينه شفاعتي بيانندهدر اللهم ارزقنا الفوز بهما
منهج ثامن [72] جنت وجهنم وحور وقصور وغلمان وجنت ونارك
الآن مخلوق وموجود ايدوكين بيانندهدر **منهج تاسع** [75] امامت
وخلافت وخلفاى اربعه رضوان الله تعالى عليهم اجمعين حضراتنك
فضيلتلري بيانندهدر **مقدمة الكتاب** علم كلامك تعريفي و
موضوعي وفائده سي وشرفي وعلم كلام ايله سبب تسميه سي بيانندهدر
تعريف الكلام كلام اول علمدر كه آنكله عقايد دينيه يه ادله يقينيه
ايله علمدر ديمشلردر بهر تقدير تعريفين مذكورين شرط تعريف وتحديد
كه افراد معرفه جامع واغياري مانع اولمغله اطراد وانعكاسه جامع

اولوب تعریفین مذکورینده دینیه ایله توصیف وصفوب مخصوصا
دین محمدی علیه الصلاة مراد اولنمق قرار داده اولدیغی عقایده تعلق
قیدی ایله اعمال شرعیه اثباتنه تعلق ایدن علم تعریفدن اولا خارج
اولوب ثانیا توصیف مزبور سببیله صناعت منطقیه و علم جدل
عقاید دینیهیه عدم اختصاصی جهتندن تعریفدن خارج و اداب
سالفه اربابنک علومی حرفی خارج اولمق محقق و مقرر اولمشدر موضوع
الکلام هر علمک موضوعی آندن عبارتدر که اول علمده آنک عوارض ذاتیه
سندن بحث اولنه و مقاصده وزرینه تقدیمنک سبب وجوبی
اولدر که هر علمک طالبی قنده علم آخردن مزید امتیاز ایله تعیین و امتیازی
موضوعنه علم ایله یعنی موضوعک موضوعیتنی تصدیق و اذعان
در زیرا معلومات متکثره یی متمیزه و مضبوط اولمدقجه معرفت متعسره
اولوب علوم متداوله دن هر علم مسائل متکثره دن عبارت اولدیغندن
ناشی تحصیلی سهل اولمق ضبط و تمییزه متوقف اولوب هر علم ایچون
بحسب الذات تمیز وانکشاف موضوع ایله حاصل اولمغیله بانی
موضوعنه تصدی ایدوب مقاصده وزرینه تقدیم ایتمشلردر
مثلا مسائل عدیده یه مصادفه حالنده ملاحظه اجزاسی مسائل
بر صنفی بدن انساندن من حیث الصحة والمرض باحثه بولوب
بر مقداری دخی من حیث الاعراب والبنا کلمه و کلامدن بحث ایدر
بولسق و مقدما بدن انسان موضوع طب اولدیغی و کلمه و کلام
موضوع فن نحو ایدوکی معلوممز اولدیغی تقدیرجه بر صنفک مسائل
طبیه دن اولوب صنف آخرک مسائل نحویه دن اولدیغنه جزم
حاصل اولور بو دخی معلوم اوله که علم واحدک گاه اولورکه موضوعی
امر واحد حقیقی اولور مثلا عدد مثللو که موضوعی علم حسابدر وگاه اولور
اشیاء کثیره متناسبه اولور کتاب وسنت واجماع وقیاس کبی که
موضوع اصول فقهدر او تقدیرجه موضوع فن امر واحد حقیقی اولمیوب

منعقق کنه وسنه
وقتی
اولنور
قف

امور

امور متعدده اوله آندن بحث مابه التناسبک اشتراکی جهتندن
اولمق شرطدر غیری جهتدن اولسه علم واحد اولمیوب علوم
متعدده اولمق لازم اولور بو دخی قرار داده درکه هر فنک علم آخره
نسبت ایله شرفی و رتبه سی موضوعنک شرف و رتبه سی جهتیله در

تعیین موضوع علم الکلام علی اختلاف الاقوال

کتب موثوقه ده بیان و تحقیق اولندیغی اوزره ائمه فندن تعیین
موضوع کلامده اقوال متخالفه وارد اولوب قاضی ارموی رحمه الله
علیه اختیاری اوزره موضوع علم کلام ذات الله در وحجة الاسلام
امام ابو حامد الغزالی و متکلمیندن بر طائفه اختیارلری اوزره مطلقا
موجوددر موجود اولدیغی حیثیت ایله بو ایکی قولدن هر برینی بر طائفه
اختیار ایدوب ایراد ادله و دفع شبهات ایله مدعالرین تأیید
و توثیق ایتمشلردر لکن جمهور متأخرین قول آخر اختیارنده اتفاق
ایدوب موضوع علم کلام معلومدر شول حیثیت ایله که اکا اثبات
عقاید دینیه تعلق ایلیه یا تعلق قریب یاخود تعلق بعید ایله
دیمشلردر و جمهور متأخرین بو قولی اختیار و ایثار ایدوب ادله
واضحه ایله مدعالرینی اثبات و اقوال قدیمه یی رد و تزییف ایتمشلردر
تفصیلی کتب فن مفصله سندن طلب اولنه **فائده علم کلام**
بو علمک فوائد کثیره و عوائد عدیده سی اولوب از جمله بر فائده سی
حضیض تقلیددن ذروه تحقیق و ایقانه ترقیه باعث اولدیغی
و بری حق مستر شدینی ارشاده قدرت و اقامت حجج ایله اهل عنادی
الزامه ممکن اولدیغیدر اوچنجیسی قواعد دینی شبهه ملحدین ایله زائل اولمقدن
حفظ و صیانتدر دوردنجیسی اساس علوم شرعیه بو فنک اوزرینه
مبنی اولدیغیدر که نفس الامرده مجموع علوم شرعیه بو فنه متوقف ایدوکی
مقرر اولوب اولا اثبات صانع و وجوب حقه علم قدرت و اراده
نبوتی ایله مرسل رسل منزل کتب اولدیغنه جزم و یقین حاصل

اولمدقجه تعاطی علم تفسیر وحدیث وتداول علم اصول وفروع
متصور دکلدر تشبثی صحت نیت واعتقاده درکه رجای
قبول اعمال وترتب ثواب آکا منوط ومربوطدر خفی اولمیه که
بو ذکر اولنان فوائد خمسه نک ثمره سی وغایتی سعادت دارینه فائز و
نجات نشاتینی حائز اولمقدر اما شرفی ومرتبه سی بو وجهله معلوم
اولورکه بو علمک موضوعی آنفا ذکر اولندیغی اوزره جمیع اشیانک
اعمی واعلاسی واغلبی اشرف معلومات اولان ذات الله وصفات
وافعال الله مباحثنه متناول اولور پس هر معلومکه اشرف معلومات
اوله آکا تعلق ایدن علم دخی اشرف علوم اولمق متعین ومقرر اولور
غایتی دخی بو وجه اوزره بیان اولنمشدرکه فوائد خمسه سابقه یه مترتب
اولان سعادت دارین که اشرف غایات وارفع ثمراتدر بو علمک
ثمره وغایتی اولدیغی مقرر اولیجق شرف غایتی بیانندن مستغنی
اولور وکذلک ادله سی یقینیه اولوب مقدماتنک صحتنه صریح
حاکم اولدیغندن قطع نظر نقول قاطعه ایله تأیید وتشیید اولنمشدر
پس ظاهر اولورکه بو فنک ادله سنده عقل ونقل تطابق اتمکله
عرق شبهه منقطع ومنحسم اولمشدر وفنون حکمیه مجموعنک ارباب
زعمارنجه اشرفی اولان علم الهینک ادله سی مجرد عقله مبتنی اولوب
نقول صریحه یه مخالف اولدیغی جهتدن مداخله وهمدن سالم اولموب
موثوق اولمدیغی معلوم اولور پس بو وجهله دخی فن کلامک رجحانی
وجهات شرفی جامع اولوب اشرف علوم اولدیغی معلوم ومتبین اولور
وجه التسمیه کلام اسمیله مسمی کتب فن مفصلاتنده وجوه عدیده
ایله بیان اولنموب اولا اسلاف متکلمین مؤلفاتنک مباحثی الکلام
فی کذا وکذا عنوانیله مصدر اولدیغیدر وثانیا اشهر اختلافات اقوال
متکلمین مسئله کلام الهیده وقوع بولدیغیدر وثالثا تحقیق مباحث
شرعیه ده تکلمه قدرت ابراث ایدیکیدر وغیر ذلک من الوجوه **التمهید** عند

الافاضل

الافاضل اثبات ثابت وقرار داده درکه هر عاقل ومکلف ایچون
معرفت مبدأ ومعاده وصول طریقی ایکی مسلکه انحصار اوزره
اولوب بری طریقه ارباب نظر واستدلالدر وبری مجاهده اهل ریاضت
واصحاب حالدر طریقه اولی یه سالک اولنلر دخی التزام دین وملت
ایتمشلر ایسه متکلم اسمیله موسوم اولان طائفه در دکلر ایسه حکیم مشائی
نامیله معروف اولان فرقه در وطریقه ثانیه یه سالک اولنلر دخی
ایکی صنف اولوب اگر ریاضتلرنده احکام شریعت شریفه یه موافقلر
ایسه صوفیه متشرعوندر دکلر ایسه حکمای اشراقیون اطلاقیله
ایله متعارف اولان طائفه در **اثارة الشک واغلاق الفک**
آجله افاضلدن بعض متأخرین بو تقسیمه سؤال ایراد ایدوب احبار
یهود ورهابین نصاری التزام ملت ایتمشلر ایکن آنلردن نه اختیار
طریقه نظر واستدلال ایدنلرینه متکلم اطلاق اولنور ونه اختیار مسلک
ریاضت ایدنلرینه صوفی اطلاق اولنور پس بو تقسیم مذکور اقسامینی
حاصر اولمق لازم کلیور رجوع دخل وزیفه منصدی اولمشدر بعد ذلک
جوابه تصدی ایدوب متکلم واتباع متکلم وصوفی واتباع صوفیدن
مراد اولنان یا خود مسلمون اولان اصحاب کلامدن غیریه عدم اعتبار
واعتذار دن ناشی تعرض اولنمامش اوله دیمشدر **الجواب الحاسم** ارباب
الباب یه خفی دکلدرکه تعریف علم کلامده واقع اولان عقاید دینیه
قیدندن مراد عقاید دین محمدیه علیه الصلاة والسلام ایدوکین تصریح
ایتدکلری اوزره مناسب اولان بو قسمده واقع اولان ملتدن دخی
آنجق ملت محمدیه علیه افضل الصلاة والتحیة مراد اولنمقدر پس بو تقدیر
اوزره شبهه سابقه برطرف اولور وتعریف کلامده بو وجهله تصریح اولنان
یعنی عقاید دینیه یه دین محمدی علیه الصلاة والسلامه حصر وتخصیص
مستفاد اولدیغی اوزره ادیان سالفه رجالندن طریقه نظر واستدلاله
سالک اولنلرک علمنه کلام اطلاق اولنماجق کبی دخی متکلم اطلاق

اولنمق متعين اولور پس تقسيم مذكوره حق تعبير بودر كه طريقه
نظر واستدلاله سالك ملت محمديه عليه افضل الصلاة والتحية
يه ملتزم اولنلر ايسه متكلمون واكر دكللر ايسه مشائيون وطريقه تصفيه
سالك اولنلر كذلك رياضتلرنده احكام شريعت محمديه عليه افضل
التسليمات الفائحة الزكيه يه موافقلر ايسه صوفيه واكر دكللر ايسه
اشراقيون ديدكلري فرقه در وجه مذكور اوزره بو تحقيق وتقرير
نتايج طبع كسير وآثار خاطر فاتر حقيردندر لكن بعد اللتيا والتي
تقسيم مذكور بحسب جليل النظر غبار شبهه دن خالي اولميوب
اجبار ورهابين يا مشائي وياخود اشراقي زمره سندن معدود اولمق
لازم اولور اما تدقيق نظر اولنسه تصرف يسير ايله عقال اشكالك
انحلالي حيز امكانده در فليتامل تنبيه بعض محققين طريقه
تصفيه يي طريقه نظر واستدلاله ترجيح صددنده بو وجهله تحقيق
مرام ايتمشدر كه طريقه اولينك حاصلي قوه نظريه ايله استكمالده در جانبنده
ترقيدر وبو ترقيده رجدان غايت قصوى ونهايت مقصودي
مبتغي مرتبه عقل مستفاده وصول وارتقادر وطريقه ثانيه نك خصوصي
قوه عمليه ايله استكمال مراتبنده ترقيدر وبونك درجه ثالثه سنده
نفس ايچون حاصل اولان صور معلومات اگرچه عقل مستفاده دخي
حاصل اولديغي مقرر لكن بو رتبه نك درجه عقل مستفاددن ايكي
وجهله اكمل واقوى اولمغله رجحاني مثبت ومبرهندر وجه اول ايكي
طريقه مباحثه يه استيلاسي جهتندن مرتبه عقل مستفاده حاصل اولان
صور علميه شبهات وهميه دن سالم اولميوب بو درجه خطيره ده قواي
حسيه وقواي عقليه نك مغلوب ومسخري اولديغي سببدن قواي
عقليه ايله حكم اولنان ادراكاته مزاحم ومنافي اوليغيدر وجه ثاني درجه
مذكوره ده نفس كدورات تعلقاتدن طاهر اولوب كمال انجلاسي
جهتيله مثلا نقوش كثيره يه مقابل وضع اولنمش مرآت كبي انتقاشي مقدار

صور

صور كثيره يه مجلا اولوب مرتبه عقل مستفاده فائض اولان
صور آنجق اقامت اولنمش براهين وترتيب اولنمش مبادي يه
مناسب اولان علوم اولمغله بو صورتده نفسك حالي همان بر كوشه
سي جلا داده اولمش آيينه كبي اولديغي جهتدن آنده برتثمه اولان صور
مرتبه اوليده منتقش اولان نقوش علميه يه نسبت قليل ويسير ونزر
وحقير اولديغيدر رباعي

اي دل ز طريق اهل صورت بگذر — آيينه شو و زهر كدورت بگذر
گر نور صفاي عارفان ميخواهي
از هر چه ترا هست ضرورت بگذر

نثر امام فخر الدين رازي حضرتلري شيخ نجم الملة والدين الكبرى
قدس الله سبحانه سرهما حضرتلرندن سؤال ايدوب بم عرفت ربك
ديدكلرنده بواردات ترد على القلب تعجز النفوس عن تكذيبها
ديمكله جواب ويرمشدر شعر

ورا العقل علم يدق عن — مدارك غايات العقول السليمة

بعد ذلك كبار صوفيه نفعنا الله سبحانه ببركة انفاسهم الشريفه
مؤلفاتنده اكثر من ان يحصى بو معنايي ناطق تصريحاتي وارد اولمشدر
كمال اشتهارندن ناشي تكثيره تصدي اولنمدي لكن ائمه فن اولان
فضلادن بعض فحول آثارندن رسيده سمع قبول اولدر كه طريقه تصفيه
مخاوف واخطار ريشمار اولوب خارستان ورطات ومهالك
ابتهاج صراط سويدن تعويقله منكر سالك اولمغله تخيلات
هوجس وتسويلات وساوس هزار بهزار مسالك محجه طلبي بيداي
حيرتده سرگردان اولمغه مؤدي اولمشدر تخصيص بعضيلر دخي مثنوي

آن خيالاتيكه دام اولياست — عكس مه رويان بستان خداست

نثر مغزاسي اوزره اندك نمايشه فريفته اولوب مثنوي

اي برادر بي نهايت دركهيست — هر چه آن كه ميرسي با الله مايست

نمشه مضموننده‌ن غفلت ایله کسراب بقیعة یحسبه الظمآن ماء
حتی اذا جاءه لم یجده شیئا الآیه کندی نفس قاصرنده کمال تخیل ایتمکله
مطلوبنه وصول قرین حصول اولدی زعمنه دوشوب طریق
طلبده جد واجتهاددن فراغته مؤدی اولور وکاه اولور که بر ناقص
کمکرده راهی مرشد کارآکاه ظنی ایله دامننه دست یار اسیر شاد اولوب
نقد عمر کرانمایه سنی بیهوده یره بذل وصرف ایدیکینه تدارک حیز امتناعه
پیوسته اولوب واقع حاله اطلاع سودمند اولمز زیرا نفس الامرده
مرشد مربی نادر اولوب مصادفه حالنده دخی فرق وتمییز یا متعذر ویا
متعسر اولوب بر محذور دخی اولدرکه اثناء سلوکده نظر واستدلاله احتیاج
بالکلیه زائل اولمیوب سالک جلیه علوم رسمیه‌دن عاطل اولسه ورطهٔ
افراط وتفریطدن امین اولمیوب بلکه بر حالده حد اعتداله جاهل
اولمقدن ناشی ریاضات شاقه‌یه اقتحام فساد مزاج واختلال مشاعری
مستتبع اولوب بطلان استعداده مؤدی اولور فلهذا حضرت
هادی الثقلین الی الصراط المستقیم علیه وعلی آله وصحبه افضل الصلاة
والتسلیم بیورمشلردرکه ما اتخذ الله ولیا جاهلا قط وحدیث آخرده
دخی وارد اولمشدرکه قصم ظهری رجلان جاهل متنسک وعالم متهتک
التبصرة ظن اولنمسونکه اساطین دین اولان ائمه متکلمین شکر الله
مساعیهم عقاید اسلامیه‌یی دلائل کلامیه ایله تصحیح واثبات ایتمش اوله
لر بلکه آنلرک انوار عقائدی مشکاة نبوتدن مأخوذ ومقتبس وارکان
دعایمی نقول ایله مؤسسدر بلکه مطلقا علومدن هر قنغی علم که قوانین
شریعت مطهره‌یه مخالف اوله البته مذموم اولور والحاصل علم
کلامده شرط اولدرکه اصل مدعی شریعت شریفه‌دن مأخوذ ومستنبط
اولوب دلیلی براهین عقلیه اوله یعنی بو فنک شرائطندندرکه
مقاصدی اصلنده شرعیه اولوب عقل ایله تأیید اولنمش اوله واصل
معتقداتی یا کتاب الله ویا احادیث شریفه نبویه واخبار صحیحه

جلیه

جلیه‌ده وارد اولمش اوله که بو شرطلر مفقود اوله علم کلام اطلاقی
صحیح اولمز بلکه علوم دینیه‌دن معدود اولمز پس مسائل کلامیه
ایکی صنف اولوب یا اصل مدعی شرعدن مأخوذ اولوب بعد التعلیم
اوزرینه برهان عقلی اقامت اولنمشدر ویا خود هم شرع وهم عقل نطاقی
ایله مثبت ومبرهن اولمشدر التبصرة اعلموا ایدکم الله وایانا علی
النهج القویم ووقانا وایاکم عن الانحراف من الصراط المستقیم
علم کلام حقنده ردا وقبولا اگرچه اقوال متخالفه کثیره وارد اولمشدر
لکن بو تحقیق عقبنده ذکر وایراد وتصمیم اولنمشدرکه جمهور محققین
اتفاقلری وزره قرارداده اولان اولدرکه علم کلامه اشتغال فرض
کفایه قبیلندن اولوب هر کسه علی وجه الاجمال مرتبه اطمینانه وصول
مرتبه‌سی تحصیل یقین فرض عین اوله زیرا ادله وثیقه ایله مدلل
مبرهندرکه عاقل مکلف ایچون ذات بیچون حضرت واجب الوجود
معرفت یعنی وجود صانع لایزالی وصفات کمالیه ثبوتیه وسلبیه
سن بقدر الطاقة البشریه ادراک وتصدیق بحسب الشرع واجبدر
پس بو وجهله اولان معرفت نظر واستدلاله متوقف اولدیغی مقرر
اولنجق نظر واستدلال دخی واجب ایدیکی متعین اولور زیرا شول
نسنه که واجب آکا توقف ایده اول دخی واجب اولور والحاصل مسائل
اعتقادیه‌ده تفصیل قوانین استدلاله ممارست واعمال فکر ایله اقامت
براهینه قدرت تحصیل ایدوب الزام معاندین وارشاد مسترشدینه
تمکنت مرتبه‌سنی استحصال بلکه واجب علی الکفایه اولمش اولور کندی
نفسی ایچون طلب درجه یقین فرض عین اولدیغی کبی بو مرتبه‌لر
ضروریات دینیه‌دن اولمقدن ناشی فقهاء اسلام بوأهم الله تعالی
الی دار الاسلام زمره‌سندن جمع کثیر وجم غفیر تصریح ایدوب هر
مسافه قصره‌ده بو صفتله برکیمسنه‌دن لابد اولمغله خلفاء اسلام
ایدهم الله تعالی حضرتنه بو امر جلیلده کمال اهتمامدن ناشی هر مسافه

قصری بو ملکه یه مالک و بو مسلکه سالک بر شخصدن خالی قومق حرامدر
نیکیم هر مسافهٔ قروی ظواهر شرایع و احکامه عارف بر فقیه بیهوده اخلا
فلق حرام اولدیغی کبی و بو کتب موثوقه ده تصریح ایتمشلردر التشکر
الحمد لله تعالی علی جزیل طوله و قدرته جوله بو عصر همایون فال مسعود
المآلده که لمعات ساطعهٔ مآثر پادشاهی و اشعهٔ انوار معدلت کار
ظل الهی چار جهت عالمه پرتو انداز عدل و نصفت اولوب مراسم
حدود و شرع قویمی اهتمام تام حمایت جانبنه عنان عنایتلری معطوف
و مرحمت بیغایتلری خدمهٔ علوم اولان دعاگویان اخلاص اندیش ایچون
التفات و رغبت طرفنه مصروف اولمشدر و شوارق آرای صائبه
سی اناع و یا جیر شبهات ایله مزیج غیاهب و بوارق اسنهٔ خورشید
التماعی طرد مخالفین ایچون شهاب ثاقب مثابه سنده اولدیغندن
ماعدا مشکات نبوتدن اقتباس اولنان کلمات ساطعة البرهاندن اذا
اراد الله بالامیر خیرا جعل له وزیر صادقا ان نسی ذکره حدیث واضح
البیانی مصداقی اولان بر سطر جریدهٔ سعادت باهره عنوان دیباجهٔ
سلطنت قاهره رئیس کلای دولت و مقتدای اصحاب عز و
شوکت صدر الصدور و نخبة الاعصار و الدهور صاحب الدولة
الکبری و ساحب اذیال المراحم علی مفارق البرایا حضرتلری دخی بو
جانبدن سجیت شریفه لرنده مرکوز اولان جوهر صدق و سداد و طبیعت
نظیفه لرنده مودع و مکنوز اولان اکسیر صلاح و رشاد مقتضاسی اوزره
احیای معالم دین مبین و اعلای اعلام سنت سید المرسلین علیه
افضل الصلاة و التحیة امرنده تشمیر ساعد اهتمام و شد نطاق جد و اقدام
بیورمغله یوما فیوما صنوف علم فضائلی توقیر و اصناف ارباب علوم
و معارفی لطف و احترام ایله تکثیره باعث اولمشلردر جناب حضرت فیاض
مطلق بو نظام مستحسنی لا انتظامی بر دوام ایلیه آمین بحرمة النبی و آله و صحابه
البررة الکرام الجرح و التعدیل علم کلامی تقبیح و اهلنی تفسیق و تجهیل

مزیج زا و جیم ایله مزیل معناسنه
وزنا و معنا ازاله ایدیجی دیمکدر
منه

ایدنلرک

ایدنلرک اقواللرین رد و ابطالده ورود ایدن کلام اسلافی توجیه
ده آنلری ذکری سبق ایتدیکی اوزره علم کلامک فرضیتی ثابت اولبحق
ارباب الباب لایق سزاوار اولان اول فن جلیلی رد و انکار ایمزلر بندن اسلافدن
نقل اولنان اقوالک ظاهرینه فریفته اولمیوب افاضل محققینک اولبابده
جواب و تأویللرینه واقف اولمزدن مقدم بو فنی مطلقا رد و انکاره
مبادرت و اربابنه بمیلاحظه سوء ظن ایتمکه جسارت ایلمیه پس مناسب
اولان اولدر که بو محلده طرفینک انکار و توجیهلرندن بر بنده ایراده
تصدی اولنه متوکلا علی الهادی القیوم وجوه معارضه دن وجه
اول اولا صور انکاردن طریقهٔ معارضه ده منقول اولان اقوالک بری
اولدر که مسائل کلامیه نهج متکلمین اوزره عقاید دینیه اثباتنده
اعمال نظره اشتغال حضرت رسول الله صلی الله علیه و سلم و اصحاب
کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین دن منقول اولمدیغی جهتندن
بدعت اولوب و بدعت مردود فی الدین اولدیغی حدیث صحیح ایله
مثبتدر کما قال النبی صلی الله علیه و سلم من احدث فی دیننا ما لیس منه
فهو رد الحدیث بو وجه ایراد اولنان اشکالدن اول سؤال اوزره
جواب ویریلور که اگر مراد اصلا مباحث کلامیه یه حضرت رسول اکرم
صلی الله علیه و سلم دن و اصحاب کرامدن اشتغال صادر اولمامشدر
پس کلا اشتغال مطلقا بدعتدر دیمک ایسه بو کلام ممنوعدر
زیرا مرتبهٔ تواتره واصلدر که رسول اکرم علیه افضل الصلاة و السلام
و اصحاب عظام گاه و بیگاه دلائل توحید و نبوتدن بحثه تصدی
ایدرلر ایدی و دائما اهل مکه القای شبه و شکوک قلوب توحید و نبوته
طلب ادله دن خالی اولمزلر ایدی حتی حق سبحانه و تعالی جل و عز شانه
حضرتلری آنلرک حقنده بل هم قوم خصمون بیورمشدر و دائما حضرت
رسالت پناه علیه افضل الصلاة و السلام من الاله دخی سؤاللرینه دلائل
باهره و آیات ظاهره ایله اسکات و تبهیت و براهین ساطعه ایله جوابه

قاطعه ایله الزام و تبکیتدن خالی اولمزلر ایدی و قرآن کریمده خصوصا بو بیان
اوزره آیات کثیره وارد اولمشدر لو کان فیهما آلهة الا الله لفسدتا کبی
وان کنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا فأتوا بسورة من مثله کبی و اگر
مراد اول اولمیوب حالا ارباب کلام بیننده متداول اولان اصطلاحات
و مؤلفات کلامیه‌ده مسلوک اولان طرز مباحثات اوزره اشتغال
منظور کلدر بدعتدر دیمک ایسه بو صورتده اگرچه بدعتی مسلمه‌در
لکن مردود فی الدین اولوب قبیح اولمق لازم کلمز زیرا هر بدعت قبیحه
اولمیوب بدعت مستحسنه‌یه نهایت یوقدر علوم فقهیه و سائر فنون
شرعیه‌یه اشتغال کبی وجه ثانی اولدیکه اصحاب کرامدن بر جماعت
قدردن بحث و تکلمه مشغول ایکن حضرت سید الثقلین علیه
افضل الصلاة والسلام سعادت ایله اوزرلرینه مصادف اولدقلری حالده
وجنات مبارکه‌لرینه احمرار ایراث ایده‌جک مرتبه سیمای [illegible]
آثار غضب نمایان اولوب و جماعته خطاب بر عتاب ایله امر بلیغ
دن جمع کثیرک غضب قهار ایله مبتلای هلاک و بوار اولمقلرینه
باعث جدال اولدی بو نزاع خائض اولدیغکز امره خوض ایتمیکز دیو
بو خصوصده سزی بعد الیوم آنکار دخی خوض و اشتغال ایتمه‌مکز ایچون
استحلاف ایده‌رم چونکه بویورمشلردر و حدیث آخرده دخی قدر
مذکور اولدیغی امساک ایدک دیو واقع اولمشدر جدال ایله تکلمدن نهی بیور
نظر استدلال ایله جدل قبیلندن اولمیوب محل کلام دکلدر جواب
بو وجهله درکه حدیثین مذکورینده واقع اولان نهی علی طریق اللجاج
اولوب تعنت و تعصب اوزره اولان جدال ایچوندر که آرای باطله‌یی
ترویج و عقائد حقه‌یی رد و ابطال ایچون اوله تکلم حق جل و علا حضرتلری
قرآن عظیمنده بیورر وجادلوا بالباطل لیدحضوا به الحق و آیت آخرده
دخی ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم بیورمشلر بو مقوله
جدالک نزاعک منهی اولدیغنده خلاف و نزاع یوقدر واما شول

شرف

جدلکه

جدل که حقی اظهار و باطلی رد و انکار ایچون اوله مستحسن اولوب
مأمور به اولدیغی محل اشتباه دکلدر وقال تعالی وجادلهم بالتی
هی احسن وقال تعالی ولا تجادلوا اهل الکتاب الا بالتی هی احسن
الآیة بو دخی نقل ثقاتدن مرویدرکه انکم وما تعبدون من دون الله
حصب جهنم آیت کریمه‌سی نازل اولدقده عبدالله بن زبعری آنحضرته
تصدی ایدوب امم سالفه‌دن بر طائفه ملائکه‌یی معبود اتخاذ ایتمشلر
وکذلک طوائف کثیره حضرت مسیحی معبود اتخاذ ایتمشلردر پس حضرت
حقه معبودیتده شریک اولنلر حصب جهنم اولیجق ملائکه و مسیح دخی
تعذیب اولنمق لازم کلور دیدکده اول رهنمای محجه رشاد و افصح
من تکلم بالضاد حضرتلری کلمه ما ذوی العقولک غیرنده استعماله مخصوص
اولدیغنه غفلتندن تعجب کنان توبیخ بیوروب ما اجهلک بلسان
قومک اما علمت ان ما لما لا یعقل بیورمغله ابن زبعری‌یی تبکیت
و افحام بیوردیلر و بو دخی روایت فحول ایله رسیده رتبه قبولدرکه
حضرت علی کرم الله وجهه ایله بر قدری شخص بهر النقض معارضه‌یه تصدی
ایدوب افعال عبادک قدرت الهیه ایله وقوعن انکار ایتمک اوزره
بن کندی حرکات و سکناتمه و زوجه‌می تطلیقه و جاریه‌می اعتاقه
مالک دکل میم ظاهر و باهر اولوب انکاری ممتنع و متعذردر دیدکده
حضرت علی المرتضی رضی الله عنه دخی جوابنده بیوردیلرکه کندوکه اشیاء
مذکوره‌یه ایچون ملکنی اثبات ایتمکدن مرادک اگر اشیاء مذکوره‌یه
جناب باری تعالی مالک اولمیوب انجق بن مالکم دیمک ایسه حضرت
مالک الملکدن غیری مالک اثبات ایتمش اولورسون و اگر اشیاء
مذکوره‌یه حق تعالی ایله معیت اوزره مالکم دیمک ایسه جناب حضرت
واجب الوجوده شریک اثبات ایتمش اولورسین دیدکلرنده شخص مذکور
ایچنی جوابه قدرت قالمیوب ملزم و مبهوت اولدی امدی بو دخی
مقرردرکه نظر و استدلال جدالک غیریدر زیرا جدل غیری الزام

زبعری بکسر الزای وفتح الباء وسکون العین وفتح الراء المقصورة
الغلیظ وفتح ... الضخامه
کنیة النمر ... عم شلا

ایچون اولان مباحثه دن عبارتدر نظر ایسه تفکر معناسنه در جدل
منهی اولمقدن نظر دخی منهی عنه اولمق لازم اولمز وجه ثالث وجوه
معارضه دن بری دخی بعض ذات نقل ایتدیکی اوزره علیکم بدین
العجائز حدیث شریفندن استفاده اولنان معنادر که حدیث مذکورده
عجائز دینی التزام ایله امر اولنوب دین عجائز طریقه تقلید ایله اولدیغی
متعین اولیجق نظر واستدلالدن کف نفس وصون لسان لازم اولور
دیمشلر بو وجهله معارضه دن منعله جواب اول طریق ایله درکه اولا حدیث
مذکور کتب صحاحده مسطور اولمامغله صحتی تسلیم اولنمز وتسلیم اولندیغی
صورتده دخی دین عجائزدن مقصود هر خصوصده حضرت حق جل وعلایه
انقیاد ایله تفویض اموردر یوقسه نظردن کف نفس اولنوب مجرد
تقلیده اقتصار دکلدر پس معلوم اولدیکه علم کلامی رد وانکارده ائمه
مجتهدین رضی الله تعالی عنهم حضراتندن دخی اقوال عدیده منقوله اولوب
جمله سی محققین طرفلرندن شکر الله مساعیهم مجاب ومأول اولمشدر از جمله
امام اعظم وهمام افخم حضرتلرندن منقول اولان روایاتدندرکه قاضیخان
فتاواسنک حظر واباحه سنده فن کلامی تعلیم ایدوب قدر حاجتدن
زیاده مناظره واشتغال منهی عنه در دیدیکی محلده ذکر ایتمشدر حماد
ابن ابی حنیفه قانون اهل کلام اوزره مسائل اعتقادیه ده تکلمه خوض و
اشتغال ایتدکده حضرت امام آنی اشتدیکی ایله نهی وانکار ایتمش ایدی
او کندی جوابه تصدی ایدوب سزده کندولرک اول وادیده تکلم ایدرلرکن
تعریض کونه نه تکبر ایله کندولردن سبقت ایدن امرک آخردن صدورینی
انکارده منعلرینک سببنی استکشاف واستعلام ایتدکده حضرت
امام دخی اکرچه بز فنون کلامده تکلم ایدر ایدک لکن کان علی رؤسنا
الطیر کمال وقار وتأنی ایله مبادرت ایدر ایدک وخصمنک صاحبمزک
ذلتی احتمالندن نهایت مرتبه احتراز واحتیاط ایله بسط مقال
ایدر ایدک اما سزلر شمدی بحث وجدالده خوض واشتغال حالنده رفیقکزه

ذلت

ذلت قدمنه مترقب وطالب اولمق اوزره اشتغال واره جدال
ایدرسز العیاذ بالله تعالی بر کیمسنه که صاحب ورفیقنک کفرینه رضا
ویره اول کافر اولمزدن مقدم کندی کافر اولمق لازم کلور دیمکله
قطع ایتدیلر قیل وقال ایتمزلردر پس بو تفصیلدن ارباب الباب
خفی دکلدر که حضرت امامک بو نقل اولنان کلامندن علم کلامی مطلقا
رد وانکار لازم اولمیوب بلکه بحث ومجادله دن مراد باعث اظهار
حق اولمیوب غرضی مجرد الزام خصم اولدیغی صورتده مقصود ایدیکی
متبین اولور وجه رابع بو بابده منقول اولان وجوه رد وانکاردن
بری دخی امام ابو یوسف رحمة الله علیهدن عنعنه ثقات ایله ثابت اولان
روایتدرکه بر وقتده استادیمز امام اعظم نعمان بن ثابت کوفی
جوزی بالخیر وکوفی رضی الله تعالی عنه حضرتلرینک مجلس شریفلرنده
حاضر ایدک ناکاه جمع کثیر ایکی نفر شخصی مخاصمه طریقیله مجلس حضرت
امامه احضار ایدوب بو ایکی کیمسنه بر برلری ایله منازعه وجدال ایدوب
بری قرآن کریمک مخلوقیتنی ادعا ایدر اول بری دخی رد وانکار
ایله کلام الله غیر مخلوقدر دیو مخاصمه یه تصدی ایتمشلر ایدی دیوب
پیشکاه رفیع حضرت امامده تقریر مدعا ایتدکلرنده حضرت امام
جماعتی ایکیسنک دخی خلفنده اداء صلاة ایله اقتدادن منع ایدوب
شخصین مزبورینه اقتدادن منعک وجهی ظاهر اولمامغله کندولردن
استعلام واستکشاف اولندقده شریعتمزده بدعت اولان منازعه
فی الدینه اجترا ایکیسی دخی مشترکلردر دیو جواب ایتمشلردر وینه
امام ابو یوسف حضرت امامدن روایت ایدرکه منازعه فی الدین
بدعتدر اکرچه حق اوزره تکلم اولنورسه دخی وینه امام ابو یوسف
حضرتلرندن مروی اولمق اوزره فتاوای قاضیخانک فصل اقتداسنده
مصرحدرکه امر دینده خصومت اوزره اولان کیمسنه یه قوم امامت
ایتمک جائز دکلدر اکرچه کافه اقتدا ایدن مأمومک نمازی صحیحدر

دیوب فقیه ابو جعفر بو کلامی تنویر وایضاح ایدوب امام ابو
یوسفك مرادی جائزدرکه دقایق علم کلامده مناظره یه تصدی
ایدنلر اوله دیمشدر. و بو قول مشهوردخی امام ابو یوسف حضرتلرندن
منقولدرکه دینی خصومات ایله طلب ایدنلر زندقه اتمش اولور
ومالی کیمیا ایله طلب ایدنلر مفلس اولور وطلب غریب حدیث
شریف ایدنلر کاذب اولور دیمشدر. کذا وکذا مفصلات کتب کلامیه
شبهات مذکوره سیاقنده دخی نیجه نقول کثیره ایراد اولنمشدر
لکن بو مجلده مسبوق الذکر اولان شبهاتی رفع وتوجیهده اختیار
اولنوب سوق اولنان اجوبه نك حسم عرق شبهه دن فائده سی
عامه اولمدن ناشی اطنابدن تلوکوك وشبهاتك دخی اجوبه مذکوره
ایله اندفاعی مقرر اولمغله تکثیر سواده تجاسر اولنمدی **الأجوبة
المنقولة عن الفقهاء رحمهم الله تعالى** انفا ذکری سبقت ایدن
وجوه معارضه دن هر جهتك جوابنده سرد اولنان تحقیقات جلالی
ائمه مجتهدین حضراتندن منقول اولان تلوکوك دخی دفعنده کافی
ایدیکی طباع سلیمه صحابنه ظاهر وواضحدر لکن مستقلا بو بابده
اساطین فقهادن منقول اولان اجوبه وتأویلاتدن کثیر الفوائد
وجسیم العوائد اولنلر متبرکا بانفاسهم الشریفه ذکر اولنمغه مبادرت
قیلندی از جمله امام ابو یوسف حضرتلرینك حضرت امام حمادن
منقول اولان بدعت که ذکری مسبوقدر اول منازعه لجوجانه
مقتضای هوا اوزره اجاب ارث عجب وغرور ایله جو مؤلفات
فقاهتده منصوصدر تاتارخانیه وخلاصه ده ومجمعه ده وغیری کتب
فتاواده تصریح اولنمشدرکه کراهتی مثبت اولان مجادله درکه ایقاظ فتن
واثاره بدعه مؤدی اوله ویا تشویش عقاید مستتبع اوله ویا غرض
متصدی مناظره قلیل الفهم اوله ویا بحثدی مجرد خصمه غلبه وسیله
اولوب اظهار حق اولمیه والا اظهار صواب ایچون اولان مناظره

که

که کلام مجیدده وجادلهم بالتی هی احسن آیت کریمه سی ایله مأموربها
اننده شائبه کراهت اولمق نه احتمالدر **شبهه اخری** اگر بو مجلده
سؤال ایراد اولنوب مجتهدین کرام حضراتندن ذکر اولندیغی اوزره
ردفن کلامده صدور ایدن نقولی ظاهرندن بلاداع اخراج ایدوب
تأویلات مذکوره ایله توجیه وتأویلنی التزامك وجهی غیر ظاهر
متبادر اولان معنای ظاهرینه محمول اولمقدر چه ایراد کلام اولنوب
کریوه اعتسافدن متجانب اولان اصحاب انصافه خفی دکلدرکه ذکری
سبقت ومرور ایتدیکی اوزره علم کلامك فرضیتی متیقن اولوب
ادنی مرتبه ده عوام ناسك عقایدین تشویشات مبتدعه دن
حفظ وصیانت بو فنك جلیلاتی فوائدندن ایدیکی مقرر و
ثابت وبیحق افراد الکاس بلکه احاد ناسدن آنی رد وانکاره مجال
مجال ایکن ائمه دین اولان اساطین مجتهدین ذوی التمکیندن آنی
تحریم واربابنی تضلیل نه احتمالدر پس سلافدن صورتا انکاره
منقول اولان روایات البته توجیه وتأویله تصدی مرتبه وجوبده اولدیغی
مقرر اولور **وجه دفع اخری** افاضل متأخرین آثارندن بعض موثوق
مرغوبه ده مسطور اولوب تشنیف سمع قبوله حقیق اولان جواهر
زواهر تحقیقدندرکه مجتهدین کرام حضراتی زمان شریفلرنده علم
کلام رؤسای ارباب اعتزال اولان شرذمه یه مخصوص اولوب قطعا
اصحاب رسول الله علیه افضل الصلاة وتابعین ذوی الانتباه
مسلکنه سالك ومنتهج اولان اهل سنت میاننده معهود ومعروف
دکل ایدی زیرا اهل تاریخ وسیر اتفاقلری اوزره اهل سنت میاننده
فن کلامك ظهوری ابتدا امام ابو الحسن الاشعری حضرتلرینك انتشار
اشعه نیرذات ساطعة اللمعاندی زماننده وقوع بولمشدر و
امامك حضرت ولادتی هجرت نبویه علیه افضل السلام والتحیه نك ایکیوز
آلتمش سنه سنده واقع اولمشدر رؤسای معتزله دن ابو علی جبائی

تلامیذندن اولوب قرق سنه مقداری مذهب اعتزال اوزره
مستمر اولمش ایکن حسن اختیاری توفیق ایله تیقظ وانتباه ودیدهٔ بصیرته
برطرف ارغشاوهٔ شکوک واشتباه اولوب عالم مثالده خاتم الرسل
وهادی السبل رهنمای محجهٔ سداد ونیر وقاد برج هدایت ورشاد
سلطان کونین صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک شرفیاب مشاهدهٔ جمال
خجسته فالی اولوب یعنی دفعه سنده اول سرو بوستان رسالتک
خاکپای عرش پیماسنه رومال ایله مستسعد اولدی وطرف باهر
الشرف حضرت رسالت پناه علیه صلوات الاله دن شایان عز
خطاب اولوب اولوقته دکین مسلوکی اولان طریقهٔ نامرضیهٔ اعتزالی
ترک ایدوب مشکات نور النبوة نبویه مقتبسین اضواء هدایت
اولان صحابهٔ کرامک ازالهٔ ظلام شکوک ایله اناره وایضاح ایتدکلری
محجهٔ نیره که ما انا علیه واصحابی طریقه سندن عبارتدر انتهاج ایله
مأمور اولدی وکلمهٔ جامعهٔ ترکتکم علی الواضحة البیضا مغزاسی فرع
ثمرهٔ صحابه وتابعین اولان جادهٔ واضحهٔ محمدیه علیه الصلاة والسلام
سالکلری اولان اهل سنت وجماعت مذهبلرینه تقویت وتوثیق
وارباب هوا وبدعی تضلیل وتفسیق ایدوب عموما ارباب اعتزالی
خصوصا استاذی اولان ابو علی جبائی یی تبکیت والزام واسکات
وافحامه اشتغال ایله ادلهٔ وثیقه عد ایتدکلری مقدمات واهیه
وآراء باطله لرین توهین وابطال ایتمکه اوزره کذارندهٔ اوقات
ایکن تاریخ هجرتدن اوچیوز یکرمی ایله اوتوز خلالنده واصل جوار رحمت
اولمشدر وکذلک مقتدای اهل سنت امام ابو منصور ماتریدی
حضرتلرینک دخی ولادتلری ولادت اشعریدن مؤخر وقوع بولوب
وفاتی اوچیوز اوتوز ایکی سنه سی خلالنده در کتب تواریخ ناطقه
اولدیغی اوزره اصحاب مذاهب اولان مجتهدین کرامدن هیچ بری
اولوقتی ادراک ایتمیوب جمله سندن مؤخر اولان امام احمد حنبل

حضرتلرکه

حضرتلرکه خاتمة المجتهدیندر وفاتی ایکیوز قرق بر سنه سنده
واقع اولوب و وفاتی ایله ارباب اجتهاد منقرض اولمشدر بو سیر
بو تفصیلدن معلوم اولور که ائمهٔ مجتهدین حضراتندن هیچ بری فن
کلامک اهل سنت بیننده ظهوری زمانه بالغ اولمیوب قدح
ورد ایتدکلری مروج آراء باطلهٔ معتزله اولان مسائل مموهه اولوب
کلام اهل سنت اولمیه حکایهٔ مستطرفه الحدیث ذو شجون مصداقنجه
اوزره امام ابو الحسن اشعری حضرتلرینک مذهب اعتزالدن رجوعی
وتنصلی حالنده استاذی ابو علی جبائی یی اسکات والزامده ایراد
ایتدیکی اجوبهٔ ثلاثه حکایه سی مع شهرتها بو محلده صواب دیدهٔ فکر
کلیل ایله ثبت اولندی حال بحث وجدال بو منوال اوزره در که امام
ابو الحسن اشعری ارباب اعتزالک مطیعه اعطاء ثواب وعاصیه
نکال وعقاب حاشا جناب مسبب الاسبابه واجبدر دیدکلرینی رد
وتزییف صددنده جبائیدن سؤال ایدوب بو عقیدهٔ اشکالک
انحلالی نوجهله درکه اوچ نفر برادرلرک برسی مطیعا فوت وبری
عاصیا واوچنجیسی صغیرا وفات ایتمش اوله بونلرک آل حاللری
نه کیفیت اوزره در دیدکده جبائی جواب ویروب که بیخص اول دخول
جنت ایله کامیاب وثانی مبتلای صنوف عقاب وثالث
نه معاتب ونه مثاب در دیدی پس اشعری تکرار سؤال ایدوب صغیرا
وفات ایدن صبی عرصهٔ محشرده یاربی حکمت ندر که بنی صغیر ایکن
اماته قلدک اکر بکا دخی عمردن مدت اعطا اولنمش اولسه حلیهٔ ایمان
ایله متحلی اولوب مستحق دخول جنت اولور ایدم دیسه نوجهله الزام
اولنور دیدکده جبائی دیدیکه قبل حضرت باریدن بو منوال اوزره
مجاب اولور که اکر سن مرتبهٔ سن تمییزه واصل وبالغ اولسه ایدک ساحهٔ
حیاتده ابقا اولنسک سالک مسلک عصیان اولوب مستحق
دخول نیران اولور ایدک سکا اصلح اولان صغیرا اماته اولنمق ایدی

دینور دیدیکنده اشعری دیدیکه یا بو صورتده شخص ثانی دخی کندی
حالندن استکشاف ایدوب یاربی چونکه حال بو منوال اوزره در
بن نفیره دخی حال صغرده صباده موت اصلح ایکن نیچون حقمده اهمال
ایدوب مستوجب عذاب اولیجق صنوف عصیانه مثلا قلیجقده
نه حکمت واردر دینجه جواب نه کیفیت ایله متصور در دیدیکده جبائی
ملزم و مبهوت اولوب بر وجهله نطقه مجال محال اولدی **تحقیق**
انیق بو محلده ذکری مناسب اولان فوائد نافعه دندر که اشاعره
و ماتریدیه اتفاق اوزره سالک اولدقلری طریقه مرضیه نک
حقیقتنه و حدیث نبوی ناطق اولدیغی اوزره یتمش اوچ فرقه دن
فرقه ناجیه بو طائفه زکیه ایدیکنه بو کلام ثانی دلیل وافی و کافیدر که
زمان ظهور و انتشارندن بو وقته دکین کتم عدمدن پا نهاده منصه
وجود اولان مشایخ دین علمای مسلمین اتفاق اوزره قبول و اختیار
ایدوب بر فرد شذوذ و شرور اتمامشدر و بو قدر مدت متطاوله
دا امهات مسائلندن بر مسئله سن رد و انکار مسموع و معهود دکلدر
نیچه قدر سنین و شهور و زمان موفوره مجتمعه اولان امت
مهدیه نک لا تجتمع امتی علی الضلالة حدیث شریفنک مصداقنجه
ضلالت اوزره اجتماعلری خود محال ایدیکی امر مقرردر **دفع شک**
اکر شبهه ایراد اولنوب سؤال اولنورسه که اعتقادیاتده اهل سنتک
مقتداسی ایکی کیمسنه اولور و قنده حنفی المذهب اولنلر اصول
دینده یعنی مسائل کلامیده امام ابو منصور ماتریدی حضرتلرینه اتباع
ایدوب و فروعده شافعی المذهب اولنلر اصولده امام ابو الحسن
الاشعری مسلکنه کیتمشلردر و بو ایکی امامک مسائل کثیرهده بینلرنده
اختلاف اولوب علی طرفی النقیض واقعه اولان ایکی قولک لا محاله
بریسی صواب اولدیغی صورتده آکا مخالف اولان قول آخر البته خطا
اولمق مقرر اولور پس اهل سنت سمیه مسما اولان فرقه ناجیه

هر قنقیسی

هر قنقیسی اولورسه طائفه اخری اول فرقهدن خارج اولمق لازم
اولور بو شبهه یه جواب اولوجهله اولورکه ماتریدیه ایله اشاعره
بینلرنده واقع اولان خلاف و نزاع فروع کلام و جزئیات
مسائلنده اولوب امهات مسائل اولان معظمات دینیه ده اولمامغله
مجرد بو مرتبه مخالفت ایله تباین و تناقض حاصل اولوب ایکی فرقه
متباینه اولمالرین اقتضا اتمامشدر و ایکی طرفک تعصب و اعتسافدن
متجانب و اعتدال و انصاف ایله متصف اولان محققلر طرف
آخری حاشا بدعت و ضلالته نسبت اتمامشلردر و اصول دینیه
اتفاقلرندن ناشی ایکیسی فرقه واحده عد اولنوب اهل سنت و
جماعتله مسمی اولمشلردر و یتمش اوچ فرقهدن فرقه ناجیه بونلر ایدیکی
مقرر و متعین اولمشدر **فائده نادره** امام ابو منصور ماتریدی
حنفی المذهب اولوب واسطه ایله حضرت امام ابو حنیفهنک تلامذهسندندر
زیرا ابو نصر عیاضیدن تلمذ و تعلم ایدوب اولدخی ابو بکر جرجانیدن
اولدخی ابو سلیمان جرجانیدن اولدخی امام محمد بن الحسن الشیبانیدن
اخذ و تلقی اتمشدر که رؤسای تلامذه امامدر پس مذهب حضرت
امامی اختیار ایله امامدن منقول اولان اقواله اتباع و انتصار مقتضای
مذهبی اولوب اثر امامه مقتفی ایدیکی مقرر اولوب و حضرت امامدن
منقول اولان اقوالدن اعتقادیاته متعلق ایدی عدد مسئلهده امام
ابو الحسن الاشعری مخالفت ایدوب خلافنه ذهاب ایتدیکندن
ناشی ماتریدی ایله بینلرنده مسائل معدودهده اختلاف متحقق اولور
و بعض کتب موثوقهده تعداد اولندیغی اوزره اول مسائل بونلردر
مسئله اولی انا مؤمن ان شاء الله قولنده اولان استثنادر که امام
ابو حنیفه حضرتلری نحن نحکم بالظاهر والله یتولی السرائر دیوب امام
اشعری حضرتلری عاقبت امر و سبق کتابه نظر اتمشدر **مسئله ثانیه** قف
امام ابو حنیفه رحمه الله تعالی و رضی الله عنه کاه اولورکه سعید اولان شقی

وشقی اولان سعید اولور دیوب اشعری انکار ایدوب نه شقی سعید
ونه سعید شقی اولور دیمشدر مسئلهٔ ثالثه کسبی امام ابو حنیفه اثبات ایدوب
وامام اشعری قدرت عبد ایچون تأثیر اثبات ایتمدیکی جهتدن
امامک وسائر سلفک آراء ایدوکی بینلرنده مشهور اولان معنا ایله کسبی نفی
وانکار ایتمشدر رابعه امام ابو حنیفه وجوب معرفة الله عقلیدر دیمکه (مف)
ذاهب اولوب امام اشعری شرعیدر دیمشدر خامسه امام ابو حنیفه (ق)
مثلا ارزاق کبی اوصاف افعال قدیمه در دیوب امام اشعری (خف)
حدوثنه ذاهب اولمشدر سادسه امام ابو حنیفه انبیاء عظام
علیهم الصلاة والسلام حضراتندن صدور صغائرک امتناعنه
حکم ایدوب امام اشعری خلافنه ذاهب اولمشدر مسئلهٔ سابعه امام
ابو حنیفه کفار اوزرینه وقوع نعمتی اثبات ایدوب امام ابو الحسن اشعری نفی وانکار
ایتمشدر

المسلک الاول

معلوم اوله که اثبات ذات مقدس وذات واجب الوجودک
اثباتی وسائر ذواته مخالفتی وعند الاشعری وجودک عین ذات
اولوب سائر ائمه نک اولبابده اقوال متخالفه سن بیان وتحقیقده
فی ذات واجب الوجود سبحانه وتعالی وفیه مناهج ثلاثة المنهج الاول
معلوم اوله که اثبات ذات مقدس واجب الوجودده ایکی طریقه وار
بری نصوص قرآنیه دن استفاضه اولنان طریقهٔ اینقه در که
مشهوراتدن اولوب عقلادن معتدبه اولنلرک آنی قبولدن نکول
وشذوذی معهود دکلدر وبری دخی براهین حکمیه ایله اثبات مدعا
قلمق طریقه سیدر که آنک دخی ایکی مسلکی مشهوری اولوب بری
مسلک متکلمین وبری مسلک حکمادر وارباب البابه مستور
دخی دکلدر که طریقهٔ اولی جمهور ایچون انفع ونفوسده اوقع وادخلدر
قرآن کریم وفرقان عظیمده بو وجهله ارشاد عباد کثرت اوزره وقوع
بولمشدر وادلهٔ فلاسفه وبراهین حکمیه خفا ودقتدن خالی اولمغله

فتح باب

فتح باب شبهاته مؤدی ایدوکی محتاج بیان دکلدر وبو بابده
قرآن باهر البرهانده وارد اولان آیات کریمه دندر که حضرت حق
جل وعز شانه بیورر ان فی خلق السموات والارض واختلاف اللیل
والنهار والفلک التی تجری فی البحر بما ینفع الناس وما انزل الله من السماء
من ماء فاحیا به الارض بعد موتها وبث فیها من کل دابة وتصریف
الریاح والسحاب المسخر بین السماء والارض لآیات وسورهٔ اخری
دخی بیورر افرأیتم ما تمنون ءانتم تخلقونه ام نحن الخالقون ودخی
آیت اخراده افرأیتم ما تحرثون ءانتم تزرعونه ام نحن الزارعون
لو نشاء لجعلناه حطاما وکقوله عز قائلا افرأیتم الماء الذی تشربون
ءانتم انزلتموه من المزن ام نحن المنزلون لو نشاء جعلناه اجاجا ومثل قوله تعالی
افرأیتم النار التی تورون ءانتم انشأتم شجرتها ام نحن المنشئون الی غیر
ذلک من الآیات القرآنیة والحاصل سور قرآنیه دن سکسان قدر مجلده
بو سیاق اوزره آیات عدیده وارد اولمشدر طریقهٔ اینقه اوزره
بیان مدعا اولنجهله در که دیدهٔ عبرت بین ایله صنوف مصنوعات
بدیعهٔ الهیه یه نگاه انداز اولان عقلا یه عالم علوینک یعنی افلاک و
کواکبک حرکات عجیبه واوضاع غریبه سنه وعالم سفلینک یعنی
طبقات عناصر وغرایب امتزاجی وآثار علویه وسفلیه یه واحوال
معادن ونباتات وحیواناته باخصوص انسانده ابداع وادماج اولنان
بدایع مصنوعاتی وروح انسانی مشاهده وملاحظه ایتدکده البته بو
مکونات ایچون بر صانع موجددن لابد اولوب لامحاله بر حادث
ایچون بداهت عقل شهادتیله بر موجد ومحدث وهر ممکن ایچون
بر علت مؤثره نک لزومنه فطرت سلیمه حکم ایدوب شهادت
حدس صائب ایله بو مصنوعات عجیبه نک علی الوجه الاصلح والاتقن
صانعی ذیل قدرتی غبار حدوث وافتقاردن معرا بر قادر حکیم
ایدوکنه علم قطعی حاصل اولور بلکه دیدهٔ بصیرته مشاهده حقدن

بنصیب اولان گمکرده رایان بوادی شرک وضلال بیله
الوهیت اصلیه جناب حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه مخصوص
اولوب خالق ارض وسما آنجق حضرت واجب الوجود ایدیکنه
قاطبه اقرار واعتراف ایله متفقلردر نتکیم حق تعالی قرآن کریمده
بیورر ولئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولن الله الآیة
وبو معنایه مبنیدرکه جناب حضرت حق جل وعلا طرفندن خلقی طریق
حقه هدایت ایچون مبعوث اولان انبیاء عظام صلوات الله علی نبینا
وعلیهم الصلاة والسلام حضراتندن مسموع ومعهود اولان کلمهٔ شافیه
لا اله الا الله افاده ایتدیکی اوزره خلقی توحیده یعنی وحدت جناب خالقه
دعوتدر اثبات ذات خالقدن بحث ودعوتلری معهود اولمدیغی
اولبابده مخاطبینک نظرلری شاهد اولدیغنه مبنیدر **تنبیه**
منهج اول بودخی معلوم اولهکه اثبات ذات وجده بو تقدیم
افاضل مسلکی بعض کتب قنده اقناعیاتدن عد ایتدیکی مجرد آثاره
نظر ایله استدلال اولنمغه قصر واکتفا اولنوب خارجدن اصلا
مقدمه ضم اولنمدیغی صورتنه مخصوص ومقصوردر والا خارجدن
غیر مقدمه ضم واعتبار اولنسه اثردن مؤثره استدلالات برهانیه دن
اولدیغی بی ارتیابدر مثلا مشاهده اولنان مصنوعاتک مجموعی حکمنده
محدثه اولدیغندن ناشی بر علت قدیمه دن لابددر والا اولدخی
بر علته محتاج اولوب یا دور ویا تسلسل لازم اولور **تنجیة المرام**
فی تحقیق المقام بو مسئلهده ایضاح مرام وتقریر کلام اولوجهلهدرکه
عالم یعنی ماسوی الله بجملتها یا جوهر ویا عرضدر اعراض جواهردن
هر بری ایچون ایکی جهت متحققه اولوب بری جهت امکان وبری
جهت حدوثدر پس مسلک متکلمین اوزره اثبات واجده دورت
طریق واردرکه بری حدوث جواهر ایله استدلالدرکه بو طریقه حضرت
ابراهیم علی نبینا وعلیه صنوف التحیة والتسلیم خبابلرینک مختاری

اولان طریقهدرکه غروب کوکب محسوس دیده بصیرتلری اولدقده
لا احب الآفلین دیمک ایله افول غروبکه اعراضدندر حدوثی مقرر
اولوب محل افول اولان کوکبکه جواهردندر محل حوادث اولمق سببیله
مطلقا جوهرک حدوثنه استدلال ایتمشدر پس هر حادث ایچون
بدیههٔ عقل شهادتیله بر محدث لازم ایدیکی خود مقرر ومتیندر
مثلا بر بنای رفیع مشاهده اولنسه آنکیچون بر بانی وجودینه عقلک
جزم وحتی کبی **طریقهٔ ثانیه** امکان جواهر ایله استدلالدر وعلی طریق
الاجمال حاصلی بودرکه عالم جوهری مرکب اولدیغی حیثیت ایله کثیر اولوب
ممکن ایدیکی معلوم اولور وهر ممکن ایچون بر علت مؤثره یه احتیاج خود
امر مقرردر **طریقهٔ ثالثه** حدوث اعراض ایله استدلالدر هر عاقل
ایچون ظاهر وواضحدرکه رحم مادرده نطفه اولا علقه یه بعده مضغه یه
متحوله اولوب وبعد ذلک لحم ودم اولمغه مستعد ومتبدل اولور
واحوال مذکورهنک نطفه یه طریانی مشاهده اولندقده معلوم اولورکه
انکیچون بر صانع وحکیم لازم اوله وبو مقوله احوال عجیبه منقنه که عقول
عقلا انده حیراندر ومؤثر عدیم الشعوردن صدوری تمکن ظاهر
الاستحاله در **تتمة الثالث** معلوم اولهکه بو ذکر اولنان صورت اوزره
استدلال نفسده مشاهده اولنان اعراضک حدوثی ایله استدلالک
تبیلندندر اما آفاقده مشهود اولان اعراضک حدوثی ایله استدلالک
صورتی شویلهدرکه اوضاع فلکیه واحوال عناصر وموالید ایله استدلال
اولنه **طریقهٔ رابعه** امکان اعراض ایله استدلالدر وصورتی بو منوال
اوزره تقریر اولنمشدرکه جمیع اجسامک جواهر متجانسه دن مرکبه
اولدیغی متعین اولنیجق جملهسی متفقة الحقیقه اولوب متماثل
ایدیکی مقرر اولور واتفاق حقیقت وتماثل محقق اولیجق بر جسمک
کندی ایچون حاصل اولان صفات ایله متصف اولمهده اختصاصی
بر مخصص اقتضا ایدر والا ترجیح بلا مرجح لازم اولور وبعض کتب

الطریان بفتحتین بمعنی الحدوث
والعروض منه

كلامنده مصرحدركه اثبات ذات واجبده حضرت موسى صلوات الله
تعالى على نبينا وعليه بو طريق اوزره استدلال ايتمشدر نتكيم ورد في
القرآن الكريم حكاية عنه ربنا الذي اعطى كل شيء خلقه ثم هدى
الآية يعني جناب رب الارباب حضرتلري مصنوعاتندن هر مصنوعك
صورت مخصوصه سن وشكل معيننى حكمته مطابق اولمغله
مناط منفعت اولمغه جهتي اوزره اعطا قلدى ديمكدر علاوة المبحث
بعد ذلك يعني وجوه استدلالدن مذاق ارباب كلام اوزره اولان
طرق ومسالك تحقيقنده ذكر اولنان مرتبه ايله اكتفا اصوب بوكا بدء
مشهور ومعروف اولان مسالك ستة بيننده اولان براهين قاطعه
دن قلت مؤنت وسهولت فهم ايله راجح وممتاز بر برهان حاكم
ذكرنه مبادرت ايلدى شهادت فطرت سليمه ايله معلوم دركه
البته واقعده لااقل بر موجودك وجودى امر مقرردر واول موجود دخي
لامحالة يا واجب ياخود ممكندر اگر واجب اولور ايسه مدعا ثابت اولور
واگر ممكن ايسه ممكنك وجودى وعدمى طرفى مساوى اولديغى
جهتدن وجودى طرفني ترجيح ايچون بر علت مؤثره يه محتاج اولور
والا ترجيح بلا مرجح لازم گلور واول علت مؤثره واجب اولمسه
وياخود وسائط ايله واجبه منتهي اولمسه يا دور وياخود تسلسل لازم
اولور دور وتسلسلك ايسه بطلاني براهين قاطعه ايله اثبات اولنمشدر
پس موجودات ممكنه نك البته بر علت مؤثره يه كه واجب اوله
استنادى لازم اولمغله ثبوت وجود واجب معلوم ومقرر اولور
ذيل بيان بحث اثبات واجبده سوق ايرادى اولنان وجوه استدلاله
هر قنغي دليلكه آنجق ثبوت ذات صانعه دلالت ايده وب واجب الوجود
اولديغنه دلالت ايتميه بهر حال ذات مقدس صانعك ازلي وابدي
اولديغنه مستقل دليل اقامت اولنمق لازم اولور اول دليلكه اثبات
صانعدن ما عدا وجوب وجود صانعه دخي دلالت ايليه وجوب وجود

قدم

قدم وبقايه مستتبع اولديغي جهتدن ازليت وابديت اثباتي
ايچون مستقل ادله وحجج ذكرينه حاجت قالمز والله الموفق و
عليه التكلان ومنه العون والهداية المنهج الثاني من المسلك الاول
ذات واجب الوجودك سائر ذواته مماثلتدن منزه اولديغيدر
عند المحققين بو بابده راجح ومقبول اولان مذهب اولدركه ذات
مقدس الهي سائر ذواته مخالف اولوب يعني ذات باريك
سائر موجودات ذواتنه مخالفتي بالذات اوله وما به الامتياز عين
ذات اولوب امر آخر اولميه پس ذات سائره موجوداتدن هر برى
ايچون ذات بارى ايله شائبه مشاركتده عدم تحقق معلوم اولمدن
ناشى جناب حقك انداد وامثالدن تنزهى معلوم ومتيقن اولور
اما قدماء متكلميندن بر شرذمه كه ذاهب اولمشدر كه ذات بارى ايله
سائر ذوات بيننده بالذات مخالفت اولميوب بلكه مماثلت تامه
اوله وما به الامتياز احوال اربعه مشهوره اوله كه برى وجوب وجود
وبرى دخي حي اولوب وبرى دخي علم تام ايله عالم اولوب دوردنجيسي
قدرت تامه ايله قادر اولديغيدر ديمشلردر وقدماء معتزله دن ابو هاشم
قتنده ما به الامتياز احوال اربعه مذكوره يه موجب اولان حالت
خامسه دركه الهيت ايله تسميه ايتمشدر ومذهب مختاردن غيرى اولان
مذكور اولاندن ماعداسنك وجوه رد وتزييفي كتب مفصله دن
طلب اولنه المنهج الثالث من المسلك الاول وجود بارى ده اولان اقوال
بياننده در بو مسئله ده دخي اوچ قول مشهور واردر برى جمهور متكلمين
مذهبيدركه آنلر مطلقا وجودك گرك حقيقت واجب الوجودده
وگرك ماهيات ممكنه ده زائد اولمسنه ذاهب اولوب دليل
وثيقه ايله اثبات مدعا قلمشلردر وايكنجي قول امام ابو الحسن اشعري
حضرتلرينك مختارى اولوب معتزله دن دخي ابو الحسين بصرينك
ذاهب اولديغيدركه آنلر وجودك گرك واجب الوجودده وگرك ماهيات

ممكنه‌ده عين حقيقت اولمسنه ذاهبلردر. و اوچنجی قول مذهب
حكمادر كه انلر قتنده وجود عين حقيقت واجب الوجود ماهيات
ممكنه اوزرينه زائد اولمق قرار داده در. و الله تعالی اعلم و احكم
المسلك الثاني في التنزيهات يعني صفات سلبيهٔ الهيه بياننده در
و تنزيهاتدن مراد ذات مقدس الهی يه غير شايان اولان نقايصی
سلب و ازاحه در. و فيه مناهج ثلاثة ايضا المنهج الاول من المسلك الثاني
في التوحيد يعني جناب واجب الوجودك من جميع الوجوه واحد اولوب
تركيبدن و تعدددن منزه ايدوكنی بياننده در. اولا تركيبدن تنزيهی
بو وجه اوزره مبرهندر كه اگرچه واجب الوجود احدی الذات اولمسه
يعني ذات مقدسی تركيبدن مبرا اولمسه اندن مرتبه ايكی جزءدن مركب
فرض اولنسه هر كل البته جزئنه محتاج اولوب و هر جزء دخی كلدن
غيری اولمق مقرر ايدوكی جهتدن هر مركب البته غيره محتاج اولمق متعين
اولور. و اول شی كه غيره محتاج اوله لا محاله ممكن اولور زيرا احتياج منافی
وجوب وجوددر والله تعالی اعلم. اما تعدد و تكثردن تنزيهی يعني مفهوم
واجبك واقعده ذات متعدده‌يه عدم صدقی اثباتی و بيانی صددنده
متكلمين و حكمادن هر طائفه كندی مسلك مخصوصلری اوزره ادله
متعدده اقامت ايتمشلردر كه تفصيلی كتب فن مفصلاتنده مطالب اولنه
اولا مذاق متكلمين اوزره بو مدعايه اثباتده مشهور اولان و ادله‌نك
اوضح و انفعی اولان برهان تمانعكه قرآن باهر البرهانده لو كان
فيهما آلهة الا الله لفسدتا آيت كريمه‌سی ايله اشارت اولنمشدر كه آنك
ذكری ايله اكتفا اولندی الحالة هذه اگر فساد ارض و سمادن عدم تكون
ارض و سما مراد ايسه اول صورتده تقرير برهان تمانع بو وجهله دركه اگر
آله متعدد فرض اولنسه ارض و سما متكون و موجود اولمق محال اولوردی
زيرا ايجاد مذكور يا مجموع قدرتين ايله ياخود هر برينك و ياخود
برينك قدرتيله وقوع بولوب بو اوچ احتمالدن خالی اولمز. و بو

احتمالاتك

احتمالاتك جمله‌سی باطله اولمغله تعدد آلهه دخی محال ايدوكی ثابت
اولور. اما احتمال اول يعني ايجاد مذكور مجموع قدرتين ايله اولمق محال
ايدوكی عجزی مستلزم اولوب شان آله كمال قدرت ايدوكی بی اشتباه
اولديغی جهتدن متبين اولور. و اما احتمال ثاني يعني حصول مقدور
مذكورده قدرتلردن هر برينك مدخلی اولمق محال ايدوكی
ايكی علت مستقله‌نك معلول واحد اوزرينه توارديني مستلزم
اولديغی جهتدن متعين اولور. و احتمال ثالثك امتناعی خود ترجيح بلا
مرجح اقتضاسندن لازم و ثابت اولور. و اما فساد ارض و سمادن
عدم تكون مراد اولميوب وجه اصلح اوزره بو مشاهده اولنان نظامدن
خروج مراد اولنديغی صورتده برهان مذكورك تقريری اول وجهله دركه
حاشا اگر آله ايكی فرض اولنسه بينلرنده تنازع و تغالب وقوعی امر
مقرر اولوب لزوم عادی ايله هر برينك صنعی آخرك صنعندن
متميز اولمق دخی متعين اولوب اجزای عالمده بو صورت مستحسنه اوزره
تناسب و التيام و تخصص احد مشابه‌سنده اولاجق قدر حسن اتساق
و انتظام محال اولوب سبب بقای انواع و باعث ترتب آثار
اولان نظامه خلل طاری و حادث اولمق مقرر اولوردی. التمهيد
معلوم اوله كه بو مسئله‌ده باتفاق ائمه فن كلام ما هو الحق مخالفت ايله
مسلك توحيددن عدول ايدوب دريای شرك و ضلالده سرگشته
و گمراه اولنلر طائفهٔ ثنويه و مجوسدر كه ثنويه فاعل خير نور اولوب
و فاعل شر ظلمت اولمق اوزره اعتقاد ايدوب فرقهٔ مجوس دخی
فاعل خير يزدان و فاعل شر اهرمن اولمغه ذاهب اولمشلردر. و زعم
فاسدلرينجه جناب حق جل و علا حاشا خلق شره قادر دكلدر ديوب
مبدأ خير و شر واحد اولسه ذات واحد هم خير و هم شرير اولمق لازم اولور
ديرلر. و بو شبهه‌لرين رد و ابطال ايله جواب اول وجهله دركه فعل شره
قدرت مستلزم مباشرت اولميوب مجرد آكا قادر اولمغله شرير

اولمق لازم اولمز و بر وجهله دخی اگر خیر اطلاقندن مرادی خیری غالب
و شر یزداندن مرادی شری غالب ایمک ایسه لزومی ممنوعدر و اگر فی
الجمله خیر و شر مراد ایدرلر ایسه استحالت لزومی ممنوعدر دیرز و شبهه
ثنویه وجه مذکور اوزره رد و ابطالدن صکره علی طریق المعارضه دیرزکه
اگر خیر اولان شریره اولانی و یاخود شرینی دفعه قادر اولمز ایسه عجز لازم
اولور و اگر قادر اولوب دفعه تصدی ایتمز ایسه شریر اولمق لازم گلور
پس احتمال تعدد مستحیل اولوب وحدت ذات مقدس الهی متبین
و مبرهن اولور **دفع الشبهه** اگر بو محلده اشتباه اولنوب بعض
کتب کلامیه ده انکار وحدت سببیله تکفیر اولنان مشرکینی تعداد
صددنده ثنویه و مجوسی گرندن صکره جمله عبده ملائکه و عبده
کواکب و عبده اصنامی که وثنیه دررلر و طائفه یهودی که حضرت عزیره
حاشا ابن الله دیمشلردر و نصاری که حضرت مسیحه حاشا ابن الله دیمشلر
جمیعا بو ذکر اولنان طائفه یی مشرکین عدادندن تعداد ایتمشلردر اما
بعض کتبنده ثنویه و مجوسدن غیریسنی مشرکین زمره سنه
الحاق ایتمشلردر و بو سؤال اولنورسه جوابنده بو وجهله تقریر کلام
اولنور که توحیدک حقیقتی بعض کتب فن عباراتندن مستفاد اولدیغی
اوزره الوهیتک جناب حق جل و علایه مخصوص ایدکنه اعتقاددن
عبارت اولوب الوهیت خواصی اولان امورک دخی جناب حضرت
حق جل شانه یه اختصاصی تتمه کلامدن جم غفیر تصریحلری اوزره
حقیقت توحیده داخلدر و از جمله استحقاق عبادت یعنی معبود
اولمغه صلاحیت خواص الوهیتدن اولدیغی نصوص قاطعه و اخبار
صحیحه ایله مثبت و مبرهندر الوهیتک اختصاصی هم ادله نقلیه
و هم ادله عقلیه ایله ثبوت بولمشدر پس آنلرکه حقیقت توحید مجرد
اختصاص الوهیتدن عبارت اولمغه نظر ایتمشدر ثنویه و مجوسدن
ماعداسنی کفره یه مشرکین عدادندن عد ایتمشلردر اما آنلرکه

حقیقة

حقیقة توحید الوهیت و خواص الوهیت مجموعنک اختصاصندن
عبارت ایدیکنی ادله وثیقه ایله اثبات ایتمشلردر اختصاص معبودیت
خواص الوهیتدن اولدیغی مقرر اولمدن ناشی جمیع کفره و یهود و
نصاری یی و عبده ملائکه و عبده اصنام اولان وثنیه یی کفره ثنویه
و مجوس گبی مشرکین زمره سندن معدود اولمق اوزره قرار ویرمشلردر
و تحقیق مدعالری بو وجهله تحقیق مرام ایتمشلردرکه یهود و نصارا اگرچه
صانع عالم واحددر دیوب کندی زعملرنجه شرکی ثنویه و مجوسه نسبت
ایدوب کندولر موحد اولمق ادعا ایدرلر اما انفا ذکری سبق ایتدیکی
اوزره حصر معبودیت لازمه توحید اولمغله طائفه یهود حضرت عزیره
حاشا ابن الله دیمشلر ایکن مجرد وحدت ذات صانعه اعتراف ایله
موحد اولمش اولمزلر و کذلک طائفه نصاری حضرت مسیحه حاشا
ابن الله دیوب و معبود دیدکلرنده جناب واجب الوجود ایله تشریک
ایدوب اب و ابن و روح القدس عنوانیله اقانیم ثلاثه یه اثبات
ایتمشلر ایکن کندی اعتقاد فاسدلرنجه ذات مع الوجود اب و ذات
مع العلم ابن و ذات مع الحیات روح القدس اطلاق ایتمک اوزره
اقانیم ثلاثه دن مرادلری ذات مع الصفات اولوب ذوات متعدده
اولمق ادعاسی ایله موحد اولمش اولمزلر طائفه نصاری خذلهم الله
تعالی زعم فاسدلری و اعتقاد کاسدلری مقتضاسنجه اقنوم وجود
و اقنوم علم و اقنوم حیات اولمق اوزره اقانیم ثلاثه اثباتی ادعاسنده
اتفاق ایدوب بر فرقه سی اقانیم مذکوره ایچون سبب حدوث
عالم اولوب اصل وجود عالم اولمق ادعا ایتمشلردر و بر فرقه سی
دخی حاشا وجود اله اندن مترکب اولوب اولوجهله اصل وجود اله
اولمق مسلکنه گیتمشلردر و بو اقانیم ایچون الهه ثلاثه اولمق اعتقاد
و ادعا ایدوب با انکه صفات و معانی مقوله سندن اولدیغنه
اعتراف ایتمشلردر نیه مجموع ثلاثه اله واحد اولمغه ذاهبلردر و خطا

الاقنوم معرب عن لغة الروم بمعنی الاصل منه

وواضحدر كه بو زعم فاسد مستلزم جمع نقيضين اولوب وحدت
وكثرتك اجتماعى لازم اولور و بوندن قطع نظر خارجده موجود
اولميوب اعتبارات محضه دن اولان احوال واوصافدن تركب ذاتى
تجويز ايتديكلرى خود عجايب وطفالكلك بلا تردد ممتنعه حكم ايتديكلرى
امور واضحه دندر و بعد ذلك اقنوم علم كه كلمه اطلاق ايتمشلردر
ناسوت مسيح ايله يعنى جسد عيسى صلوات الله على نبينا وعليه متحد اولمق
اوزاعاسنده اگرچه اتفاق ايتمشلردر لكن اتحادى تفسيرده اختلاف
ايدوب بعضيلرى عرضك جوهر ايله قيامى جسد عيسى ايله قيامى مثابه سنده
جيارتدر ديمشلردر و خفى دگلدر كه بو تقدير اوزره مجموع اقانيم ثلاثه
اولان جوهرك ذاتندن مفارقتى لازم اولور و اگر اول جوهرك ذاتندن
مفارقت ايتمكسزين ناسوت مسيح ايله متحد اولمشدر ديرلرسه معنای
واحدك ايكى ذات ايله قيامى لازم اولور آنك ايسه محال ايدوكى ظاهر
وواضحدر و بعضيلر اتحاد مذكورى اختلاط و مزج ايله تفسير ايتمشلردر
ما ولبنك امتزاجى كبى و مزج و اختلاطك صفات اجسامدن
ايدوكى خود بيانه محتاج دگلدر پس كلمه كه آنلر قتنده ذات ازليه
نك احوال و خواصندندر كه آنده بو وجهله متصور اولمز و بعضيلر
دخى اتحاد مذكورك انطباع معناسنه اولمسنه ذهاب ايتمشلردر
صورت منقوشه نك شمعده انطباعى كبى و خفى دگلدر كه اول
نقشى قبول ايدن جسمده منطبع اولان نقشك ذاتى اولميوب بلكه
مثاليدر التذييل فرق نصارادن مشهور اولان اوچ فرقه در كه اولى
ملكائيه فرقه ثانيه يعقوبيه فرقه ثالثه نسطوريه در اما بو جمله دن
ملكائيه ديرلركه لاهوتدن برجزء ناسوته حلول ايدوب جسد مسيح
ايله تدرع ايتمشدر و اقنوم علمه قبل التدرع ابن اطلاق ايتمزلر و بو
فرقه تثليثى تصريح ايتمشلردر كه قرآن عظيمده لقد كفر الذين قالوا
ان الله ثالث ثلاثة نظم كريمى بو فرقه نك حال خسرانلرينه

لاهوتدن مراد روح ناسوتدن مراد جسددر

اشارتدر

اشارتدر و بو فرقه نك زعم فاسدلرى اولدر كه قتل و صلب
ناسوته واقع اولوب لاهوت ايچون اولميه و يعقوبيه كلمه دم
ولحمه منقلب اولمشدر ديوب آنكچون حضرت مسيح ايچون حاشا
الوهيت ادعا ايدرلر و قرآن عظيمده لقد كفر الذين قالوا ان الله
هو المسيح ابن مريم آيت كريمه سى بو فرقه يه اشارتدر و نسطوريه
ديرلركه شمسك اجسام نيره يه اناره و اشراقى كبى لاهوت ناسوته
پرتو انداز اولمشدر و بونلر دخى قتل و صلبك حضرت مسيحك جهة
ناسوته لا من جهة لاهوته وقوعنه ذاهبلردر تنبيه امام فخر الدين
رازى قدس سره بعض مؤلفاتنده ذكر ايتمشدر كه بر وقتده بايد
نصارادن برقسيس باهر التلبيس ايله مقارن اولوب قانون بحث
و مناظره اوزره بعض مقدمات واضحه ايراد ايلدم كمال بلادت
و نهايت بلاهت اوزره رد ايلدى اولوب فهم معقولاتده ضعف
ادراكى كمال قوتده جد جهيد و كد اكيد ايله بر مقدمه هزار صعوبت
ايله تفهيم ايتدم كه وجود دليل مستلزم وجود مدلول اولوب عدمى
مستلزم عدم مدلول اولمديغيدر مثلا حدوث عالم كه دليل وجود
صانعدر آنك تحققندن يعنى حدوثك وجودندن مدلولنك
وجودى يعنى وجود صانع لازم اولوب عدم حدوثندن مدلولنك
عدمى لازم اولمزكه وجود صانع قدمى مقرر اولمغله ازلا و ابدا موجود
اولوب حدوث ايسه ازلده منتفى و معدومدر پس بو مقدمه
منوال مشروح اوزره تفهيم و تسليم نصكره اقنوم علمى ناسوت
مسيح ايله اتحاده قصر و تخصيصك وجهنى سؤال ايلدم جوابنده
حضرت مسيحدن احياء موتى مثللو بعض خوارق مشاهده اولنمغله
تخصيص اولنمشدر ديديكده تكرار ديدم كه بو تقديرجه حضرت موسى
صلوات الله على نبينا وعليه دن دخى صورت ثعبانده احياء عصا
و فلق بحر مثللو خوارق كثيره صدور ايتمشدر ضابطه فاسده كز

اکا دخی حاشا آنه اطلاق صحیح اولمق لازم اولور زیرا مقدمهٔ
مذکوره نک مفادی اوزره ظهور خوارق دلیل الوهیت اولیجق هر
نه محلده که متحقق اوله مدلولی که الوهیتدر آنی مستلزم اولور دیو آثار
موجوداتدن مجرد دلیل مذکور منتفی اولمغله عدم دلیل عدم مدلولی
مستلزم اولمق جهتیله اوزره الوهیتک انتفاسنی اثباته مجال
محال اولمق لازم کلور دیدکده ملزم و مبهوت اولوب بر وجهله
جوابه قدرتی قالمدی فبهت الذی کفر والله لا یهدی القوم الظالمین

تحقیق انیق بو محلده مطارح انظار و معرکهٔ افکار اولان مباحث
مشهوره دندر که لو کان فیهما آلهة الا الله لفسدتا آیت کریمه سی ارباب
توحید ارباب کلامدن بعض محققین حجج اقناعیه دن اولوب
حاشا تعدد آلهه نک فساد ارض و سمایه استلزامی لزوم عقلی ایله
اولمیوب بلکه ملازمتی عادیه اولمغی اختیار ایتمشلر و اکثر اهل کلام
براهین قطعیه و دلائل عقلیه دن اولمق طرفنی ترجیح ایتمشلردر
و بو قول اخیره ذاهب اولنلر ایکی مسلکه سالک اولوب بعضیلری
براهین ادله نک مطلقا ملازمهٔ عقلیه ایله مشروطه اولمق قولنی
اختیار ایله آیت مذکوره حجج عقلیه دن اولمسینی مدعا ایتمشلر
و بعض آخر ملازمه نک عادیه اولمق دلیلک برهانی اولمسنه منافی
دکلدر دیمک اوزره ملازمه نک عادیه اولدیغنه اعتراف ایله بنه
آیت کریمهٔ مذکوره نک براهین عقلیهٔ قطعیه دن اکثر محققین بو
قولی اختیار ایدوب علوم عادیه نک مفید قطع و جزم اولدیغنی
اثبات ایتمشلردر و بو نزاع ائمه فن بیننده قدیما و حدیثا متکرر اولوب
حتی صاحب التبصرة تشدید ایدوب ابو هاشمی آیت مذکوره نک مدعا
اثباتنده دلالتنه قدحندن ناشی تکفیر ایتمشدر و فاضل محققین سعد
الدین تفتازانی حضرتلری رحمه الله بعض مؤلفاتنده تصریح ایتدیکی اوزره
اقناعیت طرفنی اختیار ایتدیکی معاصرلرندن بعض فضلا اشد نکیر ایله

فاضل تفتازانی یه تشنیعی منقول اولان
بعض فضلادن مراد شیخ محمد بن عبد اللطیف
کرمانیدر کما رواه بعض اصحاب الآثار
العهدة علی الراوی منه

انکار

انکارندن ناشی فاضل تفتازانی جانبنک شانته ناشایسته
نیجه تشنیعات شنیعه یه تجاسر ایتمشدر و محقق تفتازانی انتقاد
بعض متأخرین تألیفاتنده مسطوردر که شخص مذکور ابو المعین
نسفینک حجتیت آیت مذکوره ده اقناعیت ادعا ایدنلری
رد و تخطئه ایتدوکنه و صاحب کشفک اکا اتباعنه مطلع اولوب
فاضل تفتازانی حضرتلرینی تضلیله بلکه تکفیره تجاسر ایتمش ایدی
و اول وقتده فرمانروای مشرق شاهرخ میرزا یه که اکبر اولاد تیمور اولمغله
موتندنصکره جانشینی اولمشدر سعد الدین حقنده نیجه کلمات
قبیحه و مقالات قدحیه القا ایدوب بر مجلس علما عقدینه ترغیب و
او مجلسه سعد الدینی و سائر افاضل عصری دعوت و احضار ایچون
تحریض ایتمش ایدیکه اول عقیده نک بطلانی اثبات و تحقیر
سعد الدینی الزام و اسکات ایلیه اول یوم معهود ایچون بر وقت
مخصوص تعیین اولنمش ایکن بامر الله سبحانه اول شخص متهتک
قبیل تلک لجاة هالک اولمغله بو حالت فاضل تفتازانی علیه الرحمه
حضرتلرینک جملهٔ کراماتندن تعداد ایتمشلردر **المحاکمة** حجة الاسلام
امام ابو حامد غزالی قدس سره حضرتلرندن منقول اولان تحقیقاته بناءً
مطلقا عقائد اسلامیه اثباتنده سوق اولنان براهین و ادله معالجهٔ
امراض قلبیه ایچون ادویه مجراسنه جاریه اولوب مداومت امراض
جسمانیه ایچون استعمال اولنان ادویه ده طبیعتک قوت و ضعفنه
نظر ایتمک لازم اولدیغی کبی مداوات امراض روحانیه ده بعض عقول
ضعیفه یی ادلهٔ نافعه ایله طریق صوابه ارشاد حالنده دخی امر ترتب
مستفاد و عقولی ملاحظه اهم اموردندر و امراض جسمانیه دفعنده
تدبیره مباشر اولان طبیبک طبابتی مرتبهٔ حذاقته بالغه اولمش
اولمیوب استعمال ادویه ده طبیعتک قوت و ضعفنی ملاحظه
ایتمه اولمقوله تدبیرک مزاجه اصلاحدن افسادی اکثر ایدوکی امر مقرر

سعد الدین علامه نک وفاتی یدی یوز طقسان اوچده
تیمورک دیارنده اولمغله اول عصرده جیحون مجلس
معهوده جمیع اولمغله صوفی منقطع اولمغله
شخص مذکور غالبا فاضل مرورندن اصحاب
ایله معارضه دعیه سنده اولمش
اوله

هذا التحقیق للمولی العلامة المحقق الزاهد
محمد بن محمد البخاری المحقق تلمیذ المولی سعد الدین
وقد نقل عنه بعبارة شارح المسایرة
فاحصل ذلک من کتاب الاقتصاد فی علم
الاعتقاد منه

اولدیغی کبی کذلک جادهٔ صوابه ارشاد حالنده دخی متفاوتدر ادراک
وعقوله نظر واعتبار اولنمه اقامت اولنان ادلهنک عقایدی
اصلاحدن افاده‌لری وفرقلری نسبی تحقیقدن معلوم اولورکه
ادراکاتک مراتبی متفاوته اولدیغی کبی ارشاد ووصللرینک دخی
مراتبی متفاوته اولمق لازمدر مثلا تصدیق سماع وتقلید ایله اولان
مؤمنک عقیده‌سن تحریر ادله ایله اثاره وتحریک نامناسبدر
نتکیم حضرت اشد المرشدین صلی الله تعالی علیه وعلی آله واصحابه
اجمعین صحبت شریفلرنده استفاضهٔ انوار قدسیه ایله مستعد
اکتساب معارف الهیه اولان اصحاب کرام انجامه افاضهٔ علوم
یقینیه قلمق ایله هر بری صاحب نصاب جواهر زواهر معارف
دینیه اولمشلر ایکن عوام طائفهٔ عربدن فهم وادراکی درک مطالب عالیه
قاصر اولنلردن آنجق مطالبهٔ تصدیق ایله اکتفا بیوروب ایمان
تقلیدی ایله حاصل اولان تصدیقلری ایله ایمانلرینه حکم بیوروب
اول مردن یقین برهانی ایله حصول بولان تصدیق حقیقی یقینی تکلیفنه
مبادرت بیورمشلردر وکذلک ضعیف العقل وجامد الطبع اولان عقلیه
جاهل کبی ضلالت اوزره مصر اوله آنلرکچون مناسب اولان اقامت
حجت برهاندن بدل حوالهٔ سیف سناندر واما متردد وشاک
اولنلردن آنلرکه نوع زکادن حصه‌مند اولوب مفید قطع ویقین
اولان برهان عقلی فهمنه ادراکلری بالغ اولمیه آنلرایچون نافع دلائل
اولدرکه ممکن مرتبه‌سی طبیعتلرینه چسبان وملایم اولان کلام مقنع ایله
معالجه‌ده تلطف اولنوب ادلهٔ یقینیه براهینه الحاقنه مبادرت
اولنمیه زیرا امور عادیه‌دن مجرد نور عقل ایله اهتدا هرکس ایچون میسر
اولمیوب طرف الهیدن بعض افراد عباده افاضه واعطا اولنمشدر
واکثر اشخاص خلقک نقصان ادراکندن ناشی براهین عقلیه
ادراکندن عجزلری مقرر بلکه آنلرایچون ادلهٔ قطعیه مضرت بیان

ایدیکه

ایدیکی بی اشتباهدر واما صاحب ذهن وقاد اولان فطن زکی
ومتیقظ المعی که آنی کلام خطابی ایله اقناع وتسلیه ممکن اولمیه آنکله
جابجا مقادله ومحاجه‌ده دلیل قطعی ایراد اولنمق اجبددر پس بو مقدمه
تمهید اولنوب بو ضابطه ضبط واتقان اولندقدنصکره معلوم
اوله که کافهٔ خواص وعوام وجود صانعی تصدیق وتوحید ایله مأمور
ومکلفلردر حضرت هادی السبل وجناب خاتم الرسل صلی الله علیه
وسلم حضرتلری جمیع افراد کائناته طریق حقه دعوت ایچون مبعوث
اولوب آنجمله حاضر مشرکینکه ادراک ادلهٔ قطعیه‌دن قصور فهملری
متحقق اولمشلردر جادهٔ واضحهٔ ملت زهرایه هدایت ایله مأمور
واول طائفه کبی غلظت طبع صاحبی اولان اشخاصه ابه نافع وسازکار
اولان امور عادیه به مبنیه اولان ادلهٔ خطابیه سوق ایراد ایله دعوت
اولنمق وقرآن باهر البرهانک مشتمل اولدیغی ادله وبراهینک بعضی
دلیل برهانیدرکه فهم واطلاعی علمای راسخینه مخصوصدر وبعض
آخری خطابیاتدرکه عوام ناس ایچون نفعی اول وزره اولان حجج
وادله‌دن انفع وانسبدر پس عقول خواص وعوامک مراتبی رعایت
اولنوب قرآن عظیمده هر برینه مناسب اولان وجه اوزره سوق کلام
اولنمشدر کما قال سبحانه وتعالی ولا رطب ولا یابس الا فی کتاب مبین
وبوجمله‌دن لو کان فیهما آلهة الا الله لفسدتا نظم کریمی طرفین
مذکورینی جامع ومشتمل اولوب علی طریق العبارة ادلهٔ خطابیه‌دن
اولدیغنک تفصیلی بو وجهله درکه آیت کریمهٔ مذکوره علی طریق العبارة
مدلولی لزوم فساد سموات وارضدر عند تعدد الالهه یعنی حاشا اله
متعدد فرض اولندقده سموات وارضک بو مشاهده ومحسوس اولان
نظامدن خروجی لازم گلکدر وارباب الباب خفی دکلدرکه سموات
وارضک فسادی لازم اولمق لزومی اختلافدن ناشیدر وامکان
اتفاق متحقق اولمغله اختلافک لزومی قطعی دکل ایدیکی ظاهر وبدیهی

لزوم فساد عادی اولدیغی مقرر اولور و امام فخر الدین رازینک بو
مغایره تحقیق صددنده تفصیل شبعی واردر محلندن طلب اولنه
و اصحاب عقول سلیمه یه مخفی دکلدر که بر دلیل که نفس الامرده ادله
قطعیه دن اولمیه جنی مقرر در و ظن اولنمیه که اول مقوله اقناعیات
ادلهٔ خطابیه یه دلیل قطعی و برهان عقلی اطلاق ایتمک صلابت
فی الدین و نصرت اسلام و مسلمین اولهٔ نتکیم بعض اصحاب آثار
بو ظنه زعم ایتشدر که بلکه بو مقوله تصرفات مدرجهٔ طعن اولوب
عقول ضعیفه یه مورث وهن در و دین مبین متین احسن
محمدی بو جمله نصرتدن مستغنی ایدیکی بیانه محتاج دکلدر که قرآن
کریم و فرقان عظیم اصحاب ادراکات ضعیفه ایچون نافعه
بر از دلائل اقناعیه خطابیه یی مشتمل اولدیغی کبی اکثر من ان یحصی نتیجه
ادلهٔ قطعیه یی دخی مشتمل ایدیکی علوم غریبه یه نوع اطلاعی اولنده
ظاهر و واضح اولوب خواص امت آندن منتفع در و اما صورت
ثانیه یعنی آیت کریمهٔ مذکوره نک علی حسب الاشارة ادلهٔ عقلیه
و براهین نقلیهٔ قطعیه دن اولدیغی باتفاق متکلمین قطعیاتدن اولان
برهان تمانعه علی طریق الاشارة دلالتی جهتیله در و برهان تمانعک
تقریری اولوجهله در که حاشا صفات الهیه ایله متصف ایکی آله فرض
اولنسه بر موجودک ایجادنه قصد ایتدکلری حالده اول موجودک
وقوعی ایکیسنک معیت اوزره ایجادلری ایله اولورسه هر
بری ایچون مرادینی ایقاعده عدم استقلال لازم اولوب هر
برینک ایجادی ایله اولورسه ایکی علت مستقله ذکر معلول واحد
شخصی اوزرینه توارد لازم اولور یا خود آنجق برینک ایجادیله اولور
ترجیح بلا مرجح لازم اولور یا انکه قادریتی مقتضی اولان امکان
ممکن اولیجق الهین مفروضینه نسبت ممکنات علی السویه
اولوب رجحان ظاهر دکلدر پس تقریر اوزره مفسده واحدک

ذات آلهه و معدوریتی مقتضی
اولان صح

ایکی

ایکی قادرینک وقوعندن قادرینک بری و یا خود ایکیسی ایچون
دخی عجز لازم کلور بحسب العقل محال اولدیغی کتب کلامیه ده
مسطور و مدللدر پس بو وجهله اولان تمانعک قطعیتی مثبت
اولور **التکملة** تفصیل سابقده اعمال فکر اولنوب درک و اتقان
اولندقده معلوم اولور که تمانع کاه برهانی و کاه خطابی اولمق ممکندر
و هر تمانع متکلمین قتنده برهانی اولمق لازم دکلدر و آیت کریمه
مذکوره دن بحسب الاشارة مستفاد اولان لزوم فساد ارض
و سما قطعی اولمق و بحسب العبارة مستفاد اولان لزوم فسادک
خطابیه یه منافی دکلدر زیرا بحسب الاشارة دلالت ایتدیکی لزوم فساد
مفسده واحدک قادرین بیننده اولوب الهین مفروضینک
و یا خود احدهمانک عجزی لازم کلمکدن عبارتدر و بحسب العبارة
مدلولی اولان فساد سموات و ارضک بو محسوس اولان نظامدن
خروجی لازم اولمقدن عبارتدر و بحسب العبارة مفادی اولان لزوم
فسادک خطابی اولدیغی صورتده جواز اتفاق الهین مفروضینک
متصور ایدیکندن لازم کلوب بحسب الاشارة مستفاد اولان
وجه اوزره جواز اتفاق الهین مفروضین منتفی اولمغله براهین
قطعیه و عقلیه اولمق واضح و مقرر اولمشدر زیرا جواز اتفاق
امکان تعددن متفرع اولمدن ناشی تعدد آلهه نک عقلا امتناعی
ثابت اولیجق بیننده اتفاق فرض اولنمق قطعا متصور اولمز
یعنی اتفاق شیئک شیء آخره موافقتندن عبارت اولدیغی
جهتیله البته تعدد اقتضا ایدوب تعدد اولدقجه جواز اتفاق
دخی ممکن اولمز و صورت مذکوره ده جواز اتفاق بحسب العقل منتفی
اولمغله بحسب العبارة مستفاد اولان وجه اوزره دخی جواز اتفاق
منتفی و مستحیل اولمق لازم کلمز زیرا وجه اولده کبی امتناع تعدد
آلهه یه استلزامی لزوم عقلی ایله دکل بلکه لزوم عادی ایله در دیمشدر

و مشاهد صح

والله یقول الحق وهو یهدی السبیل المنهج الثانی من المسلک الثانی
واجب تعالی جل وعلا حضرتلرینک تحیزدن یعنی جهت ومکاندن
وجسمیتدن منزه ایدوکی وجوهریت وعرضیتدن تنزهی بیاننده
در اولا تحیز وتمکندن تنزهی بیاننده اقامت اولنان ادله وثیقه‌دن
بری اولدر که اکر ذات مقدسی بر مکانده متمکن فرض اولنسه لامحاله
اول مکانک قدمی لازم اولور وقدم مکان خود جناب واجب الوجوده
مخصوص اولوب جمیع ماسوی الله سمت حدوث ایله متسملر
ایدوکنده جمیع ملیین متفقلردر وبر دلیل دخی اولدر که البته
هر متمکن مکانه محتاج اولوب غیره محتاج اولان ممکن اولمق مقرر العقلده
امکان واجبه لازم اولور واول مکان ایچون امکان خلادن ماسی
مکان متمکندن مستغنی اولوب مستغنی عن الغیر اولان واجب الوجوده
لازم اولمیجق مستغنی عن الواجب اولان بطریق الاولویه ماسوادن
مستغنی اولمق متعین اولوب وجوب مکان لازم اولور وجسمیتدن
تنزهی اولوجهله مبرهندر که هر جسم جواهر فرده‌دن یعنی جزء لا
یتجزادن مرکب اولوب هر مرکبک کندی اجزاسنه احتیاجی
آشکار وبیان اولندیغی اوزره مبرهن اولوب ساحه تقدس واجب الوجود
غبار افتقاردن مبرا ایدوکی مقرر اولیجق جسمانیتدن دخی تقدسی
متیقن اولور وجوهریتدن دخی منزه ایدوکی اولوجهله مثبت
ومقرردر که جوهر یا محلدن مستغنی اولان ممکندن ویا خود موجود اولدقده
محل وموضوعه محتاج اولمیان ماهیتدن عبارت اولوب علی
کلا التقدیرین وجودی ذاتندن زائد اولمق مقرر اولور وذات
مقدس واجب الوجود اوزرینه وجودی زائد اولمدیغی خود ذکری
سبقت ایتدیکی اوزره مثبت ومبرهندر اقوال المخالفین جمیع
ائمه اهل سنت رحمهم الله تعالی جناب واجب الوجودک جهتدن
وجسمیتدن تنزهنده اتفاق ایدوب مخالفیندن طائفه مجسمه

ادعای

ادعای جسمیت وطائفه مشبهه اثبات جهت ایتمکله نهج
قویم اهل سنتدن عدول وانحراف ایدوب کروه ضلالته دوشمشلر
اولا طائفه مشبهه جهت فوقده اولمق ادعاسنده اتفاق ایدوب
لکن تعیین جهت معناسنده ایکی فرقه اولوب بر فرقه‌سی جنابک
جهاتده تمکنی کبی تمکندن تنزیه ایدوب جسمیت ادعاینه مشکدر
وفرقه اخری که ابن کرامه اتباع ایدنلردر تعیین جهتده قائل
اشارت حسیه اولمق اوزره ادعای جسمیت ایدوب حاشا ثم حاشا
عرشک صفحه علیاسنه مماس اولمق وبعضیلر بغیر مماس محاذی
اولمق زعمیله حرکت وانتقال وتبدل جهاتی تجویز ایتمشلردر
وطائفه یهود دخی بو اعتقاد باطله اوزره متفقلردر خذلهم الله
تعالی وثانیا طائفه مجسمه دخی ادعای جسمیت ایتمکله مسلک اهل
سنتدن منحرف اولمشلردر وبعضیلر صورت نور ساطعده
اولمق اعتقاد ایدوب وبعضیلری لحم ودمدن مرکب جسم عنصری
ادعا ایتمشلردر وبونلردن بر فرقه حاشا صورت انسانده اولمق
ادعاسنده اولوب وبر صنفی شاب امرد صورتنده وبر صنفی شیخ
اشمط الرأس صورتنده تخیل ایتمک اوزره سرکشته بوادی ضلالت
اولمشلردر تعالی الله عما یقول المبطلون التنزه تعالی عن الاتحاد مع الغیر
اما اتحاد مع الغیردن تنزهی اولوجهله مبین ومثبتدر که اتحادک
اصلنده معنای حقیقیه‌سی شیئک شیء آخره تبدل وصیرورتیدر
انضمام ایله وبو مفهوم ایچون ایکی وجه متصور اولوب وجه اول اولدر که ایکی
شی بر برینه متحد اولوب شیء آخر ثالث حاصل اوله مثلا زید وعمرو
بر برلریله متحد اولوب شخص آخر یعنی بکر حاصل اولمق کبی که بعد الاتحاد
حاصل اولان شخص نه زید ونه عمرو اوله وجه ثانی اولدر که برشیء
موجود شیء آخره متحول ومتبدل اوله مثلا زید عمرو ایله یا خود عمرو
زید اوله وبدیهه عقل حکم ایله اتحادک بو ایکی صورتنده دخی ممتنع

ماهیة الشیء هو هو وهی من حیث هی لا موجودة ولا معدومة ولا کلی ولا جزئی ولا خاص ولا عام

ومستحیل ایدیکی ظاهر و واضحدر زیرا ایکی ماهیتک و ایکی هویتک بیننده اختلاف ذاتی متحقق ومقرردر ومقتضای ذات اولان امورک زوالی غیر متصوردر و بیان امتناع اتحادده بو سیاق وزره ایضاح مرام اولنورکه فرضا ایکی شیء بری بری ایله متحد اولدقده اکر هویتلری منعدمه اولوب شیء آخر حادث اولورسه اتحاد حاصل اولمش اولمز بلکه شیئک ایکیسی دخی منعدم اولوب شیء ثالث حاصل اولمش اولور واکر هویتلری منعدم اولیوب خلق اتحادده شیئین مذکورین کالاول موجودلر ایسه ینه اتحاد اولمیوب ایکی شیء اولمش اولور مجموع طرفین شیء واحد اولمش اولمز پس کائنا ما کان ایکی شیئک بربریله اتحادی ممتنع ایدیکی متعین اولیجق جناب واجب الوجودک شیء آخر ایله اتحاددن بطریق الاولی تنزهی معلوم ومجزوم اولور و بوندن قطع نظر اکر ذات مقدس واجب الوجود حاشا غیر ایله متحد اولسه جمیع ما سوی الله ممکن ایدیکی محقق اولدیغی جهتدن مفهوم اتحادک صورت اولیسنه نظر واجب و ممکنک حاشا اتحادندن حاصل فرض اولنان شیء ثالث اکر واجب فرض اولنورسه ممکنک واجبه انقلابی لازم کلوب اکر ممکن فرض اولنورسه واجبک ممکنه تبدلی لازم کلور و اتحادک صورت ثانیه سنده دخی بو ایکی محذور مقرر ایدیکی واضحدر واکر وجوب و امکان بعد الاتحاد باقی فرض اولنورسه ذات واحده وجوب و امکانک اجتماعی لازم اولور که آنک منافی مثبت ومقرردر حلول فی الغیردن تنزهیدر واما حلول فی الغیردن تنزهی اولوجهله مبیندرکه حلول البته حال اولان شیئک محله احتیاج و افتقارینی مستلزم اولوب جناب واجب الوجودک ایسه ساحه عز وجلالی کرد افتقار و احتیاجدن مبرا ایدیکی مثبت و مقرر اولمغله امتناع حلولی معلوم اولور و بیان استحاله حلولده بر وجه

دخی حلولک مستلزم تجزی اولدیغیدر تجزینک امتناعی خود آنفا بیانی اولندیغی اوزره مثبت ومقرردر و بو بابده یعنی امتناع اتحاد حلولده ائمه فن ادله کثیره اقامت ایتمشلردر اول جمله دن سهل الفهم اولنلر ذکر اولندی ماعداسی مفصلات کتب کلامیه دن طلب اولنه تنبیه مخالفین بو مسئلهده اهل سنت مسلکندن منحرف اولان مخالفین ایکی فرقهدر بر فرقهسی طائفه نصارادرکه اقانیم ثلثه اثبات ایدوب کلمه اطلاق ایتدکلری قنوم ناسوت مسیح ایله یعنی جسد عیسی علیه الصلاة والسلام ایله حلول ایدوب آنکله اتحادک ادعا ایتمشلردرکه انفا اثبات توحید اثناسنده تفصیله ذکر اولنمش ایدی و بر فرقهسی دخی غلاة شیعهدن نصیریه واسحاقیه عنوانیله مشهور اولان ایکی طائفه دیرلرکه حاشا ثم حاشا جناب حق سبحانه وتعالی حضرتلرینک بعض کاملین صورتنده ظهورینی تجویز ایدوب عترت طاهرهدن بعض ائمهیه زعم فاسدلری اوزره کمال حسن اعتقادلرندن ناشی سائر همجنسلرندن علوم کثیره وقدرت باهره ایله تفوق وفضیلتلرن مشاهده ایدوب حاشا ثم حاشا ذات مقدس الهینک حلول واتحادین ادعا ایتمشلردر تعالی الله عما یقول الظالمون المنهج الثالث من المسلک الثانی جناب واجب الوجودک وصف حادث ایله اتصافدن منزه ایدیکی یعنی ذات الهی ایچون محل حوادث اولمق ممتنع ومستحیل ایدیکی بیانی واثباتنده اولا بو مقدمهیی تقدیمدن لابددرکه فن کلام علماء اللهم الله دار السلام مؤلفاتنده ذکر اولندیغی اوزره مطلقا صفات ایکی صنف اولوب بر صنفی اولدرکه موصوفده متقرر و بر صنفی غیر متقرر اوله و صنف اول دخی ایکی نوع اولوب بر نوعی اولدر صفتدرکه موصوفنده متقرره اولوب غیره اضافت اقتضا ایتمیه مثلا اجسام ایچون شکل وسواد کبی و حسن وقبح کبی و بر نوعی

ائمه صح

دخی اولدرکه غیره اضافت اقتضا ایلیه ٭ وبو نوع ثانی دخی ایکی
قسم اولوب برقسمی اولدرکه مضاف اولدیغی شیئک تغیری ایله
متغیر اولمیه مثلا تحریک اجسامه قدرت کبی وبرقسمی دخی اولدرکه
مضاف اولدیغی شیئک تغیری ایله متغیر اوله صفت علم
کبی که معلومک تغیری ایله متغیر اولور ٭ مثلا زیدک غیر موجود
ایدیکنه تعلق علم حاصل ایکن زید حادث وموجود اولدقده علم
زیدک وجودینه تعلق ایتمکله صفت علمک اضافتی متغیر اولور
مضاف دخی یعنی صفت علم دخی متغیر اولمش اولور ٭ وبو دخی
معلوم اوله که حادث موجود بعد العدم معناسنه اولوب اول
شیئک انکیچون وجودی اولمیه وتجدد ثابت وحاصل اوله
متجدد اطلاق اولنور ٭ اما حادث اطلاق اولنمز ٭ پس صفت
الهیه ایکی قسم اولوب برقسمی اضافت محضه دندر موجودات
خارجیه دن دکلدر ٭ علمک وقدرتک تعلقلری کبی که بو تعلقات
امثللو صفاتک اضافت محضه دن اولوب موجود فی الاعیان
اولمدیغی مقرردر ٭ وبو مقوله اضافاتک قابل تغیر وتبدل ایدیکی
ظاهردر ٭ وبرقسمی دخی امور حقیقیه دندر ذات علم وقدرت کبی
بونلر امثللو صفاتک قدیمه اولدیغی محقق اولوب قبول تغیر و
تبدل ایتمزلر ٭ تنبیه جناب واجب الوجودک ذات مقدسی محل
حوادث اولمق مستحیل ایدیکنه جمیع اهل ملل وجماهیر عقلا
اتفاق ایدوب ٭ وبو مسئله ده انجق کفره مجوس فرقه کرامیه مخالفت
ایتمشلردر ٭ وطائفه مجوس مطلقا هر وصف حادثک صفات
کمالدن اوله ذات باری ایله قائم اولمق ادعا ایتمشلردر ٭ وطائفه
کرامیه اکرچه مطلقا هر وصف حادثک قیامنی تجویز ایتمه مشلردر
لکن اول صفت حادثک که ایجاد مخلوقاتده موقوف علیه اوله
خاصة انک قیامنی تجویز ایدوب برفرقه سی اول محتاج الیه اولان

وصف

وصف حادث صفت اولندر ٭ وبو برفرقه سی قول کبی
اولمق ادعا ایتمشلردر حاصل کلام اولدرکه ذات مقدس واجب الوجود
مطلقا حادثات اولان صفات ایله متصف اولمق ممتنع ومستحیلدر
اما اول صفات حقیقیه که تعلقی حادث اوله یاخود سلوب واضافات
مقوله سی اوله ٭ ویاخود احوال امثللو اوله آنلر متنازع فیه دکلدر ٭

المسلك الثالث

فی الصفات الثبوتیة الالهیة وفیه مقدمة وستة مناهج ٭ آنفا ذکری
سبق ایتدیکی اوزره مطلقا صفات الهیه نک برقسمی وجودیه
حقیقیه ٭ وبرقسمی وجودیه اضافیه ٭ وبرقسمی دخی نسبت واضافات
مقوله سی اولان صفات عدمیه اولوب اصطلاح ارباب کلام
اوزره صفات وجودیه دن ماعدایه صفت اطلاق اولنمیوب
عدمیاته نعوت تسمیه اولنمشدر ٭ مثلا علمه صفات اطلاق ایدوب
غنا عن الغیره نعت تسمیه ایدرلر ٭ پس معلوم اوله که اضافیات
وعدمیات ایله اتصاف ذات مقدس الهی ایچون ثبوت
صفات اقتضا ایتمدیکنده خلاف ونزاع یوقدر ٭ اما صفات
ثبوتیه حقیقیه ایله اتصاف جمیع اهل سنت یعنی اشاعره و
ماتریدیه اتفاقلری اوزره صفات زائده ثبوتنی اقتضا ایتدیکی
قرارداده در ٭ وبو مسئله نک تحقیق وبیانی بودرکه مثلا جناب
واجب الوجود ایچون عالم اولمق وصفی ایله اتصاف ذات مقدس
ایچون صفت علمک ثبوتنی اقتضا ایدر ٭ وقادر والمعنی له اتصاف
ثبوت صفت قدرتی مستلزم اولدیغی کبی ٭ وکذا سائر الصفات
الحقیقیة الالهیة ٭ پس جمیع اهل سنت اتفاقلری اوزره ذات
الهی ایچون صفات قدیمه زائده علی الذات ثابته اولوب جناب
حق جل وعلا عالمدر علمی واردر وقادردر قدرتی واردر ومرید
در ارادتی واردر وهکذا غیرها بیان نفات الصفات وشناعة اقوالهم

المقدمة

نفی علم ایدن شرذمه نک ردلری
شرح مقاصده تفصیل اولنمشدر ٭
منه

بو مسئلەده فلاسفه و معتزله مسلك قويمِ اهل سنتدن جدا اولوب
ایدوب جناب واجب الوجودك صفات مذكوره ایله اتصافنده
ذات مقدسی كافیدر امر زائده اعتبار اولنمغه حاجت یوقدر
دیرلر یعنی جناب حق جل و علانك علمی و قدرتی و سائر صفات
حقیقیه‌سی عین ذاتی اولوب عالمدر عین ذاتی اولان علم ایله
و قادردر عین ذاتی اولان قدرت ایله دیوب مدعالرین برقاچ
ادلهٔ خریفه ایله اثباته تصدی ایتمشلردر ازجمله صفات الهیه كه
بالاتفاق صفات كمال اوزره اولمق مقرردر عین ذات اولمسه
ذات مقدس الهی غیر ایله استكمال اولنور دیرلر بو دلیللری اوجهله
ابطال اولنمشدر كه استكمال بالغیر لازم اولمق صفات مذكوره
ذاتك غیری اولدیغی صورتده در اول ایسه غیر ذات اولمدیغی یعنی
كبی عین ذات دخی دكل ایدیكی ادلهٔ دقیقه ایله اثبات اولنمشدر
و بو مدعاء فلاسفه و معتزله بو ذكر اولنان دلیلدن ماعدا برقاچ
ادلهٔ سخیفه دخی اقامت ایدوب مجموعنی بحمد الله ائمهٔ دین
شكر الله تعالی مساعیهم رد و ابطال ایدوب مدعالرین حجج
وثیقه ایله اثبات و تأیید ایتمشلردر تفصیلی كتب كلامیه‌ده مفصلا
افاده اولنمشدر طلب اولنه و ارباب الالبابه پوشیده دكلدر كه
بو بابده نفی صفات زائده‌یه قائل اولنلرك یعنی فلاسفه و معتزله
نك قول باطللری حاشا ثم حاشا جناب واجب الوجود عالمدر
علمی یوقدر و قادردر قدرتی یوقدر دیمكه مؤدی اولمغله
مآل كلاملرینك شناعتی بیانه محتاج دكلدر **تقسیم الصفات**
الی صفات الذات و الافعال بو دخی معلوم اوله كه صفات مقدسه
الهیه بر اعتبار ایله دخی ایكی قسمه منقسم اولوب برقسمی صفات ذات
و برقسمی صفات افعالدر و صفات ذات اول صفاته اطلاق
اولنور كه مفهومنده غیره تأثیر و شیء آخره تعلق معتبر اولمیه حیات

و قدرت

وقدرت و سمع و بصر و علم و مشیت و ارادت كبی و صفات
افعال اول صفاته دیرلر كه مفهومنده غیره تأثیر و شیء آخره تعلق
معتبر اوله تخلیق و ترزیق و افضال و انعام و احسان و رحمت
و مغفرت و هدایت كبی و صفات ذات ایله صفات افعال
بیننده بو جهتدن دخی فرق اولنمشدر كه صفات ذاتدن اولان
صفتك نفیندن نقیضی لازم گلمك مقرر اولوب صفات
افعالدن اولان صفتك نفیندن نقیضی لازم گلمز **فی بیان**
صفة التكوین و الخلاف الواقع فیها بین الماتریدیة و صفات
افعالی جمیعا اسم تكوین جامع اولوب یعنی جمله‌سنه صادق
اولوب مجموع صفات افعال معنای تكوین تحتنده مندرجه‌در
و صفات افعالدن هر صفت اثرینك اسمی اعتبار ایله تسمیه
اولنمشدر مثلا تكوین صفتك اثری خلق اولندیغی صورتده
اول صفته دلالت ایدن اسم اسم خالق و صفت صفت
تخلیقدر و اثری حیات اولدیغی تقدیرجه اسم اسم محیی صفت
صفت احیادر و قس علی ذلك و ماتریدیه‌نك یعنی مشایخ
حنفیه‌نك اكثر محققلری بو تحقیق اولدیغی وجه اوزره مجموع صفات
افعالك صفت تكوین تحتنده مندرج اولوب جمله اكا رجوعنه
ذاهبلردر فلهذا مشایخ ماتریدیه مؤلفاتنده صفات ثبوتیه‌یی
صفات ذات و صفات افعاله تقسیم ایدوب صفات افعالی
صفات ذات كبی فرادا فرادا عد و تفصیل معهود اولمیوب
صفات ذاتی تفصیلدن صكره جمیع صفات افعالی صفت
تكوین ایله تعبیر ایدوب تكوینك ذات باری ایله قائم و صفات
ذات كبی ازلی اولدیغنی و آثار متعدده‌سنك اصطلاح آخر اوزره
صفات افعال ایله معبر دیو بیان ایتمك اوزره اكتفا ایتمشلردر
اما فقهاء ماوراء النهردن بعض حنفیین صفات افعالدن

والاشاعرة صح

هر بری حقیقیه و ازلیه اولمق ادعا ایدوب صفت تکوینه رجوعنی تسلیم ایتمه مشلردر لکن بو مسلک بلا حاجة تکثیر قدمایه مؤدی اولدیغی جهتدن قول مرجوح ایدیکی محققین مؤلفاتنده مصرحدر واللّه الموفق

صفات الذات

وصفات ذات جمیع اهل سنت یعنی ماتریدیه و اشاعره اتفاقلری وزره قدیمه اولدیغی قرار داده در اما صفت تکوینک و انک آثاری اولان صفات افعالک قدم و حدوثنده فریقین بیننده اختلاف واقع اولوب ماتریدیه صفات ذات کبی صفات تکوینک دخی قدمنه ذاهب اولوب انجق آثارینک ظهوری تاخیر اوزره وقوع بولدیغی جهت ایله حادث اولان اثرینک ظهوریدر دیرلر و اشاعره صفت تکوین و آثاری اولان صفات افعال صفت قدرتک تعلقاتندن عبارت اولوب تعلقاتک امور عتباریه دن اولدیغی مقرر ایدیکی جهت ایله حدوثی متعین اولوب صفت تکوین مجموع صفات افعال محدثه اولدیغی ثبوت بولورمشلردر یعنی مثلا تخلیق صفات قدرتک مخلوقه تعلقندن عبارتدر و ترزیق کذلک صفت قدرتک ایصال رزقه تعلقندن عبارتدر دیرلر وکذلک غیرها وائمه ماتریدیه صفت تکوین ایله صفت قدرتک مغایرتن ایکی وجهله اثبات ایتمشلردر وجه اول اولدر که قدرتک متعلقی گاه موجود اولور وگاه موجود اولمز مثلا شموس کثیره واقمار عدیده کبی اما تکوینک متعلقی که مکوناتدر موجود اولمق محالدر پس صفت تکوین قدرتک عینی اولمدیغی مثبت اولور وجه ثانی اولدر که قدرت شیء مقدوره امکانه تعلق ایدوب صحت وجودنده مؤثر در

المسئلة المشتقة

ولو مسئلده ماتریدیه مدعالرین اثبات ایچون ایراد ایتدکلری ادله دندر که جناب واجب الوجودک مکون کائنات اولوب بحر حال

تکوین ایله وجود مقدورده مقدوره تعلق ایدوب مقدورک وجودنده موثر اولور ایکی

بو مسئلده کرامیه دخی اشاعره ایله متفق اولوب صفات افعالک حدوثنه ذاهب اولمشلردر ٥ منه

سنتق

سنتق ایله متصف اولمق مبدأ اشتقاقک ثبوتنه دلیل اولدیغی جهتدن مکون کائنات اولمق صفت تکوین ایله اتصافسز محال اولدیغی مقرر اولمغله مکون اولمق صفت تکوینک ثبوتنی اقتضا ایتدیکی کبی دیمشلردر و اشاعره بو ذکر اولنان دلیلی تزییف صددنده صفتدن ر صفات ایله اتصاف مبدأ اشتقاقی اولان وصفک ثبوتنی اقتضا ایتمک علم و قدرت مثللو صفات حقیقیه یه مخصوص اولوب تأثیر و ایجاد مثللو اضافی صفات حقیقیه دن اولمیوب بلکه مؤثرک اثره اضافتندن عبارت اولمغله امور معنویه اعتباریه دردیوب کون مکون اشیا اولمق صفتیله اتصاف انجق صفت قدرت مرادیه ایله اتصافه توقف ایدر صفات افعال تسمیه اولنان اوصاف ایسه امور اضافیه دن اولمغله اعتباریه محضه در آنکا بنا ء شیء آخرک اکا توقفی ممتنعدر دیرلر

تذییل

ائمه ماتریدیه صفات افعالک ازلیتن اثبات صددنده امام اعظم ابو حنیفه رضی الله تعالی عنه حضرتلرینک بو قولی ایله استدلال ایدرلرکه بیورمشلردر کان الله خالقا قبل ان یخلق ورازقا قبل ان یرزق یعنی جناب حق جل و علا مخلوقاتی خلق ایتمزدن مقدم خالق ایدی و حیواناتی ارزاق ایتمزدن مقدم رازق ایدی پس بو کلامدن بحسب الظاهر متبادر اولان خلق و رزق و سائر صفات افعال قدیمه اولمقدر دیرلر و افاضل متاخریندن بعض اشاعره امام اعظم حضرتلرینک کان الله خالقا قبل ان یخلق بیوردقلری جناب حقه قبل ایجاد المخلوق خالق اطلاقی اولمق و قبل الارزاق رازق اطلاقی اولمق قادر علی الخلق و قادر علی الارزاق معناسنه اولوب کلام امام همامی اشاعره یه تزییف و ابطال ایتمکه کل بلکه مؤید اولمش اولور دیمشلردر

جواب الماتریدیه

ائمه ماتریدیه دن بعض افاضل جواب

دیروب دیرلر که معنای حقیقی اراده اولنمق ممکن اولدیغی یرده که
مجاز ارتکاب اولنمق جائز دکلدر پس امام ابو حنیفه دن منقول
اولان کلامده اسم خالقدن قادر علی الخلق و اسم رازقدن قادر
علی الرزق معناسی اراده اولنمق مقتضی یوغیکن حقیقت معناسنی
ترک ایدوب معنای مجازی اراده اولنمق قبیلندن اولدیغی جهتدن
عدم جوازی اذهان مستقیمه اصحابنه ظاهر و باهردر و امام ابو منصور
تأویلاتنده دیمشدر که جناب واجب الوجودک صفاتی کرک ذاتنه
و کرک فعلنه راجع اولسون مجموعی ذاتیه اولوب جناب حقك ایچون
صفات ازلیه ثابته اولدیغی فعل ازلی دخی ثابتدر زیرا ازل آزالده
قضاء وجود مخلوقدن مقدم اسم خالقه مستحق اولمیوب خالقیت ایله
اتصافی مخلوقك وجودی متنده اولمش اولسه خالقیت وصفی
کمالدن ایدیکی محقق ایدیکی جهتدن آندن ذات مقدسنك وقت
وجود مخلوقه دکین متعری و خالی اولدیغی صفت نقص ایله اتصافنه
مشابه سنده اولمش اولور تعالی الله سبحانه عن ذلك و صفات
مادحه فعلیه ایله اتصاف بعد حدوث المخلوق اولسه صفات کمال
ایله اتصافده غیره احتیاج لازم اولوب ایجاد و خلق جر منفعت ایچون
اولمش اولور و جناب حق قرآن کریمنده ذات مقدسنی صفت
کمال و نفی احتیاج ایله وصف بیورمشدر حیث قال عز و جل
والله الغنی وانتم الفقراء و قال الله تعالی ان الله لغنی عن العالمین
و احتیاج منافی وجوب وجود ایدیکی غنی معلومدر **فذلكة الكتاب**
بعد اللتیا والتی بو مسئلهده تحقیق مرام و المسؤل الذی درکه تکوین
و تخلیق و بونلر مثللو سائر صفات افعالده اوچ مذهب مشهور اولوب
مذهب اول اولدر که جمیع صفات افعال صفت قدرتك مقدوره
تعلقندن عبارت اولوب امور اضافیه اعتباریه دن اوله و صفات
حقیقیه دن اولمیه و بو مذهب جمهور اشاعره مذهبیدر و مذهب

ثانی

[illegible]

ثانی اولدر که صفات افعالك هر بری ذات باری ایله قائم صفت
حقیقیه اوله علم و قدرت و ارادت و سائر صفات ذاتیه کبی
و بو مذهب مشایخ ماوراء النهر مسلکیدر و مذهب ثالث بو
جمله دن آنجق صفت تکوین وصف ذاتیه کبی صفت حقیقیه
ازلیه اولوب تخلیق و ترزیق و احیا و اماته مثللو سائر صفات
افعالك مجموعی تکوینك مکوناته تعلقندن عبارت اولوب
امور اضافیهٔ اعتباریه اوله و بو مذهب محققین حنفیه مسلکی
اولوب مذاهب ثلاثهٔ مذکورهٔ مجموعندن اقرب الی الحق اولان
بو مذهب ایدیکی ارباب کلام مؤلفاتنده مسطوردر و صفات
الهیه یی ایکی قسمه تقسیم ایدوب بر قسمی صفات ذات و بر قسمی صفات
افعالدر دیمك جائز اولمدیغی تحقیق ماتریدیه مؤلفاتنده مصرحدر
خاتمة البحث و بو دخی معلوم اوله که صفات الله
ذات مقدسنك نه عینیدر و نه غیریدر زیرا اکر ذاتنك عینی
اولسه ذاتك و ذات ایله قائم اولان وصفك بر بری ایله اتحادی
لازم اولور و وصف ایله اسم متصادقان مترادفان اولمق اقتضا
ایدر بونك ایله امتناعی مقرردر و اکر ذاتنك غیری اولسه ذاتدن
منفصله اولمق لازم اولور بو تقدیرجه صفات مذکوره خالی دکلدر که
یا کندی نفسی ایله و یا غیری ایله قائمه اوله و بو ایکی احتمالك ایکیسی دخی
بین الاستحاله در کذلك هر صفت دخی صفت آخرنك نه
عینیدر و نه غیریدر زیرا عینی اولسه ایکی صفتك معناسی متحد
اولمق لازم اولور مثلا عالم و قادر کبی پس علم و قادر مثللو ایکی
صفت بیننده فرق اولمامق اقتضا ایدر که بطلانی محتاج بیان
دکلدر و اکر هر بری آخرك غیری اولسه ایکی صفت بیننده افتراق
واقع اولوب صفت قدرت ایله متصف اولان ذاتك صفت
علم ایله اتصافی محال اولمق لازم کلور و کذا غیرها بو مسئلهده فلا

ومعتزله منهج قویم ومسلک مستقیمدن عدول ایدوب صفات الهیه‌نک عین ذات اولمسنه ذاهب اولمشلردر وزعم فاسدلرنجه اعتقاد کاسدلرین اثبات صددنده بو وجهله اقامت دلیل ایدرلرکه اگر صفات الهیه غیر ذات اولسه البته یا قدیم ویاخود حادثدر قدیم اولدیغی صورتده تعدد قدما لازم اولور حادث اولدیغی تقدیرجه ذات اقدس محل حوادث اولمق لازم اولور دیدیلر وبو دلیللرینک تزییف صددنده شق اولی اختیار ایدوب صفات اقدس قدیمه‌در وتعدد قدما محال اولمق اول صورتده درکه قدما ذوات اوله اما ذات ایله قائمه معانی مقوله‌سی اولدیغی تقدیرجه امتناعی ممنوعدر دیرز

المنهج الاول من المسلک الثالث فی علمه سبحانه وتعالی

بوندن مقدم مذکور اولان منهجده مطلقا صفات ثبوتیه الهیه بیان اولنوب حالا فرادی فرادی هر صفتک احوالی بیانه شروع اولنمشدر وجمیع عقلا جناب صانع جل شانه حضرتلرینه صفت علم اثباتنده متفق اولوب انجق قدمای فلاسفه‌دن برشرذمه قلیله مخالفت ایتمشلردر حاللرین بیان غایت سخافتنه بنا ذکره ناشایان اولمغله اعتقاد باطللرین بیان تضییع وقته مؤدی اولدیغندن ناشی ذکرینه تصدی اولنمدی ولکن علم الهیه‌نک معلومه تعلقی کیفیتندن متکلمون وحکما بینده خلاف واقع اولوب متکلمون جناب حقده صفات زائده علی الذات اثبات ایتمکله علم باری‌نک امور خارجیه‌یه تعلقی امرنده اشتباه برطرفدر اما حکمانک بو مسئله‌ده کلامی مضطرب اولوب بعضیلری علم باری حضوریدر دیمشلردر اما بو صورتده ممتنعاته تعلقی ایراث ایتدیکی شبهه‌نک دفعی اصعب من خرط القتاد مقوله‌سیدر وینه حکمادن بعض آخر علم باری صور مجرده‌نک شیء آخر ایله قیامنک امتناعنه ذاهب اولمشلردرکه مثل افلاطونیه

دیمکله

دیمکله مشهور اولان اولدر وابن سینا اکا ذاهبدرکه صور معلومات ذاتنده مرتسمه اولمغله اوله وتکثیر معلومات لوازم وحدت علت ملزومه‌یه منافی اولمدیغنی بیان ایله تنویر ادعا ایتمشدر ومحقق طوسینک مختاری اولدرکه صور معلوماتک برجوهر مجردده ارتسامی ایله اولوب اول جوهر مجرد صور مذکوره ایله برلوح مشابهسنده اوله که صور عدیده ایله منتقش اولوب عند الواجب تعالی حاضر اوله

توضیح ماهیة العلم وبیان حقیقته

عند المتکلمین علم برصفتدرکه محتمل نقیض اولمیه‌جق مرتبه تمییز وانکشافه موجب اولور وعند الجمهور المتکلمین علمک تعریفنده مختار اولان بو تعریفدر اما وجود ذهنی‌یه قائل اولان محققین ارباب کلام اتفاق اوزره علمی حالکک معلومه تعلقندن عبارت اولمغله تعریف ایتمشلردر وعند الحکما مختار اولدیغی اوزره علم متعلق اولان شیئک ذهننده حاصل اولان صورتندن عبارتدر اما علم الله اهل حق وارباب تحقیق قتنده ذات الهی ایله قائم برصفتدرکه اشیانک ذات مقدس قتنده اتم انکشافنی (انکشاف ایله) موجب اولور

ما یجب علمه فی هذا الباب من المعتقدات

پس اعتقادی وایمانی واجب اولان اموردندرکه اول جناب حق سبحانه وتعالی عالم اولدیغیدر وثانیا علم کندی ذاتنه وکلی وجزئی مخلوق وغیر مخلوق جمیع اشیایه محیط وشامل اولدیغیدر ثالث معلومات باری تعالی غیر متناهی اولدیغیدر کرک معلوم وکرک ممتنع برشی علم الهیه‌دن خارج اولمدیغیدر رابع علم غیب جناب حقه مخصوص اولوب آندن غیری کیمسه‌نک علم واطلاعی ممتنع اولدیغیدر مگر که اعلام الهی ایله اوله خامس هیچ برفرد ایچون کنه ذات حق جل وعلایه اطلاع ممکن دکل ایدیکیدر وبو مسائل مذکوره‌یه اعتقاد واجب اولوب هر بری ادله عدیده وثیقه ایله مدلل ومبرهندر اما معتقد اول جناب حقک عالم ایدیکیدرکه طرف اهل سنتدن هم ادله نقلیه وهم براهین عقلیه ایله اثبات اولنمشدر و

ادلهٔ نقلیه کثرت اوزره وقوع بولمشدرکه قرآن کریمک مواضع
عدیده سنده واردر نحو قوله تعالی وان تجهر بالقول فانه یعلم
السر واخفی • والله علیم بما تفعلون • وعلم آدم الاسماء کلها • ونحو
ذلک من الآیات • ومعلوم اوله که جناب حقک عالم ایدیکنه اعتقاد
ضروریات دینیه دندر • اما عالم اولدیغی ذاتندن زائد علم ایله میدر
یاخود ذات مقدسی کافی میدر • بو ایکی فرع دخی ضروریات دینیه دن
دکل ایدیکی بعض محققین مؤلفاتنده مصرحدر • **ادلهٔ اثبات
کونه تعالی عالما** • جناب حقک عالم ایدیکین اثبات واعتقادده
متکلمون وحکما متفقلر اولوب اثباته مدعا صددنده متکلمین
ایچون ایکی مسلک منقول اولوب حکما دخی ایکی وجه اوزره اقامت
برهان ایتمشلردر • اما متکلمون اختیار ایتدکلری ایکی وجه دن وجه
اول اولدرکه مصنوعات ارضیه وسماویه غایت اتقان واحکام — وجه اول
ونهایت اتساق وانتظام اوزره اولدیغی امعان نظر اولنه قده
اولمقوله مصنوعات عجیبه نک صانعی عالم اولمق بالضروره
معلوم ومقرر اولور • وجه ثانینک تحریری اولوجهله درکه ارباب
سنده ادلهٔ وثیقه ایله مثبت اولدیغی اوزره جناب حقک قادر
اولدیغی یعنی فاعل بالقصد والاختیار ایدیکی معلوم اولوب قصد
واختیاره مقارن اولان فعل البته علم ایله اولدیغی مقرر اولمغین بیله
جناب حقک عالم اولدیغی متعین اولور • وبو ایکی مسلکدن هر برینه
وارد اولان سؤاللر که مع جوابها کتب کلامیه نک اکثرنده مذکوردر
سهل الاندفاع اولمغله بو محلده ذکرلری مطلوب کتب فنه مفصلا
حواله اولندی • وحکمانک اقامت ایتدکلری دلیللر دخی حشو والغو ایله
تطویله مؤدی اولدیغی جهتدن بو رساله ده ذکرنه تصدی اولنمدی
الثانی بو بابده اثباتی واعتقادی واجب اولان معتقداتک ایکنجیسی
جناب حقک علمی کندی ذاتنه جزئی وکلی مخلوق وغیر مخلوق جمیع

اشیایه

[illegible]

اشیایه محیط وشامل ایدیکیدر • **ادلهٔ اثبات** ولو مدعا بو اثباتده
ادلهٔ سمعیه وعقلیه کثرت اوزره وارد اولمشدر • اما ادلهٔ سمعیه
آیات قرآنیه ده وارد اولمشدر • ربنا وسعت کل شیء رحمة وعلما
والله بکل شیء علیم • عالم الغیب والشهادة • یعلم السر واخفی ونحوها
من الآیات • ومذاق اهل کلام اوزره بو وجهله اثبات اولنورکه جناب
حقک علمی مقتضای ذاتی اولوب جمیع اشیایه ذات مقدسنک
نسبتی علی السویه اولمغله علم الهینک بعض معلوماته تعلق ایدوب
وبعض آخره عدم تعلقی اگر مخصص تخصیصی ایله اولورسه اول
مخصصه افتقاری لازم ومستلزم اولوب واگر دکل ایسه ترجیح بلا مرجح
لازم اولمق جهتیله ممتنع ومستحیلدر • وبر دلیل دخی اولدرکه علم الهی
بعض اشیایه تعلق ایتمسه اول بعضنه جهل لازم اولوب جهلک ایسه
فائده — نقص ایدیکی مقرر اولدیغنه بناءً جناب واجبه نسبتی باطلدر • وارباب
کشف وشهوددن ابو طالب مکی وشیخ عبد الجلیل قیصری تصریح
ایدوب ابن عطاء الله اسکندری اوائل تنویرده ازاحهٔ ظلام
شکوک ایدوب بو مسئله یی مسئلهٔ عویصه لقبیله تلقیب ایتمکله اوزره
جناب واجب الوجودک اشیایه قبل وجودها ثابت اولان علمی بعد وجودها
اولان علمک عینی اولوب مترادفی اولان تفاوت علمک تعلقندندر
دکل بلکه متعلق علم اولان معلومده در دیمشلر • **المخالفون فی
هذه المسئلة** • بو مسئله ده مخالف مسلک مختار اولنلردن بر فرقه
فرقهٔ دهریه درکه جناب حق جل وعلا ایچون حاشا کندی نفسنه
عالم دکلدر دیرلر • وزعم فاسدلری اوزره دلیللری اولدرکه علم
بر نسبتدرکه متغایرین بیننده متحقق اولور • پس شیء ایله نفسی
بیننده تحقق نسبت محالدر دیرلر • وبو دلیللری اولوجهله ابطال اولنور
درکه اولا نسبت مقوله سندن اولمق ممنوعدر • وتسلیم اولنسه
تقدیرجه تغایر اعتباری کافی ایدیکی مقرردر • بزم کندی نفسمزه

السفسطه یاره مز و باطل نسنه معناسنه در منه

علمیز کبی بلکه هر شخصك کندی نفسنه علمی اجلای بدیهیاتی
ایدیکی معلوم اولدیغی جهتدن دهریه نك دلیل مذکوری سفسطه
اولوب جوابه ناشایسته اولدیغی متعیّن اولور ایکنجی فرقه
فرقهٔ فلاسفه دن بر طائفه در که حاشا جناب حق بر شیئه عالم
دکلدر دیرلر اگر بر شیئه عالم اولسه کندی علمنه دخی عالم اولمق ممکن
اولور اول ایسه نفسنه علمی مستلزم اولوب دلیل سابق ایله امتناعی
مثبت اولور دیرلر و بو دلیلك بطلانی حجه دلیل اولك بطلانندن
اظهر در اوچنجی فرقه نیه فرقهٔ فلاسفه دن بر طائفه در که کندی نفسنه
عالم اما غیره عالم دکلدر زیرا هر شیئه علم شیء آخره علمك غیریدر
پس ذاتنده کثرت غیر متناهیه یی مستلزم اولور دیرلر بونك
جوابی اولوجهله در که بو صورتده ادعا اولنان تعدد نفس علمده اولمیوب
بلکه تعلقاتنده در دیرز دردنجی فرقه بر طائفه در قومدرکه
علم الهینك امور غیر متناهیه یه تعلقنی نفی و انکار ایدوب غیر
متناهی غیر متمیزدر اگر متمیز اولسه آنك ایچون حد و نهایت متحقق
اولوب اول جهت ایله تمیزدن متمیز اولور و غیر متناهی اولمش
اولمز اول ایسه خلاف مفروضدر دیرلر جوابی اولوجهله در که
تمیز حد و نهایته منحصر اولمیوب جائزدر که عدم تناهیدن غیری
وجه آخر ایله حاصل اوله بشنجی طائفه جمهور فلاسفه در علم الهینك
جزئیات متغیره یه بوجه جزئی تعلقنی انکار ایدوب جزئیات متنوعه
متغیره در تغیر معلوم تغیر علمی مستلزم اولدیغی جهتدن اکا علمی وجه
جزئی علم تغیر علمی موجب اولور و واجب الوجودك ذاتنده و صفاتنده
تغیر محال اولمغله جزئیاته علی وجه جزئی علم غیر متحقق ایدیکی مبرهن اولور
دیمشلردر مثلا زیدك یوم جمعه مجیئی و اتیانی یوم خمیسده علم حاصل
اولوب جمعه کونی دخی کلوب زیدك اتیانی دخی وقوع بولدقده
اول علم اولکی حالی اوزره یعنی زیدك کله جك اولمق اوزره باقی

اولسه

اولسه واقع حاله عدم مطابقتی جهتیله جهل اولمش اولور و اکر اولکی
علم زائل اولوب زیدك مجیئی و اتیانی واقع اولدی دیو معلوم اولان
علم آخر حاصل اولسه علمك تغیری لازم اولور دیمك اوزره ادله واهیه باطله ایله
مدعالرینی اثباته متصدی اولمشلردر الجواب عما قالوه فی ذلك
علمك متعلقی اولان معلومك تغیرندن نه ذاتنك و نه صفات
حقیقیه دن اولان صفاتنك تغیری لازم اولمیوب آنجق لازم
اولان اضافات و تعلقاتنك تغیریدر پس اکر علم ایچون ذات
اضافت اولان صفات حقیقیه در دیلورسه کندوده تغیر کلمز
فکیف که ذاتنك تغیرینه موجب اوله و اکر علم نفس اضافتدن
عبارتدر دینورسه اگرچه بو صورتده معلومك تغیرندن
آنك دخی تغیری لازم اولور اضافت محضه نك تغیری ذاتك و
صفات حقیقیه نك تغیرینی مستلزم اولمدیغی جهتدن مستحیل
دکلدر و امور اعتباریه دن اولان نسب و اضافاتك تغیر و تجددی
ممتنع دکل ایدیکی تفصیل مشبع ایله اوائل بحث صفاتده
تفصیل اولنمشدر جواب آخر ائمه متکلمین مشاهیرندن حجة عصر
٢٨
بو عقدهٔ اشکالك انحلالنده اولوجهله دخی جوابه متصدی اولمشلردر که و
تمثیل سابق اوزره جناب واجب الوجودك مثلا اتیان زیده سنجی عنوانیله
تعلق ایدن علمی قد جاء عنوانیله اولان علمنك عینی اولوب ول
خصوصده علم مستأنفه محتاج دکلدر پس علم باری سبحانه و تعالی
معلوماتك تغیری ایله متغیر و تکثری ایله متکثر اولمق لازم اولمز
دیوب توضیح ایچون علی وجه التمثیل بوجهله تفصیل ایدرلر که
مثلا مرآتده تماثیلك ارتسامی حالنده تغیر صور تغیر مرآتی ایجاب
ایتمز کذلك صفت علم دخی مجلای صور معلومات اولمغله
صور معلوماتك تغیری ایله متغیر اولمز ولکن ارباب البابه خفی دکلدرکه
بو جواب علمك صفت حقیقیه ذات اضافت اولدیغی صورتنده

مبنی اولوب نفس اضافتدن عبارت اولدیغی صورتده نظر ایله
جواب اولنمز زیرا تغیر اضافت مضاف الیهک لوازمندندر
التذییل امام حجة الاسلام الغزالی مؤلفاتندن تهافت الفلاسفه‌ده
جزئیاته علمی انکارلرینه بناءً حکمایی تکفیر ایتمشدر و بعض افاضل
محققین کلام حکمایی توجیه صددنده بو وجهله تقریر کلام و تنویر
مقال ایتمشدر که حکما جزئیاته علمی انکار ایتمزلر بلکه حق تعالینک
جزئیاته علمی وجه کلی اولوب علی وجه جزئی دکلدر دیرلر و بو
کلامک بیانی اولوجهله درکه هر شیئ ایچون علی وجه جزئی معلوم
اولمق اول شیئک حواسده ارتسامی اولمغله کلی و جزئی جمیع
اشیایه علمی علی وجه الکلی اولمق متعین اولور یعنی بر شیئی علی وجه
الجزئی ادراک اولنمق اول شیئک تعددی فرض ممتنع اولمق
حیثیتی اوزره ادراک اولنمقدن عبارتدر و بو منوال اوزره
ادراک حس ایله اولمغه مخصوص اولوب جناب حق ادراک
حسیدن منزهدر و عدم ادراک حسی موجب نقص اولمیوب بلکه
حواسدن تنزهی مستتبع اولدیغی جهتدن موجب تنزیه کاملدر
پس بو تقدیر اوزره مآل کلام حکما منع شمول علم الهی اولمیوب
کرک کلی و کرک جزئی جمیع اشیایه علمی بطریق التفصیل اولوب
بطریق التخییل دکلدر و فرداً فرداً جمله احاده علمی محیطدر لکن اول
وجهله دکلکه اول شیئک تعددینه فرض ایتمکه مانع اولمق وجهه
اوزره اوله و کذلک ذات واجب الوجود جمیع کلیات و جزئیاتک
علتی اولوب علت تامه اولمق جمیع معلولاته علمی مستلزم اولدیغی
جهتدن جمله کلیاته و جزئیاته علی وجه کلی عالم ایدیکی مثبت
اولور بلکه معلولاتی علی وجه جزئی ادراک موجب تغیر اولمغله نقص
مقوله سندن اولوب واجب الوجودی آندن تنزیه ایتمشلردر
الی هنا کلام بعض محققین لکن بعض متأخرین بو کلامک بعضی

معدمات

مقدماتنه نقض ابطاله تصدی ایتمشدر تطویله مؤدی اولمغله
بو محلده ذکرینه تجاسر اولنمدی اما افضل المحققین و اکمل المتأخرین
قطب الدین رازی رحمه الله حائز قصب السبق تحقیق اولوب
محاکماتنده بو وجه اوزره محاکمه بین الفریقینه متصدی اولمشدر که
حق تعالی جزئیاته علی وجه الجزئی عالمدر و حکمانک خطاب واجب الوجود
جزئیاته وجه کلی اوزره عالمدر دیدکلرندن مرادلری کلاملرینک
ظاهرندن متبادر اولان معنای مشهور اولمیوب بلکه مقصودلری
جزئیاته علمی اول جزئیاتک زمانه تعلقی دکل بلکه عدم تعلقی
حیثیتیله در دیمک اولوب علم باری تعالیده ماضی و مستقبل و
حال متصور اولمیوب بلکه معلومات فی اوقاتها ازلاً ابداً انکک
قتنده من حیث هی متخصصة بالتخصصات من غیر تبدل و تغیر
حاضره در دیمکدر و هذا هو الحق الصریح الذی لا یشوبه شبهة الی
هنا کلامه قدس سره بو تقریر اوزره فریقین بیننده نزاع لفظی
واقع اولوب امام غزالینک حکمایی بو مسئلده تکفیری بر طرف
اولمش اولور والله الهادی الی سبیل الرشاد عدم تناهی علمه سبحانه
و تعالی بو بابده اعتقادی لازم اولان معتقدیدن ایکنجیسی علم
الهینک و معلومات الهیه نک غیر متناهی اولدیغیدر که موجودات
و معدومات و ممتنعات علم الهیدن خارج اولمیوب معلومات
الهیه غیر متناهیه در زیرا بعض اشیایه جهل موجب نقص اولوب
و ترجیح بلا مرجح مستلزم ایدیکی مقرر اولمغله عدم تناهی متعین
اولور و بو مدعانک اثباتده نصوص قرآنیه ناطقه درکه بیورر
و هو بکل شیء علیم عالم الغیب والشهادة لا یعزب عنه مثقال
ذرة یعلم خائنة الاعین و ما تخفی الصدور و یعلم ما تسرون و ما
تعلنون و بوندن ماعدا بنجه آیات کریمه‌ده دخی وارد اولمشدر
سؤال اگر سؤال اولنور موجودات متناهی اولوب و نفی مردود

موجود اولمغله امور غیر متناهی بو عمومده داخل اولمش اولور
جواب اولوجهله درکه شیء مرادف موجود اولمق معنای مصطلح اوزره
اولوب آیت کریمه ده واقع اولان لفظ شیء معنای لغوی اوزره
درکه لغتده شیء ما یمکن ان یعلم و یخبر عنه معناسنه اولوب موجود
معناسندن اعمّ و معدومانه دخی شاملدر **تتمه** بو مسئله ده متکلمین
دن بر طائفه مخالفت ایدوب علم الهینک امور غیر متناهیه یه
تعلقن انکار ایتمشلردر زیرا غیر متناهی ایچون حدّ اولمق ایله غیردن
ممتاز اولمیوب معلوم اولمغه غیردن امتیاز لازم اولمغله معلوم
اولمق محال اولور دیمشلردر و انحصار و امتیازی حد و نهایته منحصر
ظن ایدوب خطا ایتمشلردر **تحقیق الکلام فی علم الغیب و اختصاصه**
بالله تعالی بو بابده کذلک اعتقادی لازم اولان معتقداتدن بری
دخی علم جناب حق جل شانه حضرتلرینه مخصوص اولوب غیرک
انکا اطلاعی مستحیل ایدوکیدر مگر جناب باری تعالینک اعلامی
ایله اوله و بو مدعایه مثبت اولان نصوص صددندرکه جناب باری
عز شانه قرآن کریمده بیورر و عنده مفاتح الغیب لا یعلمها الا هو
و سوره لقمانده ان الله عنده علم الساعة و ینزل الغیث و یعلم
ما فی الارحام و ما تدری نفس بای ارض تموت ان الله علیم خبیر
تعلیم الهی ایله اخبار عن الغیب نبی و ولیدن و آحاد مؤمنیندن
صدوری جائز اولدوغیدر پس اگر اخبار عن الغیب پیغمبردن صادر
اولورسه تعلیم الهی ایله یا وحی و یا خود الهام ایله در و اگر ولیدن
صادر اولورسه مطلقا الهام طریقیله در و الهام قلبه علی طریق
الفیض طرف الهیدن القا اولنان شیدن عبارتدر و اصحاب
کراماتدن اولان ولینک عالم غیبدن اخبار امور خارقه دن اولوب
کرامات قسمندن اولمش اولور و علمادن خارق عاده اولان
امورک آحاد مؤمنیندن صدورینی تجویز ایدوب معونت تسمیه

ان زلزلة الساعة شیء عظیم قول شریفی بو معنایی تأیید ایدر
برهان تطبیقک جریانی ترتیب وجود ایله و معیت ایله مشروط اولمغله متناهی معلوماتی اثبات ایتمز
منه

ایدکلرندن

ایدکلرندن فهم اولنور که اعلام الهی ایله اخبار عن الغیب آحاد
مؤمنیندن دخی صادر اولمق جائز اوله والعلم عند الله و اما
کافردن و یا خود معاصی و مناهیه منهمک اولان فاجردن
مشاهده اولندقده که آنکا استدراج دیرلر و اهانت تسمیه اولنور
و تکفیری واجب و مستحق اولدیغی جزا ایله مجازات اولنمق مهم
و لازمدر **التذییل** ارباب نجوم حقنده علماء اسلامدن منقول اولان اقوال
کثیره وارده اولوب از جمله ابو شکور سالمی تمهیدده دیمشدرکه علم
نجوم ادریس نبی صلوات الله علی نبینا و علیه حضرتلرینک زماننده
مشروع اولوب بعده بالاجماع منسوخ اولمشدر و منسوخه اشتغال
خطا و انکله عمل باطلدر بعده بو حدیث شریفی ایراد ایتمشدرکه قال
النبی صلی الله تعالی علیه و سلم من اتی عرافا او کاهنا و صدقه علی ما یقول
فقد کفر بما انزل علی محمد صدق رسول الله صلی الله علیه و سلم پس
حوادث و افعالی اجرام فلکیه و اوضاع نجومیه یه نسبت ایدرسه
تکفیری محقق اولوب آنی تصدیق ایدن دخی کافر اولور اما اگر فاعل
جناب حق جل علا اولمق اوزره اعتقاد ایدوب اوضاع فلکیه یی
اسباب و علامات اولدیغنه اعتراف ایله نجم فلان فی برج فلان
واصل اولدقده حوادث کونیه دن فلان شیء ظهور ایتمک اوزره
عادت الهیه جاریه در دیسه کافر اولمز انجق مخطی اولمش اولور
تذنیب التذییل امام نووی کهنه نک احوالنی بیان صددنده
عربده کهانت برقاچ نوع اوزره اولوب بر نوعی اولدرکه برکسنه
و یا طائفه جندن بری مسخر ایدوب اولدخی استراق سمع ایله مطلع
اولدیغی اموری آنکا اخبار ایلیه و بو قسم بعثت خاتم الرسل صلی الله تعالی علیه
و سلم ایله باطل اولمشدر و بر قسمی دخی طائفه جن کندیده ظاهر اولوب
و اول شخصدن غائب بعض اموردن اخبار ایلیه لر و بو ایکی قسمک
معتزله و بعض متکلمین وقوعنی نفی و انکار ایتمشلردر و اوچنجی قسمی

کهانت فتح کاف ایله اولنق اشهردر لکن کسریله دخی جائزدر دیدیلر منه

نجومدن درر . وبو قسمده کذب قسمین اولیندن قوی واغلبدر
دیمشدر . شیخ ابن حجر بو وجهله تفصیل مرام ایدرکه کهانت ادعاء
علم غیبه اطلاق اولنور . وبر امرک وقوعندن مقدم مع الکاینات فی
الی السبب اخبار کبی . وکهانتده اصل جنک استراق سمعیله ملائکه
تلقی ایتدیکی امری سمع کاهنه القاسیدر . وکهنه اذهان حاده و
نفوس شریره وطباع ناریه صاحبلری اولوب شیاطین ایله
بینلرنده وقوع بولان تناسب جهتیله شیاطین آنلره بعض امور
القا ایدرلر ایدی . وقبل الاسلام غایت کثرت اوزره وقوع بولوب
بعد ظهور الاسلام مضمحل اولمغه قریب ولاحق قدر نادر اولمشدر
وبر نوعی دخی انسانک اکثرینه غالبا اطلاعی ممکن اولمیان اموری جنی
طائفه سنک القاسیدر . وبر نوعی دخی ظن وتخمینه وحدسه مستند
اولانلردر . وبر نوعی دخی تجربه وعادته مستند اولانلردرکه سابقده
وقوع بولان وقایع ایله آنک مثللو اولان حوادث آتیه یه استدلال
ایدرلر . وبو انواعک مجموعی شرعا مذمومدر . وبو کاهن وعراف
ومنجمه اتباعک حرمتی بالاجماع ثابتدر . وبعض احادیث نبویه ده وارد
اولمشدرکه من اقتبس علما من النجوم فقد اقتبس شعبة من السحر .
یعنی اول کیمسنه که نجومدن اقتباس علم ایلیه . ومسائلندن بعض
مسائل تعلیم ایلیه سحردن برشعبه اقتباس ایتمش اولور . وبو حدیث
شریفی شرح وتبیین صددنده بعض ارباب تحقیق مؤلفاتنده
بو منوال اوزره مذکوردرکه علم نجومی سحر ایله تشریک ایلدیکی دخی
خداع وتمویه مقوله سی اولمغله باطل اولدقلرینه مبنی اولیه ونجوم
ایچون فعل وتصرف اولمیوب . اما علم نجوم حقنده قبولا وردا اقوال
کثیره وارد اولوب فاعل حقیقی جناب حق تعالی جل وعلادرکه
خالق نجوم وافلاک وجمیع صانع مصنوعاتدر . وفی الحدیث
ایضا اذا ذکرت النجوم فامسکوا یعنی علم نجومه خوض واشتغالدن

آنکله

دانکله عملیدن وقائلی تصدیقدن امساک وکف نفس ایدک
دیمکدر . اما علم نجوم حقنده قبولا وردا اقوال کثیره واقع اولوب
مختار النوازلده بو منوال اوزره مسطوردرکه علم نجوم نفسنده
مذموم دکل بلکه حسندر . زیرا ایکی قسم اولوب برقسمی حسابیدر
حقیقتی نص کریم ایله ثابتدر . والشمس والقمر بحسبان . الآیة
یعنی شمس وقمرک سیر وحرکتلری حساب ایله اولنور دیو مفسردر
وقسم آخرکه سیر نجوم وحرکت افلاک ایله قضاء الله وقدره
حوادثه استدلال جائز اولوب طبیبک نبض ایله صحت ومرضه
استدلالی کبیدر . لکن اکر حوادث کونیه نک قضا وقدر الله ایله اولدیغنه
اعتقاد ایتمیوب کندی یجینه ادعای علم غیب ایدرسه اول
صورتده کافر اولور . وعلم نجومدن موقوفیت صلاته عارف
اولهجق قدر تعلم لا بأس در جو بتصریح ایتمشدر . وعلامه تفتازانی
دخی نسق مذکور اوزره کهنه اقسامنی تقسیمدن صکره دیمشدرکه منجم
حوادث آتیه یه علم ادعا ایدرسه حکمی کاهن حکمی کبیدر . وبالجمله علم
غیب حق تعالی حضرتلرینک تفرد ایتدیکی اموردندرکه عبادک
اکا وصول مستحیلدر . مکرکه جناب حقدن الهام ایله اوله ویا خود
طریق المعجزه . ویا خود علی طریق الکرامه . ویا خود امارات ایله استدلال
ایچون . سؤال جائز اولان علم طب ایله محرم وممنوع اولان علم نجوم
بیننده فرق ندر . جواب عاقلدن تصور اولنمزکه طبده مشتغله
اولانلر دوایه صانعلی اولمغی اعتقاد ایده . واکر آنلرده ازمنه ماضیه
رجالندن نیجه کیمسنه لر بو اعتقاد فاسد ایله ضلالته دوشمشلردر .
پس علم نجومه انهماک ومداومت بعض مفاسده مؤدی اولمغله
وهمیله اهتمام ایدوب نجومدن منعده تشدید وطبی تجویز
ایتمشدر . بانکه اعتقاد تأثیر وتضییع ایلمکسنده دخی ممنوعدر .

المنهج الثانی من المسلک الثالث فی قدرته سبحانه وتعالی

جناب واجب الوجودك قادریتی یعنی افعالی قدرت واختیار ایله
اولوب فاعل مختار ایدیکی و موجب بالذات ایدیکی بیانده در
واکثر مؤلفات کلامیه ده صفت قدرت صفت علمدن صکره
سائر صفاتدن مقدم ذکر اولنمق اصالتی جهتندندر اولوب سائر
صفاتنك اثباتی اکا مبنی اولدیغی ایچوندر تکمیل فیما بعد ان شاء الله
تعالی یکان یکان محللرنده بیان اولنمق مصممدر اولا معلوم
اوله که قدرت اصلنده اول صفتدر که بر شیء ازده مؤثر اوله و
تعریفدن اول صفات که غیرده مؤثر اولمیه خارج قالور علم کبی زیرا
تأثیرده اگرچه صفت قدرت صفت علمه متوقفدر اما علمك
فی نفسه غیره تأثیری یوقدر و بعضیلر قدرتی افعال مختلفه یه مبدأ
قریب اولمغله تعریف ایتمشلردر اما قدرت قدیمه که صفت
الهیه در اول صفتدن عبارتدر که انکله ایجاد عالمده فعل و ترک
صحیح اوله یعنی فعل و ترکدن هر قنقیسنه ارادت و مشیت تعلق
ایدرسه انی اختیار ممکن اولوب عالمده تأثیری قدرت و اختیار
ایله اولوب ایجاب ایله اولمیه و اثبات قدرت صانعده نیجه ادله
نقلیه و براهین عقلیه اقامت اولنمشدر و بو مدعایی مؤید قرآن
کریمده آیات عدیده وارد اولمشدر والله علی کل شیء قدیر الآیة
بو مسئله یعنی جناب واجب الوجودك قادر اولدیغنه اعتقاد ایتمك
ضروریات دینیه دن اولمغله انکاری کفر اولور اما قادریتی
قدرت زائده علی الذات ایله میدر یاخود قادریتنده ذات مقدسی
کافیمیدر ضروریات دینیه دن اولمامغله اعتقادی کفر دکلدر
محققین فن مؤلفاتنده مذکوردر و بو دخی ارباب فهم و انتباه
بی اشتباهدر که البته قدرت و اختیاردن بی بهره اولان مضطر
و مجبور اولمق مقرر اولمغله صانع عالم افعالنده مختار اولمسه حاشا
عاجز اولمق لازم کلوب عاجز اولان درجه الوهیتدن سحط اولمق

محکی

السحط بالحاء المهملة النزول الابلغ سرایگه
صح
سحط

متعین

متعین اولمغله جناب صانع قادردر و فاعل مختار اولدیغی معلوم
و مشهور و مثبت اولور و کتب کلامیه مفصلاتنده مذکور اولدیغی
اوزره بو مدعایی اثباتده دخی نیجه براهین عقلیه و ادله نقلیه اقامت
اولنمشدر و جمیع ارباب ملل جناب واجب الوجودك فاعل مختار
ایدیکینده متفقلر اولوب حکما عالمك بو واقع اولان نظام اوزره
ایجادی ذات صانعك لوازمندن اولمغله انده تأثیری ایجابی ایکن
اولوب ترك ایجاد ممتنع اولمغه ذاهبلردر و متکلمون اراده
معنا ایله یعنی صحت فعل و ترك معناسی ایله قدرتی نفی ایدرلر لکن
بعض افاضل متأخرین تصریح ایتدکلری اوزره ظن اولنمیه که بو معنا
ایله قدرتی نفی ایلدندن مرادلری جناب صانعك افعالی احراق
نار و التماع شمس کبی و سائر طبایع جسمانیه صادر اولان مجبور ترکه
افعاللری کبی شعورسز و ارادهسز صادر اولور دیمك اوله تکمیل کلامیه
ناظر اولنلردن بعض قاصرین بویله ظن ایتمشلردر بلکه مقصودلری
فاعلیتده تام و کامل اولدیغن بیان و افاده در یعنی مصنوعاتدن
هر شیئه انك ایچون وجوده استعداد تام حاصل اوله جناب صانعدن
اکا افاضه وجود اولنوب ایجادی واجب اولور دیمکدر پس
حکما دخی اثبات قدرت ایتمکده سائر ارباب ملل ایله متفقلر اولوب
آنجق متکلمین ایله بینلرنده اولان خلاف بو مرتبه اولمشدرلر که
حکمانك اثبات ایتدکلری قدرت ان شاء فعل وان لم یشأ لم یفعل
معناسنه متکلمونك اثبات ایتدکلری صحت فعل و ترك معناسنه
اولان قدرت اولوب بو مسئله ده متکلم ایله حکیم بیننده اولان
نزاع لفظی ایدیکین فضلادن جسم غفیر تألیفلرنده تصریح ایتمشلردر
قدم قدرته سبحانه و تعالی و انها غیر متناهیه اما قدرت الهیه نك قدیمی
اثبات صددنده اقامت اولنان ادله دندر که اگر قدیمه اولمسه حادث
مقرر اولوب حوادثك ذات باری ایله قیامی لازم اولدیغندن که بطلانی

شرح عقائد نسفی و ملا جلال دوانی و فاضل کلنبوی عضدیه
اوزرنده و شرح عضدیه باباجیده و عصام الدین
عقائد نسفیه شرحنده و ابو منصور البغدادی
فوائد العقائد
نیجه مؤلفاتنده مذکوردر
صح

دامتناعی قدر یا بیان اولنمشدر عدم تناهیها وغیر متناهیه یدکی
دخی قدرتنک مقدوراته تعلقی بر مرتبه یه و بر حده بالغ اولمزکه اکا
منتها اولوب و آنک وراسنده آخره تعلق ممکن اولمیه و بو مدعانک
اثبات معرضنده ادلهٔ قاطعه اقامت اولنمشدرکه مفصلا تدقیق کور
و مبینه ر محللرندن طلب اولنه عموم قدرته سبحانه وتعالی وکذلک سالک
محجهٔ سداد اولان ارباب رشادک اتفاق اذرع قبول ایتدکلری معتقدات
حقه دن بری دخی جناب واجب الوجودک عموم قدرتی یعنی جمیع ممکناته
قادر اولدیغیدر زیرا مقتضای قدرت الهی ذات مقدس و مصحح
مقدوریت امکان ممکندر پس بعض ممکنات ایچون قدرتی
ثابت اولیحق مجموع ایچون دخی ثبوت بولمق مقرر اولور و دخی
ممکنات بیننده امکان مشترک اولوب ممکن ایچون علی تقدیر وجوده
وجه منتهی اولمق مثبت و واجب الوجودک فاعل بالاختیار ایدکی
مبرهن اولمغله جمیع ممکناته قدرت الهیه نک شمولی معلوم و مقرر
اولور و باخصوص عموم قدرت ایچون نصوص قاطعه ناطقه در
کقوله سبحانه وتعالی وهو علی کل شیء قدیر الآیه مذهب
المخالفین فی مسئلة القدرة بو مسئله ده مسلک اهل سنته
مخالف آلتی مذهب واردرکه آنلردن برنجیسی مذهب حکمادر
و حکما اتفاق اذرع جناب واجب الوجود من جمیع الوجوه واحد و واحد
واحد حقیقیدن صدور ایدن اثر دخی واحد اولمق مبرهن اولدیغی جهتدن
صانع عالمدن آثار متعدده صدورینی تجویز ایلمزلر آندن بلا واسطه
صادر اولان عقل اول اولوب سائر مصنوعاتک صدوری عقل اولک
وساطتی ایله دردیرلر و بو مدعاکه الواحد لا یصدر عنه الا الواحد
مقدمه سی اولمغله مجابدرکه تنکیم بو رساله نک هامشنده اجمالا ایراد
اولنمشدر المذهب الثانی ایکنجی مذهب صابئه و منجموندن بر فرقه
مذهبیدرکه مشاهدهٔ اصحاب تجربه شهادتی ایله حوادث کونیه

کواکبک اوضاع و حرکاتنه دائر و وابسته اولمغله کواکبی عالم
سفلیده مؤثره و مدبره اولمق اعتقاد ایلمشلردر و بونلرک زعمی باطلدر
علی طریق التسلیم بو وجهله مجابدرکه حوادثک دورانی کواکبک
حوادث مزبوره یه علیتنی افاده ایتمز زیرا جائزدرکه برشی شیء آخرک
حصولی وقتنده حاصل اوله و شیء اول شیء ثانینک علتی اولمیوب
بلکه ایکیسنک دخی علتی امر ثالث اوله پس شیء اولک وجودی
شیء ثانینک وجودینه اماره اولوب بینلرنده تأثیر و تأثر اولمیه
و علماء اسلام بو مرتبه یی دخی تجویز ایتمیوب جمیع موجوداتده جناب
واجب الوجوددن غیری مؤثر اولمدیغنده متفقلردر المذهب
الثالث ثنویه مذهبیدرکه جناب حق فاعل خیر اولوب حاشا
شره قادر دکلدر فاعل شر غیریدر دیرلر و بو مذهب باطلک تفصیلی
و ارباب کفرهٔ مجوس و اتباع بابلی و دیصانیه در ذکری وجوب معتقد
باطلتری مزیف و مردود ایدکی بیان اولنمش ایدی تکراری سابقا مناسب
کورلمدیکندن ناشی ذکرینه تصدی اولنمدی المذهب الرابع نظامیه
و اتباعنک مذهبیدرکه حاشا حق تعالی جل و علا فعل قبیحه قادر
دکلدر زیرا اکر قادر فرض اولنسه خالی دکلکه قبیحه عالم اوله و یاخود
اولمیه عالم اولدیغی صورتده اکا محتاج اولورسه نقص لازم اولوب
اکر محتاج اولمیوب مستغنی ایسه عبث لازم اولور و اکر عالم دکلسه
خود بطلانی محتاج بیان دکلدر دیرلر بو شبهه نک جوابی معا بعید
مذکور و فعل ایجادک لوازمی اولوب مجرد قدرتک لوازمی اولمدیغیدر
المذهب الخامس بشنجی مذهب ابو القاسم البلخی و اتباعی ذاهب
اولدقلری مذهبدرکه جناب حق جل و علادن افعال عبده مماثل اولان
فعله قدرتی نفی ایدرلر و دیرلرکه فعل عبد یا مصلحتی و یا مقصدی مستملدر
و یاخود ایکیسندن دخی خالیدر هر اوچ احتمالک مجموعی افعال الهیه
نظرا باطلدر زیرا مفسده یه اشتمال بین الاستحاله در و مصلحتی اشتمال

دخی مستلزم احتیاج اولدیغی جهتدن مستحیلدر و ایکیسندن خالی
اولمق عبثی ممتنع اولدیغی جهتدن مستحیلدر جواب اعتبارات
مذکورهنک فعله عارض اولدیغی بزه نسبت ایله دردر ز المذهب
السادس التبحی مذهب جبائیه مذهبیدر که جناب حق عز اسمه
دن عاین فعل عبده قدرتی نفی ایدرلر و دیرلر که جناب حق جل ذکره
فعل عبدی کندی قدرتیله وقوعنی اراده قیلوب عبد دخی بعینه
اول فعلک کندی قدرتیله وقوعنی اراده قلدیغنده اول فعل با
مجموع قدرتین ایله وقوع بولوب یا خود ایکیسنک دخی وقوعنده
مدخلی اولمیه الجواب احد قدرتین ایله یعنی قدرت الهیه ایله وقوع
بولمشدر و قدرت عبد حاصل اولورسه مستقره اولوب اثر
کندیدن اقوانک معارضه سیله باطله اولمشدر اگر معارضک
لطف و منعی اولمسه فعل مفروض آنکله وقوع بولمق مقرر ایدی دیرز
المنهج الثالث من المسلک الثالث جناب حق جل شانه حضرتلرینک
صفت حیات ایله اتصافی تحقیقنده در جناب حق سبحانه وتعالی
حضرتلری حی در و حیاتی ازلی وابدیدر جمهور علما جناب حق عز اسمه
حی اولدیغنده متفق اولوب لکن حیات الهی نه معنایه ایدکنده
اختلاف ایتمشلردر بیان حقیقة الحیات حیواناتدن حیات اعتدال
مزاج نوعی یا خود بر قوتدن عبارتدر که اول مزاجه تابع اوله یعنی مرکبات
عنصریه انواعندن هر نوع ایچون آندن مطلوب اولان خواص و آثاره
مناسب بر مزاج مخصوص واردر که اول مزاجدن خروج متحقق اولسه
اول نوع ایچون بقا متصور اولمز پس انواع حیواناتدن هر نوعک
حیاتی اعتدال نوعیله مسما اولان مزاجه تابعدر و بو ذکر اولنان تعریف
حیات حیوانک تعریفیدر واما حیات الهی بو معنایه اولمق دگل ایدیگی
ظاهر اولمغله مذهب جمهور اوزره حیات الهی بر صفتدر که علم کامل
و قدرت شامله یی ایجاب ایدر الجواب المقصد باری تعالینک

حی

حی اولدیغی کتاب و سنت ایله ثابت اولوب انکار و تاویلی
ممکن دگلدر و انعقاد اجماع ایله ضروریات دینیه دن اولدیغی
محقق اولمشدر و بو وجهله دخی استدلال اولنور که سابقا بیان
اولندیغی اوزره جناب واجب الوجودک عالم و قادر ایدیکی ثبوت
بولوب و هر عالم و قادر بالضروره حی اولمق لازم اولمغله حق تعالی
جل وعلا حضرتلرینک حی ایدیکی متعین اولور المنهج الرابع من
المسلک الثالث جناب حق عز اسمه نک سمیع و بصیر ایدیکی
بیان و تحقیقنده در ادله سمعیه تعاضد ایدوب اجماع منعقد
اولمشدر که حق سبحانه و تعالی سمیع و بصیر اولوب سمعی جمیع مسموعاتی
و بصری جمیع مبصراته شاملدر قرآن و حدیثده بو مدعایی مثبت
آیات و احادیث کثرت اوزره وارد اولوب انکار و تاویله
مساغ اولمیوب متحقق اجماع دخی منعقد اولمغله سائر ضروریات
دینیه ده مسلوک اولان طریقه اوزره استدلاله حاجت یوقدر
ولکن بعض ارباب کلام بو وجهله اقامت دلیله تصدی اولمشدر که
آنفا معلوم اولدیغی وجه اوزره علم و قدرت ایله حیاته استدلال
اولندیغی کبی حیات ایله دخی سمع و بصره استدلال اولنور حی
اولان سمیع و بصیر اولمق ممکن و صحیح کمالاتدن واجب الوجود ایچون
ثبوتی صحیح اولان صفت کمال بالفعل ثابت اولور زیرا حق تعالی
اولمقوله صفت کمالدن ذات مقدسی ایچون بالقوه والامکان
منزهدر و صفت کمال ایله اتصاف صحیح ایکن آندن خالی اولمق موجب
نقصان اولدیغی جهتدن جناب رب العالمین ایچون محالدر و حجة
الاسلام امام غزالی رحمة الله علیه بو وجهله استدلال ایتمشدر که صفات
مذکوره ایله متصف اولان بشر حالا اول صفت ایله متصف اولمایاندن
اکملدر پس جناب باری انکله متصف اولمسه تا ثیر اشخاص حق
ثم حاشا اندن اکمل اولمق لازم اولور ایدی آنک ایسه بطلانی

[illegible]

قطعیدر و بالجمله حق تعالی نک سمیع و بصیر ایدوکی اثبات
اولندقده قاعدهٔ مقررهٔ ائمهٔ کلام اوزره جناب حق جل و علا
ایچون بو ایکی صفت قدیمه که بری صفت سمع و بری صفت
بصردر ثابت اولور و بو محلده سؤال اولنوب سمع و بصر قدیم
اولسه سمع بدون المسموع و بصر بدون المبصر منتفی اولدیغی
جهتدن مسموع و مبصر دخی قدیم اولمق مقرر اولور و اگر
حادث اولسه لر ذات مقدس الهی محل حوادث اولمق لازم
اولور دنیلورسه جواب اولوجهله درکه استلزام ممنوع اولوب
جائزدرکه بو ایکی صفت قدیمتین اوله و حادث اولان بونلرک
تعلقلری اوله نتکیم مبحث علم و قدرتده ذکری سبق ایتمشدر ٣١
فائدهٔ زائده بعض فضلاء متأخرین مؤلفاتنده تصریح و تنصیص
اولنمشدرکه جناب باری ایچون مثبت اولان سمع و بصر تعلق
جهتیله مخلوقاتک سمع و بصرلرینه مخالف اولوب جناب واجب
الوجود ایچون متحقق اولان سمع و بصرک متعلقلری عام و مخلوقات
ایچون موجود اولان سمع و بصرک متعلقی خاصدر یعنی جناب
باری ایچون سمیع اولمق ادراک علمیدن زائد بر ادراک ایله
جمیع موجوداتی مدرک اولمقدن عبارت اولوب کذلک
بصیر اولمق دخی ادراک آخر ایله جمیع موجوداتی ادراکدن عبارتدر
پس سمع الهی اصواته مخصوص اولمیوب جناب حق جل شانه
جمیع موجوداتی یعنی گرک ذات گرک صوت و گرک سائرلری
مدرکاتدن مجموعنی ادراک سمعی ایله سامع اولوب صفت سمعی
ادراک ایدر کذلک صفت بصری دخی مبصراته مقصور دگل
بلکه جمیع موجوداته بصیردر و حکم رؤیتی الوان و اجسام مقوله سنه
مقصور و متخصص دگل بلکه عموم تعلقده ن آنکده حکمی حکم علمی
حکمی گبیدر و بو محلده دکی مترجم و مذکور اولان بعض فضلایه نسبت

اولنان

بو قولک قائلی اولان بعض فضلادن مراد اولنان السید عبد الله بن محمد بن یوسف سنوسیدر و عقیده سنوسی و صغری نام شرح و عبد الله خان کبرک منظومه سنه ایدکلری رخنه ایراد و الزام ایتمشدر منه

مجموع ٩

اولنان تحقیقک بالیدر لکن بو تحقیق متداول و مشهور اولان
کتب کلامیه دن مستفاد اولنه مخالفدر زیرا سائر کتبدن منفهم
اولمق جناب حق جل ذکره یه منسوب اولان سمع و بصر مسموعات
و مبصراته شامل اولوب اما سمعک تعلقی مسموعاته و بصرک تعلقی
مبصراته مخصوص اولمقدر نتکیم مؤلفات کلامیه یه متتبع اولان
ارباب دانشه معلومدر آنفا ذکر و ایراد اولندیغی اوزره جناب
واجب الوجودک سمیع و بصیر ایدکنده جمیع مسلمین بلکه مجموع
عقلا متفقلردر لکن معناسنده اختلاف ایدوب کعبی و جیز
بصری و حکما جناب باری تعالی نک صفت سمعی مسموعاته علمندن
و صفت بصری مبصراته علمندن عبارت اولمغه ذاهبلردر و
جمهور اهل سنت اکا ذاهب اولمشلردرکه صفت سمع و بصر علم اوزرینه
زائد صفتلر اولوب بالحقیقه علمه مباین و مغایر اولالر و بعضلری
بو قولی مخصوصا امام ابو الحسن اشعری یه نسبت ایدوب کوستلمه
امام ابو الحسن ایچون ایکی قول روایت ایتمشدر قول اول مذکور
اولان قول اولوب قول ثانی بر اولوجهله نقل و سوق ایدرلرکه صفتین
مذکورتین جنس علمدن اوله و اما علم موجوده و معدومه و مطلق
و مقیده تعلق ایدوب صفتین مذکورتینک تعلقی ایچون
موجوده مقصور اولمغله بینلرنده فرق ثبوت بولمش اوله
و قول مخالفین یعنی صفتین مذکورتینک علمه رجوعنی ادعا
ایدنلرک مدعالری بو منوال اوزره تزییف اولنمشدرکه اولا
حقیقت علم ایله سمع و بصرک حقیقتلری نظر عقل ایله امعان
اولندقده بربرلرینه مغایر اولوب بینلرنده فرق ظاهر ایدکی مرتبه
بداهتده در اسماء الهیه دن سمیع و بصیر اسماء متعدده اولوب اسماء
حسنی ده اصل عدم ترادف اولمغله اتحاده دلیل اولمدیغجه تباینه
حمل اولنمق وجوب مرتبه سنده در المنهج الخامس من المسلک الثالث

صفت ارادت الهیه بیاننده در بو دخی ضرورت دینیه دن اولوب
اعتقادی واجب اولان صفات الهیه دن بریسی دخی جناب باری
جل شانه حضرتلرینک مرید اولوب یعنی صفت ارادت ایله
متصف ایدوکیدر **مقدمه تعریف للارادة عند اهل الحق** اولا
معلوم اوله که عند اهل الحق صفت ارادة ذات باری ایله قائمه اولان
صفت علم وقدرته مغایر بر صفتدر که احد مقدورین انکله متخصص
بالوقوع اولور و مقدورک احدک وقت مخصوصده دون ما قبله
وما بعده ایجادی تخصیصنی ایجاب ایدر والحاصل جناب حق جل ذکره
حضرتلرینک مرید ایدوکینده جمیع فرق متکلمین متفقلردر اما بحق
معنای ارادتی تعیینده هر بری بر مسلکه ذاهب اولوب هر فرقه معنای
آخر اراده ایتمکله اختلاف ایتمشلردر بعضیلری مفهوم وجودی اولوب
وبعضیلری عدمی اولوب وبعضیلری دخی وجودی وعدمیدن مرکب
اولمغه ذاهب اولمشلردر وجودی اولمسنه راجع اولان مذهبیدن بری
مذهب اهل سنتدر که ذکر اولندی بریسی دخی کرامیه مذهبیدر که
انلر ذاتی ایله قائمه وصف حادثدر دیرلر بری دخی جبائیه مذهبیدر
لا فی محل قائمه بر صفت حادثه در دیرلر وبری دخی مذهب باطله ارباب
اعتزالدن اعتقاد نفع ویاخود ظن نفعدن عبارتدر دینلرک
قولیدر بری دخی بو ذکر اولنان قوله رد ایتمکدن جهتی وزعم اعتقاد
نفع ویا ظن نفع داعیه در ارادت اعتقاد مذکور ویا ظن مزبور
تابع اولان میلدن عبارتدر دینلرک مذهبیدر وبری دخی معتزله دن
ضرار مذهبیدر که ارادت عین ذات اولمغه ذاهب اولمشلردر وبری
دخی ینه معتزله دن ابو الحسین بصری اختیار ایتدیکیدر که جناب حق
جل وعلانک بر فعلی ایجادده داعی اولان مصلحته علمندن عبارت
اولمغه ذاهب اولمشدر وبریسی دخی کعبیک اختیار ایتدیکی قولدر که
جناب حق جل ذکره نک کندی افعالنده علمندن وافعال غیرده اولان

افعال

افعال ایچون امرندن عبارت اولمغی اختیار ایتمشدر اما مفهوم ارادتک
عدمی اولمسنه راجع اولان معتزله دن نجارک مختاری اولان مذهبدر
ارادت مریدک غیر مغلوب و غیر مکره اولمسندن عبارتدر واما
وجودی وعدمیدن مرکب اولمسنه رجوع مختار فلاسفه اولان
قوله مذکوره در که واجب الوجودک کندودن صدور ایدن شی علمنده
عبارتدر مع عدم کون الصادر منافیا له دیمشلردر ومختار اهل سنت
اولان قولدن ماعدا بو اقوالک مجموعی رد وتزییف اولنمشدر که
ایرادی تفصیله مؤدی اولمغله ذکره تصدی اولنمیوب کتب
مفصلاتنه حواله اولندی **المهمة** اولا معلوم اوله که البته هر فعل اختیاری
ایچون امور خمسه دن لابد اولوب آنلر ایله مسبوقدر واول امور
خمسه علم وارادت وقدرت وقصد وایجاددر اولا علم ایله مسبوق
ایدوکی ظاهردر زیرا بر شی معلوم اولمدقجه انک ایجادنه قصد
تعلق ایتمک متصور اولمز وکذلک بر حرکت فاعلی مادامکه آنی
اراده قلمیه اول فعله مباشرت متحقق اولمز وقدرت وقصد وایجاد
ایله مسبوقیتی حتی کمال ظهورندن ناشی بیانه محتاج دکلدر وامور
مذکوره نک بربرندن فرقلری اوضح ومبیندر زیرا علمک ارادت
اوزرینه سابق اولوب وارادتک قدرت اوزرینه وقدرتک قصد
اوزرینه تقدمی مقرر واوضحدر وکذلک بو امور خمسه دن ثلاثه
نک یعنی قدرت وقصد وایجادک امرین اولیین یعنی علم وارادت
ایله مغایرتی حتی کمال وضوح اوزره در ومعنای ارادتی عقل
قتنده غایت ظهور ایله ظاهردر زیرا هر کس ایچون معلومدر که
بر قوله وبر امره مباشرت ایتدکده فعل وترکدن برینک صدورنده
مقدم احدهمانک آخر اوزرلرینه ترجیحی اقتضا ایدر تفننده
بر حالت مکانیه ظاهر اولور وارادت ایله اختیار مفهومی متغایر
اولوب بینلرنده بحق فرق بو وجهله متحققدر که اختیار طرف

آخرک یعنی متروک اولوب مختار اولمیان طرفک دخی ملاحظه سی
اعتبار اولنوب ارادتده ملحوظ دکلدر **تحقیق المرام** قدرتک ایکی
ضدده مثلا زیدک ایجادی و اعدامی کبی نسبتی مساوی اولوب مجرد
ترجیح محال اولمغله بهر حال ضدیندن برینی و اوقاتدن وقوعنه
وقت معینی ترجیح ایچون بر مرجح لابد اولورکه اول مرجح صفت ارادتدر
و بو تحقیقک توضیحی اولوجهله درکه جناب واجب الوجوددن مثلا
زیدک حرکتنی خلق کبی افعالدن بر فعل صادر اولدقده ضدیکه
سکون زیددر آنک دخی صدوری ممکن ایکن فعل اولک صدوری
و کذلک ذوات و جواهردن بر وقت معینده مصنوع و مخلوق
اولمشلک اول وقت معیندن مقدم و یاخود متوخر ایجادی
ممکن ایکن اول محلده وقوعی اولان وقت معینده خلقی البته بر مرجح
و مخصصه محتاجدر تا که ترجیح بلا مرجح لازم اولمیه و اول مرجح
صفت قدرت و یا صفت علم اولمق جائز دکلدر زیرا قدرتک
شانی تأثیر و ایجاد اولدیغی جهتدن جمیع اوقات نسبتی علی السویه
اولمغله مرجح و مخصص اولمیاز و اول مرجح صفت ارادتدر و کذلک
قدرتک شانی ایجاد اولوب ارادتک شانی ترجیح اولمغله ایجادی
ترجیحه موقوف اولمق مقرر و موقوف علیه موقوفک غیری اولدیغی
محتاج بیان دکل ایدیکی مقرر اولمغله مدعا متحقق اولور و اما علمه
مغایرتی اولوجهله درکه علم وقوعه تابع اولوب ارادت ایسه وقوع
ایچون موقوف علیه اولمغله وقوع آکا تابعدر زیرا قدرت علی
وفق الارادة مؤثر اولوب ممکن بعد ذلک موجود اولور پس علم
وقوعه تابع اولوب ارادت دخی علمه تابع اولمق متحقق اولوب
دور لازم اولور و مطلق علمک جمله یه نسبتی علی السویه اولمغله بر طرفک
ترجیح آخر صفتک اثری اولورکه ارادت ایله تسمیه اولنان صفتدر و بو
مبحثده ما هو الحق بیان و توضیح صددنده مفصلات فن مشتمل اولدیغی

بیان المنتهی صح

بل متبوع اولدیغی مقرر اولمغین ارادت علمک عینی اولسه دور لازم وقوع صح

تحقیقات

تحقیقات متبع اولنمسه ارادتک علم و قدرت و سائر صفات ایله مغایرتی
معلوم اولور **تتمة الکلام** معلوم اوله که ارادت و مشیت متحد
اولوب بینلرنده عند اهل الحق فرق اولمدیغی متفق علیه اولوب
کرامیه اکثرینک بینی فرق ایتمشلردر و مشیتی صفت واحده
ازلیه اولمق اوزره مشیت الهیه تعلق ایتدیکی امورک مجموعنه
شامل اوله رق صفتدر دیوب ارادت تعدد مراد ایله متعدد و برو
حادثدر دیرلر و معتزله نک بعضیلری ارادتی صفت زائده دکلدر دیو
طرف اتمه کاه نه ایله تعبیرات تعدیده و براهین عدیده ایله
رد و تزییف اولنمشدر **التذییل** بو دخی ضبط اولنه که واجب
مسائل مهمه دندرکه عند اهل الحق جناب حق جل و علانک مرادی
ایتدیکی کائن اولمق و هر کائن مرادی اولمق مقرر و محققدر و سلفده
ما شاء الله کان و ما لم یشأ لم یکن عنوانیله منقول و اهل کلام اول
معنایی ناطقدر که بو بحثک ایکی طرفنده دخی معتزله مخالفت
ایدوب جناب حق عز اسمه کفار و عصاتدن ایمان و طاعت
اراده ایدر و اول مراد وقوع بولمیوب بلکه آنلردن کفر و معاصی
وقوع بولور با آنکه آنلری اراده قلمامشدر دیوب کذلک عالمده
ظاهر و حادث اولوب وقوع بولان شرور و قبایح دخی بو وجه اوزره
در دیرلر بو کلام باطلدر که جلیه قبولدن عاطلدر وجوه کثیره
ایله رد و ابطال اولندیغی ان شاء الله تعالی قریبا مبحث افعالده ذکر
اولنور و الله الموفق **المنهج السادس من المسلک الثالث** جناب
حق عز اسمه حضرتلرینک متکلم ایدوکینی و کلام ازلیسی ثابت
و محققدر صفات الهیه دن اعتقادی واجب اولان معتقدات
بری دخی جناب حق جل ذکره حضرتلرینک صفت کلام ایله اتصافیدر
و سائر صفات الهیه ذکری سبق ایتدیکی اوزره صفت کلامی
اثباتده دخی ادله نقلیه و براهین عقلیه وارد اولمشدر و اولا جمیع

انبیاء عظام علیهم التحیة والسلام حضراتنه جناب حق جل شانه
حضرتلرینك متكلم ایدیكنده اجماعلری متواتر اولدیغی ایله استدلال
اولنمشدر زیرا انبیاء كرام علیهم السلام حضراتنك تبلیغ جمیع احكامات
هدایت و رشاد اولان السنهٔ مباركه‌لریندن او وجهله استفاضه
اولنمشدر كه جناب حق جل وعلا شیء فلانی یا امر ویا نهی ایلدی
دیوروب وامم ماضیه حاللریندن اخبار ایتمشدر و بو مجموع اقسام
كلامدن ایدیكی مقرر اولمغله جناب حق جل وعلا حضرتلرینك
متكلم اولدیغی تصدیق واجب اولور فلهذا جمیع اهل ملت
بیننده حق تعالینك متكلم اولدیغی متفق علیه اولوب انجق
كلامك حقیقتنده و قدم وحدوثنده اختلاف ایتمشلردر
عند اهل الحق كلام الهی حروف وصوت جنسندن اولمیوب
بلكه ذات مقدسیله قائمه سكوت وآفته منافیه واحده غیر
متجزیه بر صفت ازلیه در كه تقدیم وتأخیر ایله وابتدا وانتها ایله
متصفه اولمز و جناب حق جل ذكره آنكله امر ونهی ایدوب
كاه عبارت وكاه كتابت وكاه اشارت ایله تعبیر اولنور
عربیت ایله معبر اولدقده قرآن كریم و عبرانیه ایله معبر اولدقده
انجیل وعبریه ایله تعبیر اولندقده تورات و سریانیه ایله معبر
اولدقده زبوردر و الحاصل اهل سنت قتنده حروف مسموعه‌دن
منتظم اولان كلام حسینك ذات باری عز اسمه ایله قیامی ممتنع
اولوب صفات الهیه‌دن اولماز ذات مقدس الهی ایله قائم اولان
حرف و صوت جنسندن اولمیان كلام نفسیدر چونكه كلام
نفسی بیاننده بو وجهله تقریر مدعا ایدرلر كه بر كیمسنه امر ونهی
ندا واخبار واستخبار صیغه‌لرندن برینی ایراد ایتدیكده نفسنده
اولا آنلرك معانیسی متحقق اولوب بعده اول معانیدن الفاظ
ایله تعبیر ایدرلر كه اول الفاظه كلام حسی دیمكله مسمادر و اول

نفسنده

نفسنده حصول بولان معنا كه اختلاف اوضاع ولغات ایله
مختلف اولمز آكا كلام نفسی اطلاق اولنور و كلام لفظینك
حدوثی مثبت اولدیغی جهت ایله ذات باری جل وعلا ایله قیامنك
امتناعی مقرر اولوب صفات الهیه‌دن اولان كلام نفسی ایدیكی
متعین اولور و قرآن قدیم عند الاشاعره كلام نفسیدن عبارت اولوب
متكلم آكا اطلاق اولنور كه كلام آنكله قائم اوله اما بعض افاضل محققین
تصریح ایتدكلری وزره بو ذكر اولنان مذهب جمهور متأخرین
اولوب سلف ائمه الفاظ قرآنیه‌نك دخی قدمنه ذاهب اولوب
دیمشلردر كه حفظ و قراءت و كتابت محدثه اولوب محفوظ
ومقروء ومكتوب قدیمدر و بعضیلر ترتیب كلمات وحروف
و عروض انتها ووقوف حدوثنه دلالت ایتدیكندن ناشی الفاظك
حدوثنك ادعا ایتدكلرنده مذهب سلفه سالك اولنلر كلمات
وحروفك ترتیب متلو حدوثنه دلالت ایدر ظن اوخلط امور
الآلات قرائتك قصوردن ناشیدر جواب ویرمشلردر و مذهب
سلف وزره قرآن عظیم واحد شخصی قدیم اولوب ذات باری
جل شانه ایله قائمدر و آنده تعدد متصور اولمیوب تعدد آكا
تعلق ایدن قراءتده در و جمهور متأخرین مختاری وزره قرآن كریم
ذات باری عز اسمه ایله قائم اولان معنای نفسی وترتیب مخصوص
ایله مرتبه اولان الفاظ مخصوصه بیننده مشتركدر و حنابله وحشویه
كلام حسینك دخی قدمنه ذاهب اولوب بلكه آنلردن بعضیلر
جلد وغلافنك بیله قدمن ادعا ایتمشلردر و كرامیه ذات باری
جل وعلا ایله قیامنه اعتراف ایتمشلردر ولكن ینه حدوثنی ادعا ایدرلر
و معتزله صفت كلامی نفی ایدوب متكلم آكا اطلاق ایدرلر كه
كلامی ایجاد ایلیه دیرلر یعنی آنلر قتنده جناب حق جل وعلانك
متكلم اولمسی كلام ایله اطلاق ایتدكلری حروف واصواتی جسم آخرده

مثلا لوح محفوظده و یا جبریل علیه السلام و یا خود رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک قلبنده ایجاد ایتدندن عبارتدر
التذییل مسئلهٔ کلام غوامض فن کلامدندر اولمغله بعض فضلا
اول مبحثی ایضاح و تنویر ایچون رسالهٔ مستقله تحریر ایدوب دیمشدر که
شیخ ابو الحسن اشعری حضرتلری کلام معنای نفسیدر دیمکله عبارتدر
بعض اتباعی شیخک بو کلامدن مرادی مدلول لفظ اولوب
قدیم اولان اول اولمق اوزره عبارته کلام اطلاقی اولنمق مجاز اولوب
کلام حقیقیه دلالت ایتدیکیچون اولمغه قرار ویرمشلردر و شیخک
بعض اصحابی تصریح ایدوب شیخ الفاظک حدوثنه ذاهبدر
دیمشلردر لکن بو فهم ایتدکلری وجه اوزره شیخک کلامنه محذورات کثیره
لازم اولوب اولا ما بین دفتی المصحف کلامی منکر اولانی تکفیر
ایتدکلری درست اولمز با آنکه حقیقة کلام الله ایدیکی ضروریات
دینیه دندر و ثانیا معارضه و تحدی حقیقة کلام الله ایله اولمش اولور
و ثالثا مقروء و محفوظ اولان دخی حقیقة کلام الله اولمق لازم اولور
و غیر ذلک پس شیخدن آنفا نقل اولنان کلام بو وجه اوزره حمل
اولنمق لازمدر که کلام نفسی آنک قتنده لفظ و معنایه شامل اوله
و حلنک طریقی اولدر که لفظ معنا گاه مدلول لفظه و گاه امر قائم
بالغیره اطلاق اولنور و شیخ معنای ثانی یی اراده ایتدیکی مقرر اولیجق
کلام نفسی آنک قتنده ذات باری ایله قائم تعالی لفظ و معنایه شامل
اولدیغی معلوم اولور که مصاحفده مکتوب و السنه ده مقروء و
صدورده محفوظدر و مکتوب کتابتک و مقروء قرائتک و حفظ
محفوظک غیری اولدیغی خود مقرردر و افاضل محققیندن بعض
اجلهٔ متاخرین بو ذکر اولنان تحقیقی نقل ایتدکدنصکره بو وجهله تحریر سبحانه
مقصد اولمشدر که هر کس ایچون کندی وجدانینه مراجعت ایلدکده
معلوم اولان وجه اوزره کلام نفسینک مبدأی اول صفتدر که کلام

مولانا جلال الدین دوانینک شرح عقاید عضدیه ده ذکر ایتدیکی تحقیقاتدر

مقصود

مقصوده منطبق اولان نسق اوزره نظم و ترتیبنه آنکله قدرت
و تمکن حاصل اوله و بو مقدمه تمهید اولندقدنصکره معلوم اوله که
کلام الله اول کلماتدر که جناب حق جل و علا آنی مبدأ تألیف و ترتیب اولان
صفت ازلیه سی ایله علم ازلیسنده مرتب قلمشدر و بو صفت صفات
قدیمهٔ الهیه دن اولوب و اول کلمات مرتبه دخی وجود علمیسی جهتیله
قدیمه در و کلام الله جناب حضرت حق جل و علانک بنفسه بلا واسطه
ترتیب ایتدیکیدر و کلمات مذکوره بینده وجود علمیده تعاقب
متصور دکلدر که حدوثی لازم اوله بلکه تعاقب آنجق وجود خارجی
جهتیله اولوب بحسب الوجود الخارجی کلام لفظیدر و بو مذکور
اولان وجه سائر مذاهب منقوله وارد اولان نقضدن سالمدر
ازجمله مذهب معتزله یه کوره کلام اللهک غیر ایله قیامی لازم اولمق
کبی و مذهب کرامیه یه کوره ذات مقدس الهی محل حوادث اولمق
لازم اولدیغی کبی و مذهب حنابله یه کوره حروف و اصوات مع
بداهة تعاقبها و تجددها قدم لازم اولمق کبی و کذلک متأخرین
اشاعره نک ظاهر کلاملرینه کوره دخی الفاظ و حروف کلام الله و مسموع
و بوندن مقدم بعض فضلانک رسالهٔ مستقله سنده منقول اولان
قوله کوره اصواتک عارض سیاله دن ایکن ذات الله ایله قیامی لازم
اولمق کبی و ذکر اولنان مذهب مختاردن ماعدا سائر مذاهب مرجوحه
و معتقدات مردوده یه بو ایراد اولنان نقوضک ورودی کمال
ظهور اوزره اولوب بعض اجلهدن منقول اولان تحقیق قبوله شایان
و تحقیق ایدیکی مقرر اولور

المسلک الرابع فی السمعیات یعنی مباحث نبوت و مباحث
امامت و مباحث معاد و مباحث خلافت بیاننده در و بو
مسلک ایکی منهجه مشتملدر **المنهج الاول** مباحث نبوت بیاننده
در اهل حق قتنده نبی اول کمسنه در که کندویه وحی اولنان اموری

تبلیغ ایچون حق سبحانه وتعالی نی بعث ایتمش اوله ورسول اول
نبی درکه آنک ایچون مستقل شریعت وکتاب انزال اولنمش اوله
پس هر رسولک نبی اولوب وهر نبینک رسول اولمدیغی مقرر
اولوب رسول نبیدن اخص اولدیغی متبین اولور وکذلک
عند اهل الحق ارسال انبیا ورسل جناب حق جل وعلانک محض لطف
وفضلندن ناشیه متعلق بر امر وهبی اولوب طرف مبعوثدن
استحقاق واجتماع اسباب وشروطه توقفی یوقدر تخصص برحمته
من یشاء من عباده وهو اعلم حیث یجعل رسالته الآیه وبعثت
رسل وانبیا معاد ومعاشده نیجه فوائد ومصالحی مشتمل اولوب جمیع
انام نشئه دنیویه واخرویه ده اکا محتاجلردر ونشئه دنیویه ده
احتیاجلری اول جهتله ثابتدر که غذا ولباس ومسکنی ضروراتدن اولوب
تمام لابد منه مقوله سیدر حصولی معاملات ومعاوضاته منوط
اولوب بر تخصص عادله محتاج واول تخصص جمیع جزئیاته وافی قواعد
عالم اولمق مستحیل اولمغله قوانین کلیه یه احتیاج مقرردر واول قوانین
کلیه شریعت اولوب شرع ایسه بر شارعه محتاجدر واول شارع
رسوللردر ونشئه اخرویه ده احتیاجلری اول جهتله ثابتدر که دار آخرتده
باعث نیل ثواب اولان اعمال وافعاله اطلاعده عقول قاصره
بشریه عاجز اولدیغی جهتدن تعلیم الهی یه محتاج اولوب جناب
مقدس مفیض الخیرات کمال تقدسده وخلقت ضعیفه انسان
کمال تدنده اولمغله حکم الهیه تبلیغ احکام ایچون بین الحق
والخلق وسایط اولمق اوزره ذوات طاهره انبیای فضلای کرام
بعث وارسال اقتضا ایتمشدر وکتب کلامیه ده مفصلا تعداد بعثت
انبیا ایچون دخی نیجه فوائد ومصالح تعداد اولنمشدر ولهذا معتزله
بعثت رسلک جناب حق جل ذکره اوزرینه وجوبنی ادعا ایدوب
فلاسفه دخی انبیا علیهم السلامک وجود شریفلری معاش ومعاده

سبب نظام اولدیغنه بناء عنایت ازلیه الهیه ده ابلغ وجوه
انتظامی مقتضیه در ووجوبنک امور مکتسبه دن اولمسنه ذاهبلر
واهل سنتدن فقهای ماوراء النهر دخی ارسال رسلی واجب دیمشلردر
ولکن معتزله کبی وجوب علی الله معناسنه دکل بلکه مقتضیات حکمت
الهیه دن اولمغله ترکی مستلزم سفه اولوب استحاله نسبت سفه
امر مقرر اولمقدن ناشی مرتبه وجوبه بالغ اولور دیمک معناسنه در
واکثر محققین فن کلام قتلرنده قول راجح اولدرکه بعثت انبیا
ورسل الطاف الهیه دن اولوب فعلی مستحسن وترکی مستقبح ومذمومیه
حتی بعض ائمه فن مبحث ارسال رسلده لفظ وجوبی ایراددن
منع ایدوب اگرچه معنای آخر اراده اولنمشدر لکن معتزله یه تشبیه
لازم اولور دیوب بعض محققین بو قولک قبوله حقیق اولدیغنه
تنصیص ایتمشلردر پس عند اهل الحق نبوتک مرجعی جناب مفیض
الخیرک بعض عبادینی کیف یشاء آن یشاء ویختار وحی وبعث ایچون
اصطفا ایتمسندن عبارتدر ومخالفیندن طائفه کرامیه نبوتک
نبی ایچون صفت ثابته اولمسنه ذاهب اولمشلردر وبو بابده مسلک
سددن منحرف اولان ارباب ضلالدن خذلهم الله تعالی سمنیه و
اکثر براهمه مطلقا نبوتی انکار ایدوب بعض براهمه آنجق حضرت
آدم صفی صلوات الله علی نبینا وعلیه السلام نبوتنه قائل ومعترف
اولمشلردر وصابئه طائفه سی فقط حضرت شیث وادریس
علیهما السلام نبوتلرینه قائللر اولوب وبعض یهود حضرت موسی
علیه السلامدن غیری انبیانک نبوتنی انکار ایتمشلردر واما سائر جمهور
یهود وطائفه مجوس ونصارانک نبوت حضرت خاتم الانبیا صلی
الله علیه وسلمی منکرلر اولوب وبعض یهود ونصاری عموما بعثتنی
انکار ایتمک اوزره آنجق عربه مبعوث اولمق زعم باطلنه
طائفه عربده شرک وضلال ظاهر وفاش اولدیغی جهتدن رسالتنه

مهاوی ضلال ولمغله ارسال انبیایه عربه مخصوصدر دیمکه وزرع
اهل کتابه رسالتن منکرلردر خذلهم الله تعالی باانکه حضرت سلیمانیک
انبیالرنک علیه وسلمک بعثتندن مقدم اهل کتابک تنسخ
وتحریفلری سببیله دینلرینه اختلاف طاری اولوب کروه
ضلاله دوشدکلری ملاحظه اولندقده ارسال رسله احتیاجلری
ازید واوفر اولدیغی ذوالعقول ایچون ظاهر و باهر اولور
فصل حقیقه معجزه بیاننده در جناب حضرت واهب العطیات
محض عنایات بی غایاتندن انبیاء کرام صلوات الله تعالی علیهم
اجمعین حضراتنی معجزات ایله تأیید اتمشدر تاکه مشاهده واستماع
ایدنلر ایچون صادق اولدقلری متحقق ومتعین اوله ومعجزه
اصلنده اسم فاعل اولوب اعجازدن مأخوذدر واعجاز کنده رنک
ضدیتی ولازم عجزی اثبات معناسنه اولوب بعده اظهار عجز معناسنه
استعمال قلنمشدر وبعد ذلک اسناد مجازی ایله بجنب العادة
اظهار عجزک سببنه اسناد اولنوب آنکیچون اسم قلنمشدر وعرف
ارباب کلامده معجزه اول امر خارق للعاده درکه تحدی به مقرون
اوله وعند المحققین خوارق عادات یدی قسمه منقسم اولوب
نبیدن ظهور ایتمک دار وغیریدن ظهور ایتمک دار نبیدن
ظهور ایتدیکی صورتده قبل دعوی النبوة ظهور ایدرسه ارهاص
اطلاق اولنور بعد النبوة ظهور ایدرسه معجزه تسمیه اولنور وبنیدن
غیریدن صادر اولدیغی صورتده اکر ولیدن ظهور ایدرسه کرامت
واکر درجه ولایته واصل اولمیان عوام وصلحاء مسلمیندن صدور
ایدرسه اعانت تسمیه اولنور واکر فسقه دن ظهور ایدرسه استدراج
واکر دجال کبی خلقی اضلال ایدن شخصدن صادر اولورسه
ابتلا اطلاق اولنور واکر مطلوبه ولانامرک خلافی ظاهر اولمق
وجهی وزره اولورسه اهانت اطلاق اولنور تکیم مسیلمه کذابک

وانجیلی

تحدی خصمک عجزن اظهار ایتمک ایچون معارضه ایدیشمکدر
مـ

فی تحقیق انواع خوارق العادات

برتخص

برتخص اعورک عیننی صحت بولمق داعیه سیله دعایه تصدی
ایتدکده امر برعکس اولوب اول شخص بالمره انقضک عینی
صحیحه سنه عما طاری اولمشدر **المنهج الثانی من المسلک الرابع**
انبیاء عظام علیهم صنوف التحیة والسلام حضراتنک عصمتلری
بیاننده در **المقدمة** عصمت عند ائمة المسلمین جناب حق جل
وعلانک ذات معصومده معصیتی وذنب خلق ایتمدیکندن عبارت
اولوب فلاسفه قتنده اول ملکه درکه مانع فجور اوله ومسئله عصمت
انبیاده اقوال کثیره وارد اولوب مشایخ ماوراء النهرک بالخصوص
ابو منصور ماتریدی حضرتلرینک مختارلری اولدرکه جناب انبیاء کرام
حضراتی صغیره وکبیره جمیع معاصیدن محفوظ ومبرا اولوب آنلرک ایچون
جناب حق جل وعلایه عصیان نادر الوقوع در واوامر الهیه یه عدم امتثال و
مخالفت نابزا اوله زیرا جمیع برایا طرف آفریدهٔ کاردن هدایت بخشادن
انبیایه متابعت ایله مأمورلر اولوب آنلردن عمداً صدور عصیان
جائز اولسه خلق آنلره متابعت ایله مأمور اولمزلر ایدی فلهذا آنلردن
صورت عصیانده مشاهده اولنان وضعک قصده مقارن اولمیوب
سهو ونسیان اولدیغی مقرردر وامام ابو منصور ماتریدی عصمة الانبیا
نامیله مسمی اولان تألیفنده عقل سلیم ونظر مستقیم مقتضاسی اوزره
خلقک انبیاء عظامه متابعت ایله مأمورلر اولوب ملائکه یه متابعت
ایله مأمورلر دکل ایدیکی جهتدن عصمت انبیا عصمت ملائکه دن ازید
واوفر اولدیغی ثابت اولوب عصمت ملائکه مقرر اولیجق انبیاء عظامک
عصمتلری اولویت ایله مثبت اولمش اولور دیو تصریح وتنصیص ایتمشدر
المقصد فی المنهج والحاصل اکثر کتب کلامیه ده مذکور اولدیغی اوزره
قول ائمهٔ اهل سنت واقوال متخالفهٔ مخالفین بو وجهله بیان اولنمشدرکه
انبیاء عظام علیهم التحیة والتسلیم صدوری توهم اولنان مناهی
یا مقتضای معجزه یه منافی اولان امورددن اوله ویا خود غیریدن اوله

التطفیف ناقص کیل و میزان ایله نقصان ویرمکدر

غیری اولدیغی تقدیرجه یا کبائردن ویاخود صغائردن اولوب صغائردن اولدیغی صورتده دخی یا خسّتی مشعر اولان صغائر منفّره دن اولان سرقهٔ لقمه وتطفیف حبّه کبی یاخود صغائر غیر منفّره دن اوله پس نوع اولدن یعنی مقتضای معجزه یه منافی اولان منافیه دن سهواً وعمداً انبیاء کرامک ذیل عصمتلری مبرّا ومعرّا اولدیغنده جمهور اهل اسلام متفقدر اولوب آنجق قاضی ابو بکر سهواً وقوعنی تجویز ایتمکله مسلک جمهوردن عدول ایتمشدر وسائر کبائردن دخی متعمّداً بعد البعثة عصمتلری عند الجمهور قسم رابعده اولوب سهواً صدورنی اگرچه بعضیلر تجویز ایتمشلردر لکن قول مختار آندن دخی عصمتلری متحقق اولمقدر ومعتزله دن جمع کثیر قبل البعثة دخی عصمتلرینک وجودینه ذاهبلردر وفرق مخالفیندن حشویه طائفه سی کذلک امتناعنک دلیلی اولمق زعمیله اعتقاد باطللری وزرع مطلقا جوازینه ذاهب اولمشلردر وعمداً وسهواً صغائر خسیسهٔ منفّره دن دخی عصمتلری مقرّر اولوب اکثر کتب کلامیه ده سائر صغائرک عمداً وسهواً صدوری جمهور قتنده جائز اولوب متعمّد صدورینک امتناعنه ذهاب جبائینک مسلکی اولمق اوزره مسطور اولوب شرح مقاصدده اولوجه اوزره مذکوردر که صغائر منفّره دن ماعدا صغائرک جمهور قتنده تجویزی ظاهر آنجق سهواً صدوری اولوب تعمّدی ممتنع ومستحیلدر واول مقوله صغائرک متعمّداً صدورینی تجویز ایتمک ائمهٔ اهل سنتدن امام الحرمین ومعتزله دن ابو هاشم مسلکلریدر شرائط النبوة اهل سنت قتنده نبوت ایچون شروط عدیده معتبره اولوب جمله دن بری ذکوریتدر که انبیا رجالدن اولمق لازمدر نتکیم جناب حق جل وعلا بیورر وما ارسلنا من قبلک الا رجالا نوحی الیهم الآیة لکن بعض ائمهٔ اسلام زمرهٔ نسادن دخی درت نفرک که ام موسی ومریم وساره وحوادر انبیادن اولمق

تصریح

تصریح ایدوب بو مدعالرینی حدیث نبوی ایله اثبات ایتمشلردر وبعض فقها بو مدعالرینی اثبات ایچون استشهاد ایتدکلری حدیثک صحتنی عدم تسلیم ایله اشتراط ذکوریت طرفنی اختیار ایتمشدر وشرائط نبوتدن بری دخی کمال عقل وذکا وفطنت وقوت رأی ومُوجب نفرت طبایع اولان اموردن سلامتدر که عهر امهات وغلظت وفظاظت کبی وبرص وجذام مثللو عیبلردن واکل علی الطریق وحجامت مثللو حرف دنیه دن وحکمت بعثته مخل اولان اموردن براءت وسلامتدر فصل عدد انبیا علیهم الصلاة والسلام بیاننده در عدد انبیا ورسلده وارد اولان اخبارده نقل ایدرلرکه اصحاب کرامدن ابو ذر غفاری رضی الله عنه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن عدد انبیا علیهم السلامدن سؤال ایتدکلرنده یوز یکرمی درت بیک اولمق اوزره تعیین ایله بیورد دفترلری بعض کتب حدیثده مسطوردر لکن اکثر ائمهٔ مسلمین انبیا ورسل ایچون خوض واحری اولان تعیین عدد اولنمامقدر ديو مدعالرین بو وجهله اثبات ایتمشلرکه حدیث مرویده دخی مائتا الف واربعة وعشرون الفا عنوانی ایله روایت اولنمغله روایتده اختلاف وقوعندن قطع نظر ورود طریقی آحاد ایله اولمقدن ناشی موجب قطع اولماز دیمشلردر وانبیادن زمره دن اخراج سهل اولمیوب احتراز واهتمامی واجب اولان اموردن اولمغله لایق اولان آمنا بجمیع الرسل والانبیاء دیوب تعیین عدد خصوصنده قطع وجزم اولنمامق لازمدر انبیاء کرام علیهم السلامک ملائکه کرام علیهم السلامدن افضلیتلری بیاننده در رسل انبیاء کرام علیهم السلام حضراتنک ملائکه سفلیه دن افضلیتی اتفاقی اولوب ملائکهٔ علویه دن افضلیتلرنده بین ائمة المسلمین اقوال متخالفه وارد اولمشدر واکثر اهل سنت قتنده جمیع ملائکه دن افضلیتلری متحقق اولوب شیعه دخی بو مسئله ده موافق اشاعره در

انبیادن اولمیان کمسنه‌لری انبیا عدادینه ادخال وانبیادن بعضنی اخراج اولمق صح

و اهل سنتدن ابو عبد الله حلیمی و قاضی ابو بکر و معتزله ملائکه‌نک افضل
اولمق طرفین اختیار ایتمشلردر و بعض ائمهٔ اهل سنت حضراتنک
تنصیص و تصریحلری اوزره مؤمنیندن عوام بشر عوام ملائکه‌دن
افضل و خواص ملائکه عوام بشردن افضل اولمق اوزره قرار داده
در و تفصیل ادلهٔ مذکوره کتب کلامیه مفصلاتندن طلب اولنه
المنهج الثالث من المسلک الرابع حضرت سلطان انبیا علیه و علی آله
و صحبه ازکی التسلیمات و التحایا جنابنک رسالتی و افضلیتی بیاننده
و اعتقادی واجب و لازم اموردندرکه اول انبیا حضرت ابو البشر
آدم صفی و آخر انبیا حضرت خاتم الرسل و هادی السبل محمد المصطفی
علیه من الصلاة ازکاها جنابیدر و حضرت آدم صلوات الله تعالی
علی نبینا و علیهک نبوتی ولو جمله ثابت و مقرر اولمشدرکه آیات
قرآنیه و احادیث نبویه ناطقه اولدیغی اوزره عهد سعادتنده فرزندلرندن
مجتمعه اولان امتنه آمر و ناهی اولوب و زماننده کندیلرندن غیری نبی
اولمدیغی مقرر اولدیغندن قطع نظر بو وجهله نبوتی متحقق و المعنی
اوزره اجماع دخی منعقد اولمشدر لیس نبوتی ادلهٔ قاطعه ایله ثبوت
بولمش اولوب بعض برهمه‌دن منقول اولدیغی اوزره نبوتنی انکار
کفر صریح اولمق مثبت و مقرردر اما پیغمبر خاتم جناب رسول اکرم و حبیب الهی
محمد بن عبد الله صلی الله تعالی علیه و سلم حضرتلرینک حقیقهٔ رسالتی و
بصر بصیرتی کحل توفیق ایله جلا داده اولان اصحاب سعادت اکا کالشمس
فی وسط النهار هویدا و آشکاردر زیرا اول حضرتدن دعوای نبوته
مقارن ظهور ایدن معجزات باهره حد تواتره بالغ اولمشدر انشقاق
قمر و انجذاب شجر و حنین جذع و شکایات ناقه و شهادت
شاة مشویه مثللو و بو مثللو دخی نیجه معجزات که تفصیلی کتب اخبار
و سیرده مذکوردر و تخصیص قرآن باهر البرهانکه سائر معجزات گبی
زمان مخصوص و مکان مخصوص و شخص معینه مختص اولمیوب

الی

الی انقراض الدهر دائم و ثابت اولدیغی جهتدن اظهر معجزاتدر
و ابین بیناتدر زیرا فصحای عرب عربادن فحول شعرا و مصاقع
خطباکه هر چند نظم اعجاز قرین قرآنه موازی و مدانی مقدار اقصر
سورهٔ فرقانیه بر کلام بدیع البیان اتیانی تکلیفی ایله مرارا و کرارا
تحدی و تقریع قلنمش ایدی اول طائفهٔ عنود رمال دهنادن
اکثر و حصای بطحادن اوفر فصاحتلری مرتبهٔ غایته و بلاغتلری
درجهٔ نهایته رسیده اولمش بر قوم جحود ایکن اولبابده بذل مجهود
ایدوب عجزلری متعین و عدم قدرتلری ظاهر و متبین اولدیغی
مرتبهٔ تواتره بالغ اولمشدر و الحاصل اول مطلع جهانتاب نبوت
و مشرق تباشیر صبح رسالت جنابندن پرتو انداز ساحهٔ ظهور
اولان دراری زاهرهٔ معجزات نا محصوره کی احاطهٔ تعدادی باعث
نفاد مراتب متسلسلهٔ اعداد اولوب انواع و اجناسی عد و احصا
معرضنده نقاط مستحیل العد نجوم صفر الوف اولمغله نارسادر و
اساطین فن تاریخ و سیر اولبابده مستقل بالیف وضع و تحریره
متصدی اولوب کتب کلامیه مفصلاتنده دخی ارهاصات طاهره
نبویه و معجزات باهرهٔ مصطفویه علیه اکمل الصلوات و التحیاتدن
نیجه خوارق جلیه ایراد اولنمشدر لکن ذکر اولندیغی اوزره آنک تفصیلنه
کتب سیر و اخبار متکفل اولمغله بو رسالهٔ مختصره‌ده بر بنده ایرادی
ایله اکتفا اولنوب تفصیلنه تعرض اولنمدی التتمه سائر انبیادن
افضلیتی و کافهٔ انامه مبعوث اولدیغی و خاتم النبیین ایدوکی بیاننده
در لیس افضل المرسلین و خاتم النبیین و رحمة للعالمین صلی الله
تعالی علیه و علی آله و صحبه اجمعین حضرتلرینک کافهٔ انامه مبعوث
اولوب و آنفا ذکر اولندیغی منوال اوزره مبعوثیتی عربه اختصاص
ادعا ایدن نصاری و یهود که خذلهم الله تعالی قول باطللری زیف
اولنوب کفرهٔ اهل کتابک دخی بعثت انبیایه مشرکین عرب گبی

الی هنا موضع ببلاد تمیم تمد و تقصر
و نسب الیه و هنادی
جوهری

احیاجلری مقرر ایکن اندن زیاده دفرایدیکین بیان ایله کلام
باطللری تزییف وابطال اولنوب عموم بعثت مثبت ومقرر
اولور وکذلک اول حضرتک انفا ذکری سبقت ایدن ادلهٔ
قاطعه ایله رسالتی مثبت ومقرر اولوب انبیاء کرامک تاییده
لذیذدن ذیل عصمتکی مبرا ایدیکی حق محققدر واول سرو سرافراز
بوستان صدق شاده ونبوع ماء الحیات صداقت رشاد
جنابندن بومدعایه مصدق ومؤید یعنی عموم بعثتن مثبت
احادیث عدیده ورود ایدوب کلام منزل ولکن کتاب کریم قرآن
عظیمده دخی بومصداق اوزره بنجه آیات باهره وارد اولمشدر
قال الله سبحانه وتعالی وما ارسلناک الا کافة للناس وقال سبحانه
وتعالی قل یا ایها الناس انی رسول الله الیکم جمیعا الآیه وغیر ذلک
من الآیات پس بوسیاق اوزره دخی عموم بعثتی مقرر اولور

اول حضرتک صلی الله علیه وسلم خاتم الانبیا اولدیغی بیانندهدر

ایمان واعتقادی واجب اولان اموردن بری دخی رسول اکرم صلی الله
تعالی علیه وسلم حضرتلرینک خاتم النبیین والمرسلین ایدیکیدر که
کتاب وسنت واجماع امت ایله ثابت اولمشدر اما کتاب
الهی ایله ثبوتی اولوجهله درکه قرآن کریمده حق جل وعلا بیورر ما کان
محمد ابا احد من رجالکم ولکن رسول الله وخاتم النبیین الآیه
وسابقا بیان اولندیغی اوزره هر رسول نبی اولدیغی مقرر اولیجق خاتم
الرسل اولمغی مستلزم اولوب خاتم جمیع الانبیا والمرسلین اولدیغی
مثبت اولور وحدیث نبوی ایله ثبوتی بو اولدیغی اولوجهله درکه
حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم ان مثلی ومثل الانبیاء
قبلی کمثل رجل بنی دارا احکمها واحسنها وترک فیها موضع لبنة
فصار یقال ما احسنها لو تمت فانا البنیة التی تم بها الانبیاء وجعل
بها جمالهم وانا سید ولد آدم وانا اول الانبیاء فضلا وآخرهم بعثا

قد ختم

قد ختم بی حدیثهم فلا نبی بعدی وبالجمله حدیث خاتمیت
طرق کثیره ایله ورود ایتمشدر اما اجماع ایله ثبوتی کذلک اولوجهله
مقرردرکه قدیما وحدیثا علماء امت آنده اتفاق ایدوب عهد
رسالت پناهیدن صکره ادعای نبوت ایدن شخصی تکفیر ایتمکده متفقلردر

افضلیته علیه افضل الصلاة والسلام علی جمیع الانبیاء والمرسلین
صلوات الله وسلامه علیهم اجمعین

اول حضرت صلی الله تعالی
علیه وسلمک انا اکرم الاولین والآخرین علی الله ولا فخر حدیث بر یعنی
ناطق اولدیغی اوزره جمیع رسل وانبیا علیهم السلامدن افضل اولدیغی
که اجماع ایله ثابتدر وبو وجهله دخی ثبوت بولمشدرکه امت ناجیه
محمدیه قرآن کریمده وارد اولدیغی اوزره کنتم خیر امة اخرجت
للناس وکذلک جعلناکم امة وسطا الآیه نظم کریمی ایله
سائر اممدن افضل ایدیکی مثبت اولوب وهر امتک امت اولدیغی
حیثیتی ایله غیری امته اوزره تفضیلی متبوعاری اولدیغی رسولک
افضلیتی جهتندن ایدیکی مقرر اولوب امتی جمیع اممدن افضل
اولیجق ذات مکرمتاری دخی افضل انبیا ورسل اولدیغی متعین اولور
وسائر خصایصکه که ازجمله کافه انامه مبعوث اولدیغی وخاتم
انبیا ورسل اولوب شریعتی جمیع شرایعی ناسخه اولدیغی وآنک شریعتی ایله
جمیع شرایع سالفه ایله منسوخ اولمدیغیدرکه امعان وجوب ملاحظه
اولندقده افضل جمیع انبیا ومرسلین اولدیغی معلوم ومحقق اولور

التکمله اول حضرتدن ماعدا انبیا ورسلک بربرلرینه نسبت ایله
تفضیلی ایدیکنده اختلاف واقع اولوب بعضیلر حضرت آدم
صلی الله علی نبینا وعلی سائر الانبیاء والمرسلین ابو البشر اولدیغی
جهتندن افضل سائر الانبیا اولمغه ذهاب ایتمشلردر وبعضیلر
طول مدت ایله کثرت عبادت وامتداد مجاهده سنه نظر ایله
حضرت نوح علیه السلامک افضلیتنی اختیار ایتمشلردر وبعضی

دخی وفرت اطمینان وتوکلدن ناشی حضرت ابراهیم علیه الصلاة
والسلامک افضلیتنه ذاهب اتمشلردر وبر طائفه دخی حضرت
موسی علیه الصلاة والسلامک کلیم الله اولدیغنه نظر ایله تفضیل اتمکه
ذاهب اتمشلردر وبر فرقه دخی حضرت عیسی علیه الصلاة والسلام
روح الله وکلمة الله اولوب ملفوف قماط طفولیت ایکن
مهد ایچره تکلمی جهتیله بعد خاتم الرسل سائر انبیا والمرسلین اوزرینه
افضلیتن ادعا ایتمشلردر **معراج نبوی بیاننده در** حضرت سلطان
انبیا صلی الله علیه وسلمک معراج شریفی دخی کتاب وسنت واجماع
امت ایله مثبتدر وعلی ما هو الحق یقظه حالنده جسد مبارکلری
ایله مسجد اقصایه دکین شهادت کتاب کریم ایله ثابت اولوب
اندن سمایه دکین اجماع قرن ثانی واحادیث مشهوره ایله ثبوت
بولوب منکری مبتدع عدر وسمادن جنته یا عرشه ویا طرف
عالمه رؤیت سعادتلری خصنده مرحوم یازیجی زاده محمد افندی
قدس سره محمدیه شریفه سنده ابن عباس رضی الله عنهمانک
کورمک وعائشه صدیقه رضی الله عنهانک کورممک روایتلرینه
امام نووی روایت ابن عباس رضی الله عنهمایی ترجیح ومعاذ بن جبل
رضی الله عنه خدیجه کبری رضی الله عنها حضرت فخر کائنات علیه
افضل التحیات لسان پاکلرندن حق سبحانه وتعالی حضرتلرینی بو باشیم
کوزی ایله کوردم بیوردقلری روایتنی بیان بیورمشلردر وعلی
اختلاف الآرا خبر آحاد ایله ثبوت بولمشدر ورسیده رتبه
شهرتدر که حضرت سلطان انبیا علیه افضل التحایا مسجد اقصانک
شکلنی علی ما هو علیه قریشه توصیف بیوروب واقعه مطابقتی
محقق اولمشدر وسماده مشاهده بیوردقلری عجایباتک تفصیلی
وملاقی اولدقلری انبیای عظام علیهم الصلاة والسلامک احواللرینی
بیان بیورمشلر کتب احادیثده مسطور ومصرحدر وبو بابده ارباب

خلاف

خلاف اولوجهله اسکات والزام اولنور که کیفیت مذکوره اوزره
معراج امر ممکن اولوب خبر صادقه مقارن اولمغله تصدیقی واجب
اولمشدر واصلنده امکانی اولوجهله تقریر اولنمشدر که اجسامک
بر برینه مماثلی محقق اولدیغی جهتدن ارض کبی سما ایچون دخی
خرق جائز اولوب جهت علوه سائر اجسام کبی انسان ایچون دخی
عروج وصعود ممکندر ووقوعنی فرض ایتمدین محال لازم کلمز
امتناع محال اولوب جوازی ذاتی امکانی مقرر اولمشدر والله الموفق والمعین
المنهج الرابع من المسلک الرابع ملائکه کرام علیهم الصلاة والسلام
احوالرین بیان وتحقیقده در وضروریات دینیه دن اولوب
ایمانی واجب اولان اموردن بری دخی جناب حق جل شانه
حضرتلرینک عباد مکرمونی اولان ملائکه کرامه ایماندر که بعضیلر
ملائکه کرامک مجرد اولدقلرینه ذاهب اولوب وبعضیلری
مطلب
ذوات اجسامدن اولمغی اثبات ایتمشلردر ومجرد اصطلاح ارباب
معقولده اول ممکنه اطلاق اولنور که متحیز اولمیه ومتحیز ایله قائم
دخی اولمیه واکثر اهل سنت مطلقا مجرداتی نفی وانکار ایدوب اثبات
ایتمشلردر آنجق امام ابو حامد غزالی وراغب اصفهانی وقاضی
حلیمی اساطین صوفیه دن بعض محققین اثبات طرفنه ذاهب وبو
امام فخر وانک امثالی بعض ائمه توقف طرفن اختیار ایتمشلردر
پس قول مختار جمهور ائمه مسلمین قتنده ملائکه کرام علیهم السلام
اجسام لطیفه اولوب اشکال مختلفه ایله تشکله قادرلردر وآثار عجیبه
افعال شاقه یه قدرت حاصلدر وعباد مکرمون اولوب همواره
طاعات وعباداته مواظبت اوزره اولوب وذکورت و
انوثیت ایله موصوف اولمزلر وعصمتلری امرنده بین المسلمین اختلاف
اولوب اثبات طرفنه ذاهب اولنلر آیات قرآنیه دن استنباط ایله
بو وجهله استشهاد ایتمشلردر که جناب حق جل وعلا بیورر وهم

لا یستکبرون یخافون ربهم من فوقهم ویفعلون ما یؤمرون بل
عباد مکرمون لا یسبقونه بالقول وهم بامره یعملون الی قوله تعالی
لا یستکبرون عن عبادته ولا یستحسرون یسبحون اللیل والنهار
لا یفترون وقال تعالی وهم من خشیته مشفقون الآیة لکن
بو مقوله عموماتک اثبات مدعاده افاده قطع وجسم ایتمدیکی ارباب
الباب‌ه خفی دکلدر ونفی عصمت طرفنه ذهاب ایدنلر دخی برقاج وجهله
مدعالرین اثباته تصدی ایدوب اولا خلقت آدم علیه الصلاة والسلام
خلالنده ملائکه کرامدن صدور ایدن قولکه جناب حق جل وعلا
کتاب کریمنده آنلردن حکایه طریقیله بیورر اتجعل فیها من یفسد
فیها الآیة بو آیت کریمه‌نک ظاهرندن مستفاد اولان وجه اوزره
ملائکه کرام علیهم السلامک بو قوللری جناب حق جل وعلایه حاشا
اعتراضی مشعردر وحضرت آدم علیه السلامه نسبت فساد وسفک
دماء غیبت اولمش اولور وثانیا نحن نسبح بحمدک ونقدس لک
قوللری تزکیه نفس قبیلندن ومنهی عنه اولان امورندن
اولدوغی بی اشتباهدر وثالثا آیات قرآنیه‌دن واذ قلنا للملائکة
اسجدوا لآدم قول کریمی ناطق اولدیغی اوزره جمیع ملائکه کرامی سجده
آدم ایله مأمور اولدقلرنده ابلیس پر تلبیس امتناعی سببیله طرف
الهیدن ما منعک ان تسجد اذ امرتک خطابیله معاقب اولدیغی
وکتاب کریمده فسجدوا الا ابلیس وکذلک فسجد الملائکة کلهم اجمعون
الا ابلیس ابی واستکبر وکان من الکافرین مثللو آیات عدیده
ابلیسی ملائکه کرامدن استثنانک صحتی اصلنده ملائکه‌دن اولدیغنی
مستلزم اولوب زمره ملائکه‌دن اولمغی اقتضا ایتمکن جهتیله
آندن وجه سابق اوزره دالّه صدوری منافی عصمت ملائکه‌در دیمکله
اوزره عصمت ملائکه کرامی نفی وانکار ایتمشلردر ورابعا قصه
هاروت وماروت وقصه زهره ایله مدعالرین اثباته داعیه سنده

اولمشدر

اولمشدر اول حکایه‌نک افواه رواتده مشهور اولدیغی اوزره
اول وجهله مرویدر که هاروت وماروت علم وزهد جهتیله اعاظم
ملائکه‌دن اولوب جناب حق جل وعلا کره حضرتلری آنلری بنی آدم مثللو
اولدیغی نفس وشهوت ابتلاسیله ارضه انزال ایدوب شرک
وقتل وزنا وشرب خمردن نهی ایتمش ایدی وزهره که اول وقتده بر مرأة
فاجره ایدی آنکله ارتکاب مواقعه وشرب خمر ایدوب قتل نفس و
سجده اصنامه دخی تجاسر ایتمشلر ایدی واسم اعظمی که کندولری آنکله
استعانت ایدوب سمایه عروج ایدرلر ایدی آنی زهره‌یه تعلیم ایدوب
زهره اول اسم شریفی تکلم ایتمکله آسمانه صعود ایلدی ومسوخه اولوب
کوکب صورتیله متشکله اولدیغی حالا مشاهد ومحسوسدر وهاروت
وماروت صعوده عدم قدرتیله معذبا ارضده قالمشلردر
دیو روایت اولندیغنه فریفته اولمقدن ناشی ملائکه‌دن نفی عصمت
طرفنه ذاهب اولمشلردر الجواب عما قالوا ملائکه کرام علیهم السلام
ایچون اثبات عصمت ایدن محققین طرف نفیه ذاهب
اولنلرک بو ذکر اولنان وجوه استدلاللرین رد وتزییف صددنده
اول وجهله جوابه تصدی ایتمشلردر که اولا ملائکه کرامک بنی آدمه سفک
دماء وفساد فی الارض اسناد ایتدکلری اعتراض طریقیله و نوع
غیبت وجهی اوزره دخی دکل بلکه عرض شبهه قبیلندندر وثانیا
نحن نسبح بحمدک قولی تزکیه نفس قبیلندن اولمیوب تقریر
شبهه تتمه‌سیدر وثالثا اکثر ائمه تصریح وتنصیص ایتدکلری اوزره
ابلیس ملائکه زمره‌سندن اولمیوب قرآن کریمده کان من الجن
قول شریفی دلالت ایتدیکی اوزره جن زمره‌سندن اولمغه قرار
ویرمشلردر ورابعا قصه هاروت وماروت مشهور اولدیغی وجه
اوزره اکثر محققین قتنده مقبول اولمیوب احمد بن تیمیه نقلی
اوزره آثار الوهیه سبب اول قصه بین الانام سحر منتشر وفاشی

اولوب اکثر ناس آکا مشغول ولمغله امور عجیبه استنباط ایدوب
دعوای نبوت کثرت اوزره وقوع بولمدن ناشی جناب حق عز
اسمه اول ایکی ملکی بعث ایتمش ایدیکه ناسه تعلیم سحر ایدوب آنلر ایچون
سحره کفره معارضه سنه تمکن وقدرت حاصل اوله وبعض روات
نقللری اوزره هاروت وماروت ایکی شخص انسانی اولوب آنلره
ملک تسمیه اولنمق صلاح وعصمتلر سببیله اولمق مرویدر وبعض
وجوه قرآنده کسر لام ایله ملکین قرائتی بو روایتی مقویدر وبوندن
قطع نظر مدعا اربابنک اثباتنده تمسک ایدکلری حکایاتکه آنفا
ذکر اولنمشدر تعویله صالح اولمیوب سطاوسنده صحته منافی
مکذبات عدیده واردر از جمله اول فاجره استعلام اسم اعظم
ایله سمایه صعود ایدوب آکا تعلیم اسم ایدن ملکین مذکورین
کندولر صعوددن عاجز اولدقلری کبی مدت مدیده قاطر ایتدکدنصکره
محفوظا اولوب کوکب مضیء صورتنه ضرورت ایله ممسوخه اولدیغی
کبی بو جمله مقتضای عقلدن بعید اولوب آیات واحدیثدن صدقنه
جزما وقطعا دلالت ایدر بر دلیله ظفر بولنمامشدر والله اعلم
بحقیقة الأمور والحاصل کتاب کریم الهیده وقوع بولدیغی اوزره
جناب حق جل وعلا توفینا رسلنا ودخی سفرة کرام بررة ودخی
لا یعصون الله ما امرهم ویفعلون ما یؤمرون بیورمشلردر بو
آیاتک شهادتلری ودخی جاعل الملائکة رسلا نظم کریمنک مصداقی
اوزره جمیع ملائکه کرام درجه رسالتده اولدقلری ثابت اولوب کذلک
جناب حق جل وعلا حضرتلرینک من کان عدوا لله وملائکته ورسله
وجبریل ومیکال فان الله عدو للکافرین آیت کریمهسی دلالتی ایله
فقها ملائکه عظامه شتمک کفر اولوب وانبیا وملائکه دن برینی
حقارت ایله ذکر ایدن کمسنه نک کفرینه حکم ایتمشلردر بو جمله
حکمدن دخی عصمت ملائکه متحقق اولمق ارباب البابه خفی وپنهان

وکلده

وکلده المنهج الخامس من المسلک الرابع جن وشیاطین حقیقتلری
بیاننده در ارباب ملت قتنده طایفه جن دخی اجسام لطیفه هوائیه
اولوب اشکال مختلفه ایله متشکل اولدقلری وانلردن افعال عجیبه
ظهوری مرتبه تواتره بالغ اولمشدر واشخاص انسانیه کبی بعضی مؤمن
وبعضی کافر وبعض افرادی مطیع وبعض آخری عاصی اولدیغی دلائل
سمعیه دن ادله کثیره ایله ثابت اولمشدر وشیاطین دخی اجسام
ناریه اولوب شانلری افرادناسی فساد وغوایته القا وشرور ومعاصییه
حث واغوادر تنکیم حق سبحانه وتعالی حکایه عن الشیاطین قرآن
کریمده بیورر وما کان لی علیکم من سلطان الا ان دعوتکم فاستجبتم
لی ولا تلوموني ولوموا انفسکم وجن وشیاطینک وجودنه دلالت
ایدر آیات عدیده واحادیث کثیره وارد اولمشدر از جمله طوایف
جندن بر نفر لسان شریف پاک نبویدن استماع قرآن کریم ایتدوکدن
بعد ذلک کندی قومنی انذار ایتدیکی وشیاطینک حضرت
سلیمان علی نبینا وعلیه الصلاة والسلام حضرتلرینه محاریب وتماثیل
مقوله سی اعمال عجیبه ایله عمالن وخدمتلری قرآن کریم ایله ثابتدر
واحادیث نبویه ده خصوص ورودی اکثر من ان یحصی در جمله دن موطای
امام مالکده مسطور اولان حدیث شریفدر که حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر ان بالمدینة جنا اسلموا فمن
بدا لکم منه فاذنوه ثلاثة ایام فان عاد فاقتلوه فانه شیطان ع
ودلیل الجن وحضرت هادی الثقلین جنابلرینک انلری سلامه
دعوت بیوردقلریدر قاضی ابوبکر روایت ایدر که حضرت
عیسی صلوات الله علی نبینا وعلیه جناب حق جل وعلادن تمنا
واستدعا قلمش ایدیکه بدن بنی آدمده شیطانک موضعی مطلع
اوله طرف الهیدن اول مطلوبه مرخص اولدقده صورت شیطانیه یی
اولانه باشنی قلب انسانی اوزرینه وضع قلمش ولور اول شخص جناب حق

ابتدا جنی دهنه مضایقه قلوب ... کحک در وننده مکان اتخاذ ایتکلر راس حیه یه مشابه ع

غزا اسمه بی ذکر ایتدکجه رفع ایدوب ذکر اللهدن غفلت اثناسنده
بنه باشنی جیه قلبه وضع قلمش صورتنده مشاهده ایتمشدر
وقال النبی علیه الصلاة والسلام ما منکم احد الا وله شیطان قیل
ولا انت یا رسول الله قال ولا انا الا ان الله اعاننی علیه فاسلم الحدیث
نادره فقهاء عظامدن صدر الاسلام اثناء صلاتده جیه قتلنک
جواز و عدم جوازن بیان ایدرکن دیدی که آندن منع و تحذیر ایدوب
کندیلرندن سن جیه اکبر اولان برادر مهتری غفلت ایله برجیه‌یی
قتل ایتمکله کندویه دخی جنی تعرض ایتمکله مریض اولوب ضعف
عظیم طاری و بر ای مقداری مدتده اعضاسنی تحریکه قادر اولمز
ایدی هرچند که تدبیرات طبیه مداومت و معالجه یه تصدی
قلندقده قطعا کارکر اولمیوب بالاخره ادویه روحانیه استعماله مبادرت
ایلدک و اربابی بیننده معهود اولان طریق اوزره مشغول اولوب
انکا قصد ضرر ایدن جنی ارضا ایتمکله تداوی ایتمدکجه بفضل الله تعالی
برء تام حاصل اولمامشیدی عنعنه رواة ثقات ایله رسیده
رتبه تحقیق اولوب ازجمله شروح هدایه دن امام سغناقی تألیفی
اولان نهایه ده بو منوال اوزره مذکور و مصرحدر معاد طائفة
الجن جنه دن کافر اولانلر نار ایله معذب اولهجغی جناب حق جل و علا
قرآن عظیمنده بیورر لاملأن جهنم من الجنة والناس اجمعین
قول کریمندن استنباط ایله بین الائمه متفق علیه اولوب مسلم
اولنلرینک دخی ان الله لا یضیع اجر المحسنین و دخی فمن یعمل
مثقال ذرة خیرا یره قول کریمی دلالت ایلدیکی اوزره جنت ایله
مثاب اولدقلری کذلک اتفاقیدر امام ابو یوسف و امام محمد
قتلرنده جنه نک ثوابلری بنی آدم ثوابی کبی اولوب امام ابو حنیفه رحمه الله
علیه حضرتلرینه اکرچه مثاب و معاقب اولورلر ایدکینه معترف
و قائل اولمشدر لکن ثوابلری نه کیفیت ایله ایدکین تعیین ایتمکده

توقف

توقف ایتمشلردر فائده بو دخی معلوم اوله که ملائکه کرامک و کذلک
جنه و شیاطینک اجسامی سائر حیوانات جسدلری کبی امتزاج عناصر
ایله حاصل اولوب استقصاتدن مترکبدر لکن جسم شیاطینده
عنصر نار و نوع آخرینده عنصر هوا غالب اولمشدر و عنصر هوا
و نار کمال لطافت و غایت صفوت اوزره اولمغله ملائکه
کرام و جنه و شیاطین ایچون منافذ ضیقه و تجاویف بدن انسانی یه
بلکه مسامانه دخول اولوجه قدرت حاصل اولوب حس بصر ایله
و سائر حواس ایله احساس اولنمزلر بو ذکر اولنان تحقیق فهم و اتقان اولنده
لسان عوامده مشهور اولدیغی اوزره اصناف ثلاثه مذکوره دن
هر بری آنجق بر عنصر بسیطدن متجسد دکل ایدیکی معلوم اولور و بو
بابده بین المتکلمین وجه آخر اوزره دخی اختلافات واقع اولوب بعضیلر
شیاطینک شراری جنیدن اولمسنه ذهاب ایتمشلردر و بعضیلری
جنس آخر اولمسنه ذهاب ایتمشلردر و لکن ملائکه نک جنس آخر
ایدیکنده جمله متفقلردر زیرا ملائکه ده اکل و شرب و نکاح متصور دکلدر
اما جنه اکل و شربه مألوف و محتاج اولوب زادلری بر روایتده
عظم و بر روایتده عظم و روثدر و آنلر بجینه توالد و تناسل
دخی امر مقرردر کما قال الله سبحانه و تعالی افتتخذونه و ذریته اولیاء
من دونی المنهج السادس من المسلک الرابع کرامات اولیا
قدس الله تعالی اسرارهم بیاننده تحقیقنده در المقدمه ولی
اول مؤمن متقیدر که جناب حق جل و علانک ذات و صفاتنی عارف و
طاعات و عباداته مواظب و مداوم و معاصیدن مجتنب و لذات
شهوانیه یه انهماکدن محترز اولوب بالکلیه جناب قدسه متوجه
اوله و آنلر ذکری سبق ایتدیکی اوزره کرامت اول امر خارق العاده
درکه تحدی و دعوای نبوته مقارن اولمیه و معجزه دن کرامتک امتیازی
بو قید اخیر ایله در یعنی معجزه و کرامت بیننده فرق معجزه دعوای

ذیل الجن

نکاح بو محلده جماع معناسنه اولوب ملائکه کرام علیهم السلام حضرتلرینک شانلرینه تعظیما نکاح تعبیر اولنمشدر منه

نبوته مقارن اولوب کرامتك عدم مقارنتی ایله ورکه معجزه ده
تحدی ایله مقارنت شرطدر المقصد جمهور اهل سنت و ابو الحسین
بصری کرامت اولیانك جوازنه ذاهب اولمشلردر و اکثر معتزله
و اهل سنتدن ابو اسحق امتناعنه ذاهب ایدوب اولیادن کرامتك
صدورینی تجویز اولنسه معجزه ایله ملتبس و مشتبه اولمق لازم اولور دیرلر
و ارباب الباب خفی دکلدرکه آنفا بیان اولندیغی اوزره معجزه مقارنت
تحدی ایله مشروط اولیجق التباس شبهه سی بر طرف اولور و بو دخی
معلوم اوله که کرامتی تجویز ایدنلردن برجماعت کرامتك اولیادن
قصد و اختیار ایله صدورینی تجویز ایتمیوب بعضیلر دخی علی قضیة
الدعوی صدوری مستحیل اولوب ولی ادعاء ولایت معرضنده
اظهار کرامت ایله اثبات مدعا صددنده اولمق مرتبهٔ ولایتدن
سقوطنه باعث اولور دیمشلردر و بعضیلر دخی کرامتك معجزه
جنسندن اولدیغن تجویز ایتممشلردر مثلا انفلاق بحر و احیاء موتی
کبی معجزه دن فرقی مجرد تحدی ایله اولمیوب بو وجهله اولمغه قرار
ویرمشلردر لکن امام فخر بو قولی تزییف ایدوب کرامت و معجزه
بیننده فرق و امتیاز انجق مقارنت تحدی ایله اولدیغن تأیید
و توثیق ایدوب جمیع خوارقك علی وجه الکرامه صدورینی تجویز
ایدوب انجق بعض خوارقکه علی طریق المعجزه نبیدن صدوری
حالنده غیریدن صدوری ممتنع اولدیغنده نص قاطع وارد اولمش اوله
مثلا قرآن کریم کبی که ابهر معجزات ایدیکی سابقا بو مجلده ذکر اولنمق
صددنده خصایص محمدیه دن اولدیغی بیان اولنمشیدی و مفصلات
کتب کلامیه مشتمله اولدیغی اوزره جمهور اهل سنت مبحث کرامتده
اثباتنه دلائل عدیده اقامت ایدوب از جمله کرامتك جوازن و وقوعن
اثباتده استدلال ایتدکلری دلائل دندرکه وقوعی قدیما و حدیثا
اشخاص کثیره مشاهده لریله مثبت اولوب وقوع مستتبع جوازه

اولدیغی

اولدیغی حیثیتیله کرامت اگر نفسنده جائز اولمسه وقوعی دخی
ممتنع اولوردی پس لازم که استحاله وقوع بطلانی متحقق و نتیجه
ملزوم که عدم جواز کرامتدر آنك دخی بطلانی مقرر اولوب جوازی
ثبوت بولور و وقوعنی اثباتده احتجاجه صالح اولور ائمه فن آثارینه
ایراد اولنان وجوهدن استدلال ایتدیلرکه بعضی نص ایله ثابت اولوب
بعضنك دخی تفصیلی اگرچه اخبار آحاد ایله در معناسی کثرت طرق
روایتی سببیله مرتبهٔ تواتره واصل اولور یعنی اول معنایی افاده ایدن
تعبیرات متغایره ایله احادیث و اخبار کثرت اوزره واقع اولوب
اول معنا متواتر اولمشدر از جمله نص ایله ثابت اولان اخباردن بری
قصه حضرت مریمدرکه حین ولادت حضرت عیسی صلوات الله
تعالی علی نبینا و علیه ده هر نه وقتکه حضرت زکریا علی نبینا و علیه السلام
حجره گاه مریمه داخل اولور ایدی اطرافنی نعم بهشت ایله مالامال بولوب
استفسار و استعلام ایتدکده موائد الطاف الهیه دن اولدیغنی اعلام
و افاده ایله جواب ویروب حال و المسؤل اوزره اولدیغی دخی متحقق
اولور ایدیکه بو خبر وجه مشروح اوزره قرآن کریمده منصوصدر و بری
دخی اصحاب کهفك مدت مدیده مطعوم و مشروبدن عاری ده طول
مکث ایدرکه اول دخی قرآن عظیمده مذکوردر و اولان حکایاتدن بری
دخی قصهٔ آصفدرکه قبل ارتداد الطرف زمان قلیلده عرش بلقیسی
مجلس سلیمان علیه الصلاة و السلامده حضور سعادتنه کتورمشدر و
بو دخی کلام الهیده بیان اولنمشدر و معناسی متواتر اولان اخبار و آثاردن
حصر و نهایت اولمیوب جمله دن بری فاروق اعظم حضرت عمر بن
الخطاب رضی الله تعالی عنه جنابنك توسیع دائرهٔ ممالك اسلام
قصدی ایله جیش مسلمینه بر سریه ده ساریه نامی امیر نصب ایدوب
بعث و ارسال ایتدیکی مجاهدین صدق آیین ایله نهاوندده لشکر
کفار ایله بیننده مقابله و مقاتله اولدقده اثنای خطبه ده منبردن

حاللرنه اطلاعدن ناشی یا ساریة الجبل الجبل دیوب اعلان صوت
ایله خطاب بیوروب ساریه نک دخی اول شقهٔ بعیده دن
استماعی و اول تنبیه ایله متنبه و ایقاظی باعث نصرت و ظفر
اولدیغیدر وکذلک حضرت عمر رضی الله عنه دن ارسال مکتوب ایله
جریان نیلده رؤیت اولنان قصهٔ مشهوره و خالد بن الولید
رضی الله عنه نک شرب سم ایدوب متضرر اولمدیغی و جعفر
طیار ابن ابی طالب رضی الله عنه دن و لقمان سرخسیدن مفقودلک
اولان بر هوا مشی و طیران و سلمان فارسی ایله ابو الدردا رضی الله عنهمانک
اثنای طعامده بینلرنده موضوع اولان قصعه دن صوت
تسبیح استماع اولندیغی مثللو اخبار که اصحاب کزیندن و بالخصوص
خلفای راشدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتندن وکذلک
سائر اصحاب کشف و شهود و صلحای سلفدن مشاهده اولنان
کرامات باهره درکه متعسر عاشری بو مجلده گنجایش پذیر اولمق
باهر الاستحاله ایدیکی کتب اخبار و سیر و مناقب مشایخ کرام
تحقیقنده تألیف اولنان مؤلفاتی متتبع اولنلره ظاهر و باهردر
و امام نسفیدن منقولدر که کعبهٔ مکرمه شرفها الله تعالی وقتا
دن بعض اولیاء کرامی زیارت ایتمک روایت اولنمشدر
بو مقوله اخبارک تصدیقی ایدوب وقوعنه تسلیم جائز میدر دیو
سؤال اولندقده اهل ولایت الجنة علی سبیل الکرامة و المقوله
نقض عادت اهل سنت قتنده جائز اولوب تلقی بالقبوله
شایان حقیقتدر دیو جواب ویرلمشدر و بو بابده ارباب فلسفه نک
زعم فاسدلری اوزره ادعای امتناع کرامتده ایراد ایتدکلری ادله
واهیه اجوبهٔ متعدده ایله مجاب و مزیف اولدیغی کتب کلامیه
مفصلا تنده مذکور محتاج بیان اولمدیغی جهتدن بو رساله
ایراد و تطویل مفصلاته حواله قیلندی محلندن طلب اولنه

اولوب

التذییل

التذییل بو مجلده اطلاعی واجب اولان تحقیقاتدندرکه نبوت
البته ولایته مقارن اولمق امر مقرردر اولوب انبیاء کرامک رتبهٔ
نبوت و ولایتی جامع و حائز اولدقلری محقق اولیجق ولی ایچون
رتبهٔ انبیایه بالغ اولمق محال ایدیکی متیقن اولور وکذلک مرتبهٔ
ولایتدن درجهٔ کماله وصول سبب سقوط تکالیف اولمق
کلام جهال اولوب اعتقادی جائز دکلدر زیرا انبیاء عظام بالخصوص
حضرت مفخر انام علیه افضل الصلاة و السلام اکمل جمیع ناس ایکن اولدن
تکلیفات ساقط اولمیوب بلکه دخی تمام و وفر اولدیغی مقرر ایکن
سائردن سقوطی ظاهر الامتناع ایدیکی ارباب البابه خفی و مستور دکلدر
پس اهل اباحت و الحادک زعم فاسدلری اوزره ولی ایچون صفای
سریرت و محاض سجیت درجهٔ کماله واصل اولدقده آندن امر
و نهی ساقط اولوب مضرت معاصیدن و ارتکاب کبیره ایله دخول
نار احتمالندن سالم اولور دیدکلری ظاهر الفساد اولوب ابطالنه
محتاج بیان دکلدر و بو دخی معلوم اوله که نبوت بالاتفاق انبیادن
غیرک ولایتندن افضل ایدیکی قرار داده اولوب انجق بعض انبیانک
نبوتنده خلقک مصالح دنیویه و اخرویه سنه قیام و شرف مشاهدهٔ
کرام ملائکه تحققی جهتیله انبیاء عظام حضراتنک نبوتلری
طرفی ولایتلری طرفندن افضل و اشرف اولمق طرفنه ذاهب اولمشدر
و بعضیلر دخی ولایتده متحقق اولان معنای قرب و اختصاصک
ذوات مقدسهٔ انبیاده غایت کمال اوزره اولدیغی جهتی ملاحظه
ایله ولایتلری طرفی ارجح اولمق جانبنی اختیار ایتمشدر والله سبحانه
و تعالی جل شأنه اعلم **المنهج السابع من المسلک الرابع** سحرک
و المقوله بعض خوارقک حقیقتلرین بیان ایدر **المقدمة**
سحر اولدر خارق العاده اظهارندن عبارتدر که نفوس شریره دن
اعمال مخصوصه یه مباشرت ایله صدور ایلیه و اصلنده قابل تعلیم

ونعم اولوب صحاحده ظاهرا وباطنا سحر ایله متصف ودنیا
وآخرتده قرین خزی وخسراندر واهل حق قتنده بحسب العقل
وجودی جائز اولوب آیات واخبارده ورود ایتدیکی اوزره وقوعی
مثبتدر وارباب اعتزال سحرک مجرد تمویه وتخییل مقوله سندن
اولوب شعبده بازلر کبی خفت حرکات دست ویا اخفای طریق
حیله مقوله سندن اولمق طرفنه ذاهب اولمشدر **المقصد**
کتاب کنز الاسرارده ایراد اولندیغی اوزره کاهی سحردن مشاهده
اولنان آثار جناب حق جل وعلانک خلق ایتمسیله نفس الامرده
موجود اولان اموردن اولوب وکاهی تخییلات محضه قبیلندن
اولور وسحره اول مرتبه یی دخی تجویز ایتمشلردر که اوهامه مستولی اولوب
قوت وهمیه زمان یسیرده مضی سنین عدیده وقت قلیلده
انقضای اعمار مدیده تخییل ایلیه وکاهی آثار سحریه اصحاب افکاردن
سلب فکر صحیح ایتمکله مسحورک حالی تا ممکنت حالی کبی اولوب
مسلوب الشعور اولور وائمه فن اتفاقلری اوزره سحره نک تصرفاتی
احیای موتی وابرای اکمه وابرص وانطاق جامد مرتبه سنه
بالغ اولمق محالدر وشهاب قرافی اعمال سحریه ایله تغییر صور و
اشکال وتبدیل حقایق ماهیات مثللو تصرفات ممکن اولوب
اشخاص انسانیه یی صور بهایمه نقل وتحویل وزجاج وقتل مرتبه سنه
قدرت حصولنی تجویز ایتمشلردر **سیمیا وهیمیا وآنلرک امثالی**
بعض اعمال وآثارک بیاننده در بعض ائمه لغات سیمیا
وهیمیایی دخی اقسام سحردن عد ایتمشلردر وسیمیا اول عملدن
عبارتدرکه خواص ارضیه وکلمات مخصوصه اجتماعیله بعض تخییلات
عجیبه یی موجب اوله وهیمیا اول خواص مقوله سنه اطلاق اولنور که
اتصالات فلکیه وآثار سماویه یه اضافت ایله بعض تخییلاتی مستتبع اوله
وکذلک کنز الاسرارده مصرح ومنصوصدر که سیمیا وهیمیا آثار

مثللو

مثللو بعض خواص حقایق ایله استعانت اولنمق مطلقا کفر اولیوب
ولکن اکر موجب کفر اولان اعمال واقوال ایله استحصال اولنور ایسه
ایجاب کفر ایتدیکی مقرر اولور لکن مناجات الهی ایله اولدیغی تقدیرجه
موجب کفر اولمیوب بلکه معاصی عدادندن دخی اولمز ومستجاب
نفع اولدیغی خود بلکه عاملی مثاب ومأجور اولور بو تفصیلدن
اقسام ثلاثه مذکوره نک انواع سحرده عدم دخولی ارباب الباب حقیقی دکل
بلکه ظاهر وباهر اولور وبو مقوله عمللردن طلسمات واوفاق وعزایم
ونفوسی حقایقه منسوب اولان خواص ایله استعانت واستخدامات
موجب کفر اولمدیغی خود کتب موثوقه ده منصوص ومصرحدر
علم الطلسمات طلسم اول اعمال غریبه یه اطلاق اولنور که کواکب وافلاکه
تعلق خاصی اولان اسمای مخصوصه اجسام مخصوصه یه نقش اولنه
وبعض محققین تقریری اوزره علم طلسمات شول علمدرکه آنکله استعانت
سببیله قوای عالیه فعاله یی قوای سافله منفعله ایله تمزیج
طریقنه اطلاع حاصل اوله وبعضیلر طلسم عقد ممتنع الانحلال
معناسنه در دیوب بعضیلر دخی الطلسم مقلوب اسمه یعنی مسلط
معناسنه در دیمشلردر **علم وفق** شول علمدرکه اعدادک ویاخود
حروفک تناسب اوزره تمزیجی کیفیتندن باحث اوله اول
حیثیت ایله تعدیل مذکور وساطتی جهتندن قوالبده بحسب ما یرد
موثره اولان ارواح ایچون آنکا تعلق حاصل اوله ورقیه بو دخی اول **رقی**
الفاظ مخصوصه درکه بعض امراضی آفاتدن استشفا اولنه واول
عملکه ضرر حدوثنی موجب اوله رقیه مقوله سندن اولمیوب سحر
قبیلندن اولور والفاظ رقیه کاهی منقول مشروع ایله اولور سوره
فاتحه شریفه ومعوذتین کبی وبو صورتده بحسب الشرع آنک استعمالی
مقرردر لکن موجب کفر اولان الفاظ ایله اولدیغی صورتده ایجاب
کفر ایدیکی محقق اولدیغندن ناشی معناسی نامعلوم اولان کلمات ایله

استعانتدن بعض ائمه دین منع وتحذیر ایتمشلردر واما عزایم
اول الفاظه مداومتدرکه لغات مشهوره دن اولمدیغی جهتدن
معناسی فهم اولنمیوب واول الفاظه مواظبتدن ایکی شخص بینلرنده
حصول الفت ومحبت ویا خود مریض ایچون حصول شفا
مطلوب اوله وبعض ثقات مؤلفاتنده مذکور اولدیغی اوزره
عزایم اول اسمادرکه قبایل جنه یه موکل اولان ملائکه یه انکله
قسم اولنوب دعوت اولنه زیرا حضرت سلیمان صلوات الله
علی نبینا وعلیه بعض جنه نک مفاسدنه مطلع اولدقده جناب
حق عز اسمه دن رجا واستدعا قلدیکه قبایل جنه دن هر قبیله یه
بر ملک تعیین اولنه تا که متصدی فساد اولان جنه یی فساددن
منع وزجر ایله ضبط وحفظ ایلیه عزیمت خوانلرک تلاوت
ایتدکلری الفاظ اول ملائکه نک اسملریدر واما خواص الحقایق
جناب حق جل شانه نک اصناف موجوداتده ابداع وادراج ایتدیکی
خصایصدن عبارت اولوب بعضی معلوم ومشهوردر مثلا
نارک احراقی وسقمونیانک مسهل اولدیغی کبی وبعضی دخی
معلوم اولمیوب کیمی بعض افرادک معلومی اولور اکسیر اطلاقی
اولنان حجر مکرمده ابداع اولنان خاصه کبی واما استخدامات بو دخی
اول تدبیردن عبارتدر که اوقات مناسبه ده بخور مخصوص
استعمالیله روحانیاتی استنزال وتسخیره قصد ایدلنه وار بابنک
زعملری اوزره اعمال شاقه یی سهولت ایله استحصالده بو وجهله
مباشرتک دخل عظیمی واردر وبو مقوله تصرفات خواص عناصر
استعانتی ایله اولورسه نیرنجات اطلاق اولنوب نسبت ریاضیه
اعمالیله اولورسه حیل هندسیه تسمیه اولنور فصل فی اصابة
العین اصابت عینک بین الناس کثرت وقوعیله مرکوز اذهانی
وشهرتی اقامت دلیله محتاج دکلدر وحقیقتی بو وجهله بیان ایتمشلردرکه

بعض

بعض نفوسده بر خاصه مودع اولوب هر نه مقوله نسنه یی
استحسان ایدرسه بر آفت اصابتی مستتبع اوله بو بابده عنعنه
روات ثقات ایله روایت اولنان احادیث نبویه دندر که
حضرت رسالت پناه صلی الله علیه وسلم العین حق وبر حدیث
شریفده دخی العین یدخل الرجل القبر والجمل القدر بیورمشلردر
وبعض ائمه دین تفسیر وتحقیق ایتدکلری اوزره آیات قرآنیه
دن وان یکاد الذین کفروا لیزلقونک بابصارهم لما
سمعوا الذکر ویقولون انه لمجنون وما هو الا ذکر للعالمین نظم
کریمی عین خصوصنده نازل اولمشدر وعهد رسول صلی الله
علیه وسلمده قبیله بنی اسدده رجالی اصابت عین ایله مشهور اولوب
کفار قریش خذلهم الله اول نور حدیقه بصیرت وبینش وسرو
سدره خرام حدیقه آفرینش حضرتلرینی حاشا اضرار قصدی ایله
قبیله مذکوره دن بر قاچ نفر اشخاصی تسلیط ایتمک ایستدیلر لکن
بحفظ الله تعالی حرز حریز صیانت الهیه ده محفوظ اولوب اول
شرذمه خبیثه نک مکر وضررلرندن مصون اولمشلر ایدی وجه
مذکور اوزره بو روایت ائمه تفسیر وحدیث آثارندن مؤلفات
موثوقه سنده مسطور ومصرحدر التذییل ذکر اولنان خوارق
مقوله سی افاعیل عجیبه اهل حق قتنده محض صنع الهی ایله اولمق قرار
داده اولوب فلاسفه قتنده تأثیرات نفوس مقوله سندندر
وبو بابده اولوجهله تحقیق مرام اولنمشدرکه بعض نفوس قویه الجوهر
بدن آخرده بلکه حیوان آخرده قوت تأثیر حاصل اولور ازاله امراض
ودفع موذیات مثللو تصرفاته قادره اولور ونفوس خیره قویه
دن اولوب طلب خیر ایله جناب قدسه توجه ودعایه مبادرت
ایتدکده بعض ممکناتک وجودی طرفینی ترجیحه باعث اولمق
حیثیله نتیجه دعوات وحوادثه سبب ظهور اولمق مستبعد دکلدر

فصل في حقيقة الرؤيا رؤيانك حقيقتی که نفوس انسانیه
نك حالت نومده اولان ادراکاتندن عبارتدر کیفیتی اول
منوال اوزره تحقیق اولنمشدر که ذاتاً مدرکات حواس اولان
امور محسوسه بی تفکر وتخیله اشتغال واحوال جسمانیه به اهتمام
جواهر روحانیه وذوات مقدسهٔ عالیه یه اتصالدن مانع وحاجب
اولوب انجق حالت نومده حاصل قوت حساسه لر روح حیوانینك
انجباسی سببیله حواس راکده ومعطله اولمقدن ناشی نفس
ایچون اول جواهر عالیه یه اتصال حاصل اولوب آنلرده مودع
اولان صور اشیا نفسده دخی منطبع ومرتسم اولور اما بعض
نفوسك قوتی کامله اولوب تدبیر بدنه اشتغالی مبادی عالیه
یعنی مجردات علویه یه اتصالنه مانع اولمز وقوت متخیله دخی
حس مشترکی حواس ظاهره استخلاصه قادره اوله جق قدر قوی
اولمق سببیله آنك ایچون حال تیقظده دخی مبادی مفارقه یه اتصال
حاصل اولور واول جهتدن آنده بعض مغیباتك صوری منطبعه
اولور بعد ذلك متخیله یه افاضه اولنوب آندن حس مشترکه
انتقال وقوع بولور وبو وجه اوزره اولان اطلاع کاهی صوت
لذیذده وکاهی صوت هائله استماعیله وکاه اشخاص انسانیه
دن وکاه ملائکه دن وباخود جنه دن تلقی طریقیله اولوب کاهی
هاتف غیبدن اخذ واستماع ایله حصول بولور **المسلك الخامس**
في احوال المعاد والنشأة الاخروية وفيه مقدمة ومباحث
وتسعة مناهج **المقدمة** مقدما بیان وایضاح اولندیغی اوزره
انبیاء عظام علیهم الصلاة والسلام حضراتنك ذیل عقدی
شائبهٔ مین وکذبدن مبرا اولدیغی مقرر اولمغین آنلردن تلقی
اولنان اخبار واحکامك صدقی معلوم ومجزوم اولوب تصدیقی
واجب اولور باخصوص خاتم اصدق القائلین وخاتم الانبیا

بو مسئله بو منوال اوزره کتب فقهیه دن
فصول عمادی ومحیط سرخسی وذخیرة الفتاوی
مسطوردر مصححه

والمرسلین صلی الله تعالی علیه وعلی آله وصحبه اجمعین جنابنك
اشرف جمیع رسل وانبیا در استفاضه اولنان ماء الحیات ینابیع
الکلام احادیث قدسیه تلقی بالقبوله شایان وحقیق اولوب
واجب التصدیق بدیهی اولوبت ایله معلوم وهر امرك وقوعی
نفس الامرده ممکن اوله یعنی نظر عقلده جائز اولوب منافی
مقتضای عقل اولمیه وبر صادق القولدن دخی ورودایله تصدیقی
وقبولی واجب اولور فلهذا قیامتی وجنتی ونار جحیمی میزان وحسابی
وصراطی وصحایف اعمالی وسائر امور اخرویه بی که اصلنده
قدرت الهیه مقتضاسی اوزره امر ممکن اولوب اخبار نبویه ده دخی
وارد اولمشدر تصدیق وقبولی واجب اولوب منکری اکفار
اولنور وکتب فقهیه معتبراتندن سیر جاویده مذکوردر که بنی
آدمدن غیری حیوانات یوم قیامتده محشور اولمق اوزره اعتقاد
ایدن کیمسه نك حکمی ابن عمر رضی الله عنهما جنابندن سؤال اولندقده
مسئلهٔ حشر حیوانات عجم اختلافیه اولوب منکری اکفار اولنیوب
لکن بنی آدمده دخی بو وجه اوزره اعتقاد ایدرسه العیاذ بالله تعالی
بلا خلاف کافر اولور دیو جوابه تصدی بیورمشلردر **مقدمهٔ مهمه**
حقیقت روحدن بحثك جوازی وعدم جوازنده بین الائمة الاعلام
اختلاف واقع اولوب فقهادن بر طائفه عدم جوازینه ذاهب
اولمشلردر ومدعالرین اثبات صددنده آیات قرآنیه دن ویسئلونك
عن الروح قل الروح من امر ربي وما اوتيتم من العلم الا قليلا
نظم کریمیله احتجاجه تصدی ایدوب آیت کریمهٔ مذکوره
حقیقت روحی بیاندن اضراب اولنمق وامر ربانیه حواله قیلنوب
بس امر ربی عنوانیله ورود ایتمك دلالت ایدر که روح اصل
ماده سز قول کن تعلقیله حصول بولان ابداعیاتدن اوله وحالی
وشانی بو منوال اوزره اولان شیئك حقیقتنه اطلاع جناب حق

وما من دابة في الارض ولا طائر يطير بجناحيه [illegible] ثم الى ربهم يحشرون قول [illegible] بنفي [illegible] خلاف [illegible] والله اعلم [illegible]

العجم بمعنی غیر ناطق
مصححه

جل ذکره یه مخصوص اولوب غیریچون محال اولدیغی مقرردر وما
اوتیتم من العلم الا قلیلا قول کریمنه ردیف اولنموق دخی بو
معنایه تأیید ایدوب آیت مذکورهده حقیقت روحدن بحثی
منع ونهیه اشارت واردر وجوب اول بابده تکلمدن امساک
طرفنی اختیار ایتمشلردر وکتب تفسیرده بیان اولندیغی اوزره آیت
کریمه نک سبب نزولی اولان روایتده احبار یهوددن برجماعت
حضرت سرور انبیا علیه الصلاة والسلام جنابنی امتحان قصدیله
مشرکین قریشه تعلیم والقا قلدیکه اصحاب کهفدن وذوالقرنین
احوالندن وروحک حقیقتندن سؤال ایدهلر اگر توراتده مذکور
اولدیغی صورتده که قصهٔ اصحاب کهف وذوالقرنین بیان اولنوب
حقیقت روحی بیان صددنده ابهام اولنمشدر کلامی موافق اولورسه
یعنی سؤال اولنان امورک بعضیسنده جوابه تصدی قلوب وبعض
آخری بیانه تعرض ایتمزسه رسول صادقدر ولکن مجموعنه جوابدن
عاجز اولوب ویاخود جملهسنده جوابه متصدی اولورسه علی
کلا التقدیرین توراتده بیان اولندیغی صورته مخالف اولدیغی
جهتدن حاشا نبی دگلدر دیمشلر ایدی پس وحی الهی قصهٔ اصحاب
کهف واحوال ذوالقرنین بیان اولنوب حقیقت روحی بیان
معرضنده ابهام اولندقده توراتده بیان اولندیغی صورته موافقتی
محقق اولمش ایدی پس کتب الهیهده حقیقت روح بیان
اولنمیوب اطلاعی مستحیل ومتعذر اولدیغنی افاده ایدوب روح
حقیقتندن بحثک عدم جوازی ثابت اولور دیمشلردر واما
اکثر محققین جوازینه ذاهب اولوب حقیقتنه اطلاعک دخی
امکانینه ذاهب وقائل اولمشلردر وآیت مذکورهده بحثدن
نهیه دلالت دگل بلکه روحک اصل عالم خلق اولان امردن منبعث
ایدیگنه دلالتی متضمن اولدیغی جهتدن حقیقت روحی بیان ابهام

اشارت

اشارت واردر دیمشلردر وقول ثانی قول اولدن اصوب وارجح
ایدیگی کتب کلامیهدن مؤلفات موثوقهده مسطوردر ومصدر
ورجحانی بعض محققین تقریری اوزره اولوجهله اثبات اولنمشدر که
آیت مذکورهده روحک حالی ابهام اولندیغی آنکه حضرت رسالت
پناه صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک معلوم معلوم سعادتلری اولمیوب
نفس الامرده حقیقتنه اطلاع محال اولدیغی جهتدن اولیه بلکه صعوبت
فهمی ویاخود مخاطبینه اعلامده عدم فائده سببیله اولوب ویاخود
اصلنده سؤال روحک قدم وحدوثندن اولاکه بو صورتده جواب
سؤاله مطابق اولوب جوابک مفادی روحک حدوثی واعلام
اولمش اولور یعنی من امر ربی کلامنک فحواسی روحک امر
الهی وتکوین رحمانی ایله موجود ومحدث اولدیغنی بیان اولور وبعض
مفسرین روایتی اوزره بو آیت کریمهده مذکور اولان روحدن مراد
جبرائیل علیه الصلاة والسلامدر وبعضیلر دخی ملائکهدن اعظم
واکبر اصناف مخلوقاتدن بر نوع مخصوصک اسمیدر دیوب بعضیلر دخی
قرآن کریم مراد اولوب اهل مردن دخی اراده اولنمق روایتی اختیار ایتمشلردر
وبو ذکر اولنان روایات اوزره آیت مذکوره ما نحن فیه ایچون دلیل اولمز
التذنیب وبو دخی معلوم اولهکه عرف شرعده روح برقاچ
معنایه وارد اولوب اولا قرآن کریمه اطلاق اولنمشدر جناب حق
جل وعلا وکذلک اوحینا الیک روحا بیورمشدر ثانیا حضرت
جبرائیل علیه السلامه اطلاق اولنوب کلام الهیده نزل به الروح
الامین وارد اولمشدر ثالثا حضرت عیسی صلوات الله تعالی
علی نبینا وعلیه جنابنه اطلاق اولنمشدر وروح منه قول کریمنده
وارد ایتدیگی کبی رابعا باطن شخص انسانی اولان امر ربانیه اطلاق اولنمشدر
حقیقت انسانیه آندن عبارتدر وآیات قرآنیهده ویسئلونک عن
الروح من امر ربی قول کریمنده وارد اولان روحدن مراد

التذنیب بر نسنهیه قویروق ایتمک
معناسنهدر
مح

قل الروح

اولدرکه بو معنای اخیره استعمال اولندیغی اعتبار ایله روح بعض
ائمه اختیار ایتدکلری اوزره نفس و قلب و عقل و لب لفظلرینه
مترادف اولوب بعض محققین بو ذکر اولنان الفاظدن هر برینه
ایچون بر معنای مستقل اثبات ایدوب بینلرنده ترادفی نفی
و انکار ایتمشلردر **بیان حقیقة روح** حقیقة روحده اختلاف کثیره
وقوع بولوب اقوال عدیده وارد اولمشدر حتی بعض افاضل بو بابده
یعنی روحک حقیقتی تعیین و ایضاحده وارد اولان اقوال
متخالفه نک وجیوز عدد قوله بالغ اولدیغنی تصریح ایتمشدر
و بو اقوال متخالفه بیننده معتد به اولان اوچ قولدر که قول اول امام
الحرمین و اکثر محققین اهل سنت اختیار ایتدکلری قولدر که آنلره
روحک جسم لطیف نورانی اولوب نارک فحمده و ماء وردک
ورده سریانی گبی بدنده ساری اولمسنه ذاهب اولمشلردر و عادت
الهیه نک جریانی انک اوزرینه درکه بدنک حیاتی آنکله اتصاله مربوط
اوله دیرلر و قول ثانی اولدرکه روح جسم انسانی گبی بر جسم اوله
و جمله اعضا و جوارحده و شکلده بدنک عینی اولوب نماسی ایله
نامی و ذبولی ایله زائل اوله و بو قول منوال محرر اوزره ابن حبیب و ابن
حزمدن منقول اولوب آنلرک مختاریدر و قول ثالث اولدرکه
روح مجرداتدن اولوب جسم و جسمانی اولمیه و بو مسلک محققین
اهل سنتدن حجة الاسلام امام غزالی و راغب اصفهانی و حلیمی و ابو زید
دبوسی و اکثر متصوفینک اختیار ایتدکلری مسلکدر و بو زمره نک مختاری
اوزره روح هیکل محسوسه مغایر بر جوهر مجرد اولوب بدنه
نه متصل و نه منفصل و نه خارج و نه داخلدر اما بعض مؤلفات
کلامیه ده ذکر اولندیغی اوزره قاضی قلانسیدن منقول اولان قولده
روح و نفس بدندن فضله بر امر آنده حقیقی اولمیوب بلکه حیاتدن
عبارت اوله یعنی بر امر معنوی نسبیدن اولوب ذوات حقیقیه

دن اولمیه

دن اولمیه لکن بو قولک قبوله حقیق و کل ایدیکی عقول سلیمه یه
ظاهر و باهر اولوب ادله قطعیه ایله مدللدر از جمله بو قولک
شریعت شریفه محمدیه ده بلکه جمیع کتب سماویه ده وارد بعض احکام
و احواله منافی ایدیکی ارواحک موت حالنده بدندن مفارقتی
و انفصالی و بدندن مفارقتندنصکره بدن فانی اولوب
روحک بقاسی گبی زیرا کتب الهیه ده بو وجه اوزره ورودی
بحسب الذات اتصال و انفصال مثللو احواله قابلیتی اقتضا
ایدوب کرک اجسام و کرک مجردات مقوله سندن اولسون
بهر حال ذوات حقیقیه دن اولمق مقرر اولوب قاضی قلانسیدن
منقول اولان قوله منافی متباین اولور **التکمله** ارواحک حدوثی
بیاننده در جمله اهل ملت اتفاقلری اوزره جمیع ماسوی الله
حدوث ذاتی و زمانی ایله محدث اولوب بو جهتدن ارواحک دخی
حدوثی مقرر اولمشدر لکن وقت حدوثنی تعیینده اختلاف
واقع اولوب بعض محققین ابدانک حدوثی وقتنده خلق و ایجاد
قلنمشدر دیمک اوزره بو آیت کریمه ایله استدلال ایتمشلردر که
جناب حق جل و علا بیورر ولقد خلقنا الانسان من سلالة من
طین نظم کریمی ایله تکوین جسم انسانی بیان بیورلوب
آنک عقبنده ثم انشأناه خلقا آخر بیورمشدر که آندن خلق
روح مراد اولنمق اوزره مقرردر و بعضیلر حدوث ابداندن مقدم
ایجاد اولنمق طرفنی اختیار ایدوب بو حدیث شریف ایله استدلال
ایدرلرکه قال النبی صلی الله علیه وسلم خلق الله الارواح قبل
الاجسام بالفی عام و مسلک اوله سالک اولنلر مدعالرینی اثبات
صددنده استشهاد ایتدکلری آیت کریمه ذکر اولنان معنای ثانیه
افاده ایتمکده نص صریح اولمیوب مسلک ثانیه سالک اولنلر
مدعالرینی اثباتنده استشهاد ایتدکلری حدیث نبویده منصوص و

مصرح اولمغله قول ثانی ترجیح اولنمشدر و نفسک حدوثنی
اثبات اختیار ایدن ارسطوطالیس و اتباعی اهل ملته موافقت ایدوب
سائر فلاسفه قدمنه ذاهب اولمشلردر **المنهج الاول من المسلک**
الخامس آنفا ذکر و ایراد اولنان نعیم و عذاب ضروریات دینیه دن
اولمغله تصدیق و اذعانی لازم اولدیغی کبی اجمالاً اولنان بری دخی قیامت
و حشر و نشر و معاد جسمانی یه اعتقاد جازم ایله تصدیق و تسلیمدر
فائده قیامت لفظی اصلنده قیام معناسنه مصدر اولوب
یوم قیامت اموات قبرلرندن قائم اولدقلری وقتدن عبارتدر
و بعض اصحاب تألیف قیامت قیما لفظنک معربیدر و قیما
سریانیده رکه قبردن قیام معناسنه اولور دیمشلر و یوم قیامت
قرآن کریمده اسامی عدیده ایله مذکور اولمشدر که تعداد اولنور
یوم الجزاء و یوم التلاق و یوم الجمع و یوم المیعاد و یوم البعث
و یوم الحساب و یوم الحاقة و یوم التناد و یوم الساعة و بونامی
اون عدد ایمدر و کثرت اسامی عظم شانه مسمایه دلالت ایدر
ایدیکی محتاج بیان دکلدر و نشر لفظی خلقی بعد الموت بعث و احیا
معناسنه اولوب حشر موقف حسابه و آندن جنت یا ناره سوق
معناسنه در و معاد لفظی اصلنده عود معناسنه مصدر و یاخود
اسم مکان و یا اسم زمانه در و نشأه اخرویه و جنت معناسنه در اولنور
و کاه اولور که وقت مفارقت روحدن اصحاب جنتک جنته و اصحاب
جحیمک جحیمه دخوللری وقتنه دکین وقوع بولان احوالنه اطلاق
اولنوب کاهی مفارقت روحدن آخرنده الی ابد الآباد مشاهده اولنان
احوالنه اطلاق اولنور عند البعض مطلقا فنادنصکره وجوده رجوع
معناسنه اولوب تفصیل قسمنده دخی بدنک متفرق و مضمحل
اولدقدنصکره نه حالت اجتماعنه و یاخود بعد الموت حیاته عودت
و رجوعندن عبارتدر و جمهور اهل سنت مختارلری اولدر که

مطلب اسماء یوم قیامت

معاد

معاد روحک بدندن مفارقتدنصکره ینه بدنه عود ایتمسندن عبارت
اوله و معاد ایکی معنا ایله متعارف اولوب بری معاد جسمانی
و بری معاد روحانیدر و معاد جسمانی روحک بدنه عود ایتمسندن
عبارتدر که مفارقت ایتدیکی بدنک فی الحقیقه یاخود بحسب الشرع
والعرف عینی اوله و معاد روحانی نفس ناطقه نک تعلق تدبیر و
تصرف ایله متعلق اولدیغی بدندن قطع پیوند تعلق ایتمکله
مفارقتدنصکره لذات روحانیه ایله متلذذ و آلام عقلیه ایله متألم
اولدیغندن عبارتدر **مبحث اعادة المعدوم و ما یتعلق به** تحقیق
معاد صددنده بیانی مهم اولان مقدماتدن بری دخی مسئله اعاده
معدومدر و آنک تحقیقی اولوجهله مبیندر که اجسام بعد الموت
متبدد و متفرق اولدقدنصکره جمع و اعادهسی مستحیل اولمیوب جائز
و ممکن اولدیغنده جمیع عقلا متفقلردر لکن اعدام اولندقدنصکره
تکرار ایجادی ممکنمیدر دکلمیدر آنده اختلاف واقع اولوب حکمای کرام
و معتزلهدن ابو الحسین بصری امتناعنه ذاهب اولمشلردر و ائمه
اهل سنت بالاتفاق جوازی طرفنه ذهاب ایله اثبات مدعا
ایتمشلردر و اتفاق اوزره هم بعد التفرق جمع و تألیفی و هم بعد
الاعدام ایجادی ایکیسنی دخی تجویز ایدوب لکن حشرک وقوعی
بعد الاعدام ایجاد طریقیله میدر یاخود بعد التفرق جمع و تألیف
طریقیله میدر اختلاف ایدوب بعضیلری قول اولی یعنی حشرده
بعد الاعدام ایجاد طریقی اوزره اولدیغنی اختیار ایتمشلردر
و بعضیلر قول ثانی یی یعنی حشر و بعثک جمع بعد التفرق طریقی
اوزره اولدیغنی اختیار ایدوب و امام الحرمین توقف طرفنی
اختیار ایتمشدر یعنی ذوات و جواهر بحوالن کرک بعد الاعدام ایجاد
اولنسون و کرک بعد التفرق ایجاد اولنسون و جمع تألیف اولنسون
ایکیسی دخی نفس الامرده جائز اولوب بعث و حشر بحسب العقل

وجه اول اوزره اولمق ممکن وجه ثانی اوزره دخی اولمق ممکندر و
لکن حشرک وقوعی بو ایکی طریقدن قنقی طریق اوزره اولدیغن تعیین
ایدر بر دلیل نقلیه ظفر بولنمدیغی جهتدن بر طرفه تعیین نامناسبدر
دیوب توقف طریقن اختیار ایتمشدر و اکثر متأخرین امام الحرمین
مسلکن اختیار ایدوب آنک اثرینه اقتفا و اقتدا ایتمشلردر والله
سبحانه اعلم واحکم **الاقوال المشهورة فی المعاد** آنفا بیان
اولندیغی اوزره روحک کالنار فی الفحم والماء فی الورد بدنده ساری
بر جسم لطیف نورانی اولمسنه ذاهب اولان جمهور مسلمین آنجق
حشر جسمانیی اثبات ایدوب محققین ائمهٔ اسلامدن امام غزالی
و راغب اصفهانی و حلیمی و ابو زید دبوسی و امام فخر الدین رازی و
صوفیهدن جم غفیر که روحک مجرداتدن اولوب اجسام مقولهسندن
اولمدیغنه ذاهبلردر معاد جسمانی وقوعی قبول و تصدیقدن صکره
معاد روحانیی دخی اثبات ایتمشلردر و جمهور حکما آنجق معاد روحانیی
اثبات ایدوب حشر جسمانیی اثبات ایتممشلردر و بو زمرهدن
جالینوس دخی بو ایکی طرفدن برینی قبول و رده تصدی ایتمیوب
توقف طرفنی اختیار ایتمشدر و طبیعیون خذلهم الله تعالی الی یوم
یبعثون مطلقا معادی و حشر و نشری انکار ایدوب جمیع حیوانانک
امزجه و قوا و اعراضدن عبارت اولمق زعمیله بعد الموت فانی
و منعدم اولورلر دیمشلردر و بو اعتقاد فاسدلری تکذیب عقلیه موجب
اولدیغی جهتدن سائر فلاسفه دخی اول زمرهنک ذکر اولنان
معتقد باطللرین رد و تزییف ایدوب کندیلرین تضلیل ایتمشلردر

کتب کلامیه مشتمل اولدیغی اوزره بو مسئلهده اقوال محکیهدن اون بش
قول مذکوردر مشهور اولوب معاد روحانیی ایچون قبولا و انکارا
تکلیف تعلق ایتمشدر و منکری تکفیر اولنمیوب اثباته دخی ضرر

عقلا

وعقلا ممنوع دکلدر اما معاد جسمانیی ضروریات دینیهدن اولمغله عقلا و
بحسب الشرع واجب اولوب انکار ایدنلر تکفیر اولنمشدر زیرا
انک ثبوتنده وارد اولان نصوص کثیرهٔ قاطعه قابل تأویل
اولمامغله ظاهرلری اوزره ابقالری واجب اولوب تصدیقی واجب اولور
و امام فخر بعض مؤلفاتنده انصاف اولدر که شریعت محمدیهیه
ایمان ایله انکار حشر جسمانیی بینینی جمع ایتمک ممکن دکلدر یعنی
حقیقة قرآن عظیم الشانه اقرار و اعتراف ایدن کیمسنه البته معاد
جسمانیی تصدیقه ملازم اولور زیرا قرآن مجیدده تکرر ورودی بر مرتبه
بالغ اولمشدر که تأویل بر وجهله قبول ایتمز جو تصریح و تنصیص ایتمشدر
و بعض ائمهٔ تفسیر تحقیق اوزره سور قرآنیه که یوز اون دورت
سورهدر اول مجموعدن حشر و معاد ذکر اولنمیان آنجق اون اوچ
کریمه اولوب باقی یوز بر عدد سورهٔ کریمهده مذکور اولمشدر و اول
سورهدن بعض سورهٔ کریمهنک آنجق بر محلنده و بعض سورهنک
ایکی و بعضینک اوچ و بعضیلرینک دخی زیاده محللرنده مذکور
اولوب و بعض سورهٔ کریمهده مطلقا حشر و بعضنده حشر جسمانیی
و بعضنده دخی وقوع حشره ادیان سابقه اهالیسنک تصدیق و
اقرارلری ذکر وارد اولمشدر **السؤال** طرف مخالفیندن سؤال
ایراد اولنوب نیجه آیات قرآنیه اتفاق مفسرین ایله تأویل و تنوع
بتخصیص متشابهاتدن و بعض وجه زیرک نظم کریمی مثلا
والسموات مطویات بیمینه آیت کریمهسی کبی آیات عدیدهنک
تأویلی واجب اولمشدر و بعض آیات قرآنیه دخی جوازا تأویل
اولنوب بعض محققین تأویلات قرآنیهده مستقل بالفائده
تصدی قلمشلردر پس جائزدر که بو بابده استشهاد اولنان
آیات دخی بو قبیلدن اوله دینورسه **الجواب** اول سؤالدن جوابک
حاصلی اولوجهله تقریر اولنمشدر که تأویلک جوازی معنای ظاهرک

اولنمق ممكن اولمدیغی صورتده مخصوص اولوب بو مبحثدن اثبات
مدعا ایچون تمسك اولنان نصوصك ظاهرندن قلمق ممكن ایكن
عدول اولنوب تاویله تصدی جائز دكلدر زیرا ظواهر نصوصدن
من غیر ضرورة عدول رد نصوص قبیلندن اولوب فرقهٔ باطنیه
و فلاسفه ادعا و حمل ایتدكلری معانی یه حمل ایتمك آنلرك معتقد
باطللرین قبول حكمنده اولوب محض الحاد اولدیغی مؤلفات عقائده
مسطور و مصرحدر **تحقیق المقام** بو مبحثده بیانی واجب اولان
تحقیقات بودر كه معاد روحانی و جسمانینك ایكیسنه دخی قائل اولان
محققین آنجق معاد جسمانی اثبات ایدوب معاد روحانی اثبات
ایتمین جمهور متكلمین ایكی طائفه دخی قاطبةً روح انسانی بدندن
مفارقت ایدوب بدن فانی اولدقده روحه فنا تطرق ایتمیوب
بقاسنه متفقلردر و بو ایكی جماعت مسلكلری بیننده فرق آنجق
بو وجهله در كه مسلك اولی اختیار ایدنلر تجرد روحه ذاهب اولمغله
روحك بدندن مفارقتی وقتندن یوم حشره دكین انكیچون بدن
مخلوق اولمیوب قائم بنفسه بر جوهر مجرد اولمغله و حالده جمیع
مدركاتی روحانی اولدیغی جهتدن اكا معاد روحانی اطلاق ایدرلر
و وقت قیام ساعتده ینه اجساد فانیه كالاول محشور اولوب بقا
نشئهٔ دنیویه‌ده اولان تعلقی كبی اكا تعلق ایله عود ایتدكده اولان
احواله معاد جسمانی اطلاق ایدرلر اما مسلك ثانی یه ذاهب اولان
جمهور متكلمین كه مطلقا مجردات اثبات ایتمیوب روحك اجسام
لطیفه مقوله‌سندن اولمسنه ذاهب اولمشلردر بدندن مفارقتی
وقتندن وقت حشره دكین و آندن الی ابد الآباد وقوع بولان تلذذ
و تألمك مجموعنه معاد جسمانی اطلاق ایدرلر پس بهر تقدیر
روحك بعد الموت بقاسنده جمیع ائمهٔ مسلمین متفقلر ایدوكی
معلوم و متحقق اولور آنجق مقدما ذكر اولندیغی اوزره قلانسیدن

منقول

منقول اولان قول مرجوحكه روح هیكل مشهورك عینی اولمغله
امر زائد علی البدن اولمیوب حیات مثللو اعراض مقوله‌سندن
اولمقدر آنك ظاهرندن مستفاد و منفهم اولان روحك دخی
بعد الموت بدن كبی فانی اولوب تكرار وقت حشرده بدن خلق
و ایجاد اولندقده روح دخی اولوقتده ینه خلق اولنمقدر لكن بو
قولك مزیف و مردود اولدیغی حقه بالاده مسطوردر [illegible]
التتمه اكثر كتب كلامیه‌ده بو مبحث وجه مذكور اوزره مسطور
اولوب یعنی معاد روحانی و جسمانینك ایكیسین دخی اثبات
ایتمك آنجق آنفا اسملری تعداد اولنان محققینه مخصوص اولوب
و سائر متكلمین آنجق معاد جسمانی‌یی اثباته حصر ایدوب معاد روحانی
یه قائل اولمیه‌لر اما مؤلفات موثوقه‌ده اول وجهله مصرح و منصوص
آنجق معاد جسمانی اثباتنه بعضی حصر مطلب ایدوب معاد روحانی اثباتنه
تعرض ایتمك قلانسی و آندن منقول اولان قول مردوده قائل
اولنده مخصوص اولوب آنلردن ماعدا جمیع متكلمین كرك
روحك اجسام مقوله‌سندن اولمسنه ذاهب اولنلردن اولسون
كرك تجردینه قائل اولان محققین زمره‌سندن اولسون جمله‌سی
بالاتفاق روحك بدندن مفارقتندن صكره حی و دراك
اولمق اوزره بقاسنده اتفاقلرندن ناشی قاطبةً هم معاد جسمانی
و هم روحانی ثبوتنه قرار ویرمش اولورلر و بو تحقیق بعض فحول
تألیفاتنده اصح اقوال اولمق اوزره ایراد اولنمشدر **ادلهٔ اثبات**
معاد جسمانی معاد جسمانی و بعث اجسادك ثبوتی عند اهل الحق
بو وجهله مدللدر كه ذكری سبق ایدن اوچ سؤال اوزره حشر اجساد
كرك ایجاد بعد الاعدام معاینه اولسون و كرك جمع بعد التفریق
معاینه اولسون نفسنده مستحیل اولمدیغی ظاهر و واضح اولدقدن
مخبر صادقدن دخی تلقی اولنمشدر فلهذا حقیقتی مقر اولوب اعتقاد

واجب اولمشدر. و نفسنده ممکن ایدیکی اولوجهله مثبتدرکه بر شیئک
امکانی فاعله و قابله نظر ایله حاصل اولور. قابله نظر ایله حصولی
اجزای بدن میت بعد الاعدام ایجاد قلنمغه و بعد التفرق جمع
مخصوص اوزره جمع اولنمغه و حیاته قابل اولمق محققدر. اگر قابل اولمسه
دفعهٔ اولیده دخی قابل اجتماع و حیات اولمز ایدی. زیرا شیئ واحدک
بر وقتده ممکن اولوب وقت آخرده ممتنع اولمسی مستحیلدر. و اما فاعله
نظر ایله حصولی جناب حق عز اسمه حضرتلرینک هر شخصی بعد الاعدام
ایجاده و اجزای بدنیه سنی بعد التفریق جمع و تألیفه و خلق حیاته
قادر ایدیکی محقق و مثبتدر. و اما جزما و قطعا وقوعنه دلالت ایدن
آیات باهره قرآنیه مخبر صادق تبلیغی ایله تلقی بالقبول اوجب
اولمشدر. از جمله حضرت حق جل ذکره بیورر. قل یحییها الذی
انشأها اول مرة. اولیس الذی خلق السموات والارض بقادر
علی ان یخلق مثلهم. و قوله تعالی فسیقولون من یعیدنا قل الذی
فطرکم اول مرة. ایحسب الانسان ان لن نجمع عظامه. بلی
قادرین علی ان نسوی بنانه. قالوا لجلودهم لم شهدتم علینا
قالوا انطقنا الله الذی انطق کل شیء. کلما نضجت جلودهم
بدلناهم جلودا غیرها. یوم تشقق الارض عنهم سراعا ذلک حشر
علینا یسیر. افلا یعلم اذا بعثر ما فی الصدور. الآیة. و احادیث نبویه
دخی بو مدعایی مثبت و مؤید اکثر من ان یحصی احادیث صحیحه
شریفه ورود ایتمشدر. و شرایع سابقه ده دخی بو منوال اوزره بعث
و حشرک وقوعی مذکور و مثبتدر. و لکن قرآن عظیم و فرقان
کریمده سائر کتب الهیه ده مذکور اولمدیغندن اکثر و اوفر ذکر
اولنوب جناب خاتم الانبیاء و المرسلین علیه افضل الصلاة
والسلام حضرتلری دخی حشر اجسادک بیان و تفصیلنده سائر
انبیاء عظام علیهم السلامدن زیاده اهتمام بیورمشلردر. و آنک

تر

من ادلة المخالفین والجواب عنها

ترده حکمتی بعض افاضل بیان ایتدکلری اوزره قرآن کریمک
نزولی سائر کتب الهیه دن مؤخر وقوع بولوب حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه و سلمک بعثتی دخی سائر انبیاء و مرسلین علیهم
السلام حضراتنک بعثتلرندن متأخر اولمقدن ناشی وقت حشر
ایله عهد سعادتلری بیننده بر غیر نبی دخی مبعوث اولمدیغیدر
دیو تصریح ایتمشلردر. امتناع حشر جسمانی ادعا ایدن مخالفین ضلالت
آیینک زعم فاسد و رأی کاسدلری اوزره مدعالرین اثبات صددنده
اقامت ایتدکلری دلائل سخیفه دندرکه بر شخص فرضا شخص آخری
اکل ایتمش اولسه ماکولک بدنی منهضم اولسه آکلک بدنندن جزء
اولسه وقت حشر اولدقده البته بو ایکی احتمالدن خالی دکلدرکه
اول اجزاء ماکوله یا آکلک یاخود ماکولک بدنندن جزء اولمق
اوزره محشور و معاد اولور. و بو ایکی احتمالدن هر قنقیسی فرض اولنور ایسه
آکل و ماکولدن بریسی تمامه حشر اولمیوب خلاف مفروض لازم
اولمغله امتناعی متحقق اولور دیرلر. بو شبهه لری اول وجه اوزره مجابدرکه
وقت حشرده اعاده قلنان بدنک اجزاء اصلیه سیدرکه عمرک اولندن
آخرینه دکین باقی اولوب قابل تغیر اولمز. و اول ماکولک اولا اجزاکه
بدن آکلدن جزء واقع اولمشدر. آکلک اجزاء اصلیه سندن و ممنوع
بلکه بدل ما یتحلل اولمق اوزره آکلدن انهضام ایله زائل اولور
و بو مبحثده بعض محققین دخی بو وجهله نظر ایراد ایدوب بو جواب
ماده شبهه یی حاسم دکلدر. زیرا اول اجزاء ماکوله بدن آکلدن فضله
و ماکولک یجون اجزاء اصلیه دندر. جائزدرکه بدن آکلده نطفه اولور
بدن آخر یجون اجزاء اصلیه اوله بو صورتده محذور سابق عود ایدر
زیرا بر شخصک اجزاء اصلیه سی شخص آخرک دخی اجزاء اصلیه سی
اولمش اولور. و محقق تفتازانی شرح مقاصدده بو سؤالک اول
وجهله جوابه تصدی ایتمشدرکه بو فساد وقوعده اولوب امکانده دکلدر.

وجائزدرکه مقتضای عادة الله اوزره جناب حق عز اسمه تولد ایدن شخصک مادۀ وجودی اولان نطفه‌یی ماکولک اجزاء اصلیه‌سندن خلق ایمیوب فضله اجزاسندن یاخود غذادن آخردن خلق ایده. ومحقق دوانینک بومبحثده تحقیقات انیقه‌سی واولوب مولانا عصام الدینک رساله فارسیه‌سنده تصرفات عجیبه‌سی واردر تفصیله مودی اولمغله بومحلده ذکرنه تصدی اولنمدی اطلاع مراد ایدنلر محلنه مراجعت ایلیه. **تذییل مبحث** بعض مؤلفات کلامیه‌ده منصوصدرکه بعث احیا عقلایه مخصوص اولمیوب جمیع صبیان ومجانین بلکه بهائم وحشرات وطیور دخی جمله محشور اولورلر حتی صاحب الکشاف واذا الوحوش حشرت نظم کریمنک تفسیرنده جمیع ذی روح اولان حیوانات قصاص اولنمق ایچون محشور اولوب حتی ذباب حقیر دخی حشر اولور دیو تصریح ایتمشدر. لکن بعض محققین ضروریات دینیه‌دن اولوب اعتقادی واجب اولان آنجق طاعتی جهتیله مستحق ثواب ومعصیتی جهتیله مستوجب العقاب اولان مکلفینک حشر وبعثی اولوب مکلف وغیر مکلف جمیع حیواناتک حشر وبعثنه اعتقاد ضروریات دینیه‌دن دکلدر. زیرا مجموعنک حشر وبعثنه دلالت ایدن حد تواتره واصل اولمیوب مقطوع ومجمع علیه اولان ضروریات دینیه‌دن اولمامشدر. زیرا اسلاف ائمۀ مسلمین اولان اساطین دین بیننده اختلاف واقع اولوب اجماع منعقد اولمامشدر. فلهذا انکار اعتقاد شرائط اسلامیه‌دن اولمیوب واجب اولان آنجق مکلفینک حشر وبعثنه ری تخصیص ایتمکلردر.

المنهج الثانی من المسلک الخامس ارواحک بدنلردن مفارقتندنصکره اولان احوالی شرح وبیانده‌در. ابو المعین نسفی قدس الله سره ارواحک بدنلردن مفارقتندن صکره اولان احوالنی بیان صددنده بووجه اوزره تنصیص وتحقیق

وایضاح

آنجا منقوله

اولمشدر. ارواح دورت صنف اولوب اولا انبیاء عظام علیهم السلام حضراتنک ارواح مقدسه‌لری اجساد شریفه‌لرندن مفارقت اولدقده نشأۀ دنیویه‌ده اولان صورت مستحسنه‌لرینه شبیه مشک وکافور ایله سرشته برصورت حسنه ایله متشکل اولوب بهشت برینده مآکل شهیه ومشارب بهیه ایله تنعم اوزره اولورلر. وقت شب هنکام سکون وراحتده تحت عرشده معلقه اولان قنادیلده قرار وآرام ایدرلر. وبری دخی ارواح شهدادرکه جسدلرندن خروج ایتدکده طیور خضر جوفنده آرام ایدوب اطعمۀ جنت ایله وسائر نعم الهیه ایله تنعم ایدرلر. وبعد ذلک آنلر دخی تحت عرشده اولان قنادیلده آرام ایدرلر. قال الله سبحانه وتعالی بل احیاء عند ربهم یرزقون فرحین بما آتیهم الله من فضله **الآیة** وقال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم ارواح الشهداء فی حواصل طیر خضر تعلق من ثمار الجنة. واما مؤمنلردن مطیع اولنلرک روحلری اکرچه ریاض جنتده قرار دوتارلر اما مآکل جنتی اکل وتمتعدن ممنوعلردر. آنجق حدائق جنانه نظر ایتمکله التذاذ ایدرلر. وبری دخی عصاة مؤمنین ارواحیدرکه بین السماء والارض هواده جایکاه ایدنمکله متمکنلردر. وبری دخی ارواح کفاردرکه طیور سود جوفنده یعنی سیاه مرغلر درونده مستقر اولوب طبقات جحیمده وسجینده قرار دوتارلر. بعض آثارده سجین ارض سابعه اولمق روایت اولنمشدر.

المنهج الثالث من المسلک الخامس قبرده سؤال ملکین وقبرک نعیم وعذابی بیانده‌در. سؤال ملکین وعذاب قبر امور دینیه‌دن اولمغله قبول وتصدیق واجب اولان اموردندر. بری دخی جناب حضرت باری النسم موتایی قبرده احیا قلوب منکر ونکیری ارسال واول ملکین منکر ونکیر مدفون اولان شخصدن سؤال ایدرلر جمیع اهل حق اتفاق ایتمشدرکه جناب خالق البرایا جل وعلا قبرده میته متلذذ ومتألم اوله‌جق قدر حیات اعطا ایلیه. بومسئله‌ده جهت

مذکور اوزره بنیلنده مجمع علیها اولوب آنجق امواتك تکرار
روحلری بدنلرینه اعاده اولنورمی دیاخود جناب حق جل کرنده
بلا روح ملکینك کلاملرین فهم ایدوب جوابه قدرت مرتبه سنی
روح حیات اعطا ایتمکله عادة اولنمزمی آنده توقف ایتمشلردر زیرا
سؤال قبرك وقوع وحقیقتنه ادلهٔ سمعیه دن شواهد کثیره ایله استدلال
اولنوب اگرچه اول ادله دن بر بری فرادی فرادی نظر اولنسه خبر احاد مقوله سیدر
ولکن مدعایه مصدق بومضمونده اخبار متکاثره ورودندن ناشی
بر برین تقویت ایدوب جمله سندن متراکم اولان قدر مشترك
مرتبهٔ تواتره بالغ اولمشدر نفس الامرده قدرت الهیه یه نظر ایله ممکنات
ایدوکی مقرر اولوب مخبر صادقدن دخی تلقی اولنمغله من غیر تأویل
تصدیق اولنمق واجب اولمشدر **تحقیق** بعض محققین بومسئله ده
ایراد ایتدکلری شبهه که روح حس حیات ممتنع ومستحیله ردّ ایتدکلری
قول ائمهٔ دین طرفندن اولوجهله ردّ وتزییف اولنمشدر که جناب
حق جل وعلا روحی جسده اعاده یه قادر اولدیغی کبی جسدده روح حس
حیات خلق ایتمکه دخی قادردر پس تحقیق معلوم اولسون مخالفیندن
جهمیه وضرار بن عمرو وبشر بن مریسی وبعض امامیه وبعض معتزله که
میت مسلوب الحیات اولدیغی جهتدن جماد مقوله سی اولوب آندن
سؤال مستحیله در چو سؤال ملکینی انکار ایتدکلرینه جواب حاصل اولور
که حالا اسمکر مذکور اولان مخالفینك زعم باطللری اوزره جائز
اثباتده تمسك ایتدکلری ادلهٔ سخیفه دن بری حی اولدرکه اگر میت
جماد مقوله سندن اولمیوب آنکچون ادراك اولنسه آثار حیاتدن
تحرك واضطراب مثللو حالات مشاهده اولنور ایدی ملکین ایله مکالمه
ومقاوله لری مسموع اولور ایدی دیرلر دبودخی کلمك اولوجهله تزییف
اولنورکه نائم نوعی قسنده میته مماثل ایدوکی بی اشتباه ایکن کاه
اولورکه واقعه سنده بنجه لذات والام ادراکیله متأثر اولوب

متلذذ

متلذذ ومتألم اولورکه کذلك آنده مقتضای تلذذ وتألم اولان
تحرك واضطراب مثللو حالات مشاهده اولنمیوب اثر لذت والم
حس اولنمز خصوصا رسول الله صلی الله علیه وسلم انزال وحی حالنده
حضرت جبریل امین علیه السلامی مشاهده وکلامنی استماع بیوروب
اصحاب کرامدن سائر حضار آگاه اولمزلر ایدکی مدعامز حقیقی
اثباتده سائر ادله دن مغنیدر ائمهٔ فندن جم غفیر تصریح ایدکی
اوزره سؤال قبر وتنعیم وعذابنی تصدیق واعتقاد واجب
اولوب لکن کیفیتندن بحث جائز دکلدر وطریق اسلم حقیقتنه
اطلاع جناب حق جل جلاله تفویض اولنمقدر والله اعلم بعض ائمهٔ
فن سؤال قبرك اگرچه بعض ناسه اختصاصی اولمیوب جمیع صغیر
وکبیر مؤاخذه وسؤال اولنمق امر متقرردر دیمك اوزره تصریح اولوب
وتنصیص ایتمشلردر لکن اصح اقوال اولدرکه بعضیلر مستثنی
سالم ومصون اوله لر ازجمله انبیای عظام علیهم الصلاة والسلام
حضراتی ایچون قول ثانی اختیار ایدنلر قتنده سؤال قبرك عدم وقوعی
اولوجهله ثبوت بولوب محقق ومقرر اولمشدرکه بعض صلحای
امت صلاحی سببیله فتنهٔ قبردن امین اولوب غزاة وشهدا
دخی فتن اخرویه دن مصون اولدقلری احادیث صحیحه ایله ثبوت
بولمشدر پس انبیای عظامدن علو مقاملری مستتبع سعادت
عظمی اولدیغی محقق اولوب عصمتلری مقرر ایکن انلر ایچون
سؤال قبر مثللو فتن اخرویه دن محفوظ اولمق اولوب ایله اعلم
ومتبادر اولور وکذلك عشرهٔ مبشره ایچون دخی حسابك عدم
وقوعی کتب فن مفصلاتنك اکثرنده منصوص ومصرحدر
ایراد سؤال والجواب عنه بومحلده اگر سؤال ایراد اولنوب
بعض افاضل نقلی اوزره سید ابوشجاعدن سؤال قبرك انبیای
عظام صلوات الله علیهم اجمعین ایچون وقوعی روایت اولنمشدر

حساب مناقشه

دنیویسنه جواب ویرلمیه درکه حساب اخروی ایکی کونه اولور
حساب مناقشه و بری حساب عرضدر حساب مناقشه اول وجهله
وقوع بولان حسابه اطلاق اولنور که مؤاخذه اولنان کیمسنه یه صورت
عتابده خطاب اولنوب آندن صادر اولان افعال ایچون نیچون بو فعلی
بو وجهله تجاسر ایدوب مبادرت ایلدک دیمک وزره سؤال
اولنه و قال النبی صلی الله علیه وسلم من نوقش فی الحساب عذب

حساب عرض

و حساب عرض اول وجهله اولان حسابه اطلاق اولنور که اول فعلک
فاعلی اولان کیمسنه یه فعل فلانی سندن صدور ایتدی و لکن
عفو و مغفرت ایلدم دیو طرف الهیدن اول وجهله خطاب عزت
وارد اوله و بو محلده انبیاء عظام علیهم الصلاة والسلام و صحابه
کرام و اولیا و شهدا و صلحا ایچون دخی وقوعی مؤلفات ثقاتده
مسطوردر لا سیما ابو المعین نسفی معتقداتنده مندرج و مذکوردر
احوال الاطفال والحاصل بو بابده اصح اقوال اولدر که اطفال
مسلمین دخی مکلف دکل ایکن کلاری جهت ایله سؤال قبردن
سالم اولورلر و لکن اطفال مشرکین ایچون و آنلرک جنت و ناره
دخوللری و عدم دخوللرندن بین الائمه اختلاف واقع اولوب
امام اعظم ابو حنیفه حضرتلری اول مسئله ده وارد ایدن آثار
و اخبار بحسب الظاهر متعارضه اولدیغی جهتدن توقف ایتمشلردر
و بو مسئله اول مسائل معدوده دندر که حضرت امامک آنده
توقفلری روایت اولنمشدر و ضروریات دینیه دن دکل ایدوکی
متقرر اولوب بر طرفی اثباتنده دلیل قاطع ورود ایتمدیکی دخی مسموع و
مشهور اولمق ایله بو مبحثده طریق اسلم اولدر که توقف اولنوب
علم الهی یه تفویض اولنه با آنکه روسای تابعیندن قاسم بن
محمد و عروة بن الزبیر و آنلرک امثالی نیچه ثقاتک دخی بو مسئله ده
عنعنه روایت ایله توقفلری منقولدر و کذلک امام نووی

اطفال

اطفال مشرکین حقنده اسلاف ائمه مسلمیندن اوچ قول
نقل ایتمشلردر که قول اول جمله سی ناره اولمقدر قول ثانی توقف
اولنمقدر و قول ثالث جمله سی جنتده اولمق قولیدر که امام نووی
کندیسی دخی بو قولی اختیار ایدوب کل مولود یولد علی فطرة
الاسلام حدیث شریفیله تایید ایتمشدر **التذییل** اهل سنت
کثرهم الله سبحانه و تعالی اتفاقلری وزره عذاب قبر و سؤال
منکرین و ضغطه تنکی قبرک مؤمن و کافر و مطیع و فاسق
ایچون وقوعی امر مقرر اولوب هر شخص ایچون تفصیل وقوعی
اول وجهله بیان اولنمشدر که مدفون اولان مطیع اولدیغی صورتده
آنک ایچون عذاب قبر اولمیوب آنجق اولقدر اولور که نعم الهی
ایله دنیاده متنعم اولوب شکر ایتمدیکی ایچون ضغطه قبره مبتلا
اولوب آنک هول و خوفیله متألم اوله و عصات مؤمنیندن
اولدیغی صورتده آنک ایچون عصیانی مرتبه سی عذاب قبر و ضغطه
قبر وقوع بولوب لکن یوم جمعه ده و لیله جمعه ده منقطع اولور
و یوم قیامته دکین عودت ایلمز با خصوص اکر یوم جمعه ده
یاخود لیله جمعه ده وفات ایتمش اولوب آنک ایچون کرک عذاب
قبر و کرک ضغطه قبر آنجق بر ساعت مقداری متمادی اولور آندن
صکره منقطع اولوب من بعد یوم حشره دکین بفضل الله سبحانه
و تعالی عودت ایلمز و اما کفار ایچون عذاب قبر العیاذ بالله تعالی
قیامته دکین متمادی اولوب آنجق یوم جمعه ده و شهر رمضانده
بحرمة النبی صلی الله علیه وسلم عذابلری مرتفع اولور تکمیل
اول حضرت سرور کائنات علیه افضل الصلاة والسلام جمیع
برایایه رحمت اولدیغی جهت ایله بعثتندن صکره مشرکین و کفار
امم سالفه کبی خسف و مسخ مثللو عذاب دنیوی مرفوع قلنمشدر
اللهم اجرنا و سائر اخواننا المسلمین **المنهج الرابع من المسلک الخامس**

نى ذكر صحايف الاعمال كتاب وسنتده منصوص اولديغى
جهتدن ايمان وتصديقى واجب ولازم اموردن برى دخى اعمال
عبادك صحايفه مكتوب اولوب يوم حسابده مطيع وموحد
اولان مؤمنينك طرف يمينلرندن وعصات وكفره نك نعوذ
بالله تعالى طرف شماللرندن اعطا اولنديغيدركه آيات واخبارده اكثر
من ان يحصى ورود ايتمشدر كما قال الله سبحانه وتعالى واما من
اوتى كتابه بيمينه فسوف يحاسب حسابا يسيرا واما من اوتى
كتابه وراء ظهره فسوف يدعو ثبورا ويصلى سعيرا انه كان
فى اهله مسرورا الاية ومنهج آتيده وزن اعمال تحقيق اولنمق صددنده
صحايف اعمال اثباتى ايچون استدلاله صالح بر مقدار تحقيقات
ايراد اولنوب وزن اعمال بحثنه تعلقى اتم اولمغله تأخير اولنديغى

المنهج الخامس من المسلك الخامس فى الميزان

وزن اعمال العباد قواطع سمعيه ايله مثبت اولوب بحسب العقل دخى محاط
دائره امكان اولديغى جهتدن تصديقى واجب ولازم اموردن
برى دخى وزن اعمالدر كما قال الله سبحانه والوزن يومئذ
الحق فمن ثقلت موازينه فاولئك الذين خسروا انفسهم بما كانوا
باياتنا يظلمون نص قرآن عظيمده نيچه مواضع عديده ده دخى مذكور
اولوب الفاظ قرآنيه نك هر محلده كه معانى حقيقيه سن اراده
قلمق ممكن اوله معناى مجازيسنه عدول جائز اولمديغى جهتدن بو
بابده وارد اولان آياتدن دخى ظاهر معنالرى مراد اولوب عرصاتده
وزن اعمال ايچون منصوب اولان ميزانك موازين دنيويه گبى ايكى
كفه سى وبر لسانى اولمق وزن ميزان حقيقى اولديغى اهل تفسيردن
جم غفير تصريح وتنصيص ايتمشلردر لكن بعض ائمه اكابر ذكر ايدر
وزن اولنان صحايف اعمال اوله وبعضلر دخى موزون اولان
نفس اعمال اولمق طرفن اختيار ايتمشلر لكن احاديث مشهوره دن

حديث

حديث بطاقه قول اولى مؤيد اولمغله اكثر ائمه دخى اول قولى
اختيار ايتمشلردر واول حديث شريفك على ما فى الكتب المشهوره
بيانى بو وجهله دركه جناب رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرى بيورررلر عرصه محشرده بر مؤمنك حسناتى كفه سى خفيف
اولدقده عرش اعلادن بر كاغدپاره ساقط اولوب كفه حسناته
واقع اولمغله اول طرف راجح اوله واول ورقپاره ده مكتوب اولان
كلمه طيبه لا اله الا الله اوله بو حديث شريف منوال مذكور اوزره
عنعنه رواة ثقات ايله مرويدر لكن ابن عباس رضى الله عنهمادن
مرويدركه اعمال اهل ايمان روز محشرده صور مستحسنه ايله متشكل وافعال
كفره اشكال مستقبحه يه متحول اولمغله اجسام مقوله سندن اولوب
بنفسها وزن اولنه پس بو روايت على تقدير صحته قول ثانى يى
تأييد ايتمكله قول اول وزن رجحانى اقتضا ايتديكى ظاهردر
امام نسفى رحمة الله عليه اعمالك صاحبى يعنى عاملى وفاعلى اولان
شخص عمليله معا وزن اولنمق قولنى سائر اقوال منقوله يه تقديم
وترجيح ايدوب بو وجهله اثبات مدعايه تصدى اولمشدركه
مشاهير صحابه كرام رضوان الله تعالى عليهم اجمعيندن عبد الله
بن مسعود رضى الله تعالى عنهما حضرتلرى حضور حضرت رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلمده بر درخته صعود ايدوب بدن مباركلرى
غايتده لاغر اولمغله اول محلده حاضر اولان اصحاب گزين رضوان الله
تعالى عليهم اجمعين حضراتى زانوى مباركلرينك اينجه لكنه نظر
ايدوب تبسم ايتدكلرنده حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى
عليه وسلم سعادت ايله آگاه اولوب بيوردكلركه اتعجبون
من دقة ساقيه وانهما لا تثقل شى الميزان من السموات والارض
وبو حديث شريف امام نسفينك مختارى اولان قولى مؤيد
اولديغى محتاج بيان دگلدر خاتمة المبحث ميزان اخروينك

بعض معتزله نفی وانکار ایدوب مدعالرین ثبات صددنده
اقامت ایده کلدکی ادلهٔ سخیفه دندر که اولا اعمال عرض مقوله
سندن اولدیغی متفق علیه اولوب منعدم اولدقدنصکره تکرار
اعاده اولنمق ممتنع ومستحیلدر پس اعاده وایجاد اولنمدقجه وزن
اولنمغه قابلیت متصور اولمز دیرلر ولعدالاعدام ایجاد ممکن اولدیغی
تقدیرجه دخی خفت وثقل ذوات وجواهر مقوله سنه مخصوص
اولوب اعراضده متصور اولمدیغی جهت ایله وزن ممکن دکلدر
دیوب ودخی برشیٔ وزن اولنمق مقدارینی بلمک ایچوندر واعمال
عبادک خود مقداری جناب حق جل شانه حضرتلرینک معلوم
عزتی ایدیکی مقرر اولمغله وزن اولنمقده فائده متصور اولمیوب
عبث اولمق لازم کلدیکندن ناشی قبایحدن اولوب جناب حق جل
ذکره نك آندن تنزیهی لازم در دیرلر وبو بابده وارد اولان نصوصی
وزن اعمالدن عدل مراد اولمق اوزره تأویلی واجبدر دیرلر الجواب
عما قالوا آنفا بیان اولندیغی اوزره وزن اولنان نفس اعمال اولمیوب
بلکه عمالك مکتوب اولدیغی صحایف اولمق قولنه نظر ایله بو
اشکالك انحلالی ظاهر وباهر اولوب موزون اولان نفس
اعمال اولدیغی تقدیرجه نشئهٔ اخرویه ده اعراضك اجسامه تبدلی
ایله جواب ویریلور وتنکیم انك دخی تفصیلی مرور ایتمشدر وایکنجی
شبهه لرینه وزن اعمالده فائده متصور اولمق ورکیکدیلرینك
مختارلری اولان حسن وقبح عقلی مسئله سنه مبنی اولوب اوزر
ایسه ادلهٔ عدیده ایله تزییف اولنمشدر ذیل خاتمه بعض کتب کلامیه
مصرح ومنصوصدرکه وزن اخرونیك کیفیتی دنیاده معهود
اولان وجه اوزره اولمیوب وانك کیفیتی نجه اولدیغی یعنی وزن
اولنان شیئك ثقل وخفتی ومقدار وحجمی جهتیله اولمیوب
بلکه جناب حق عز اسمه صحایف اعمالده هر عملك مرتبه سنه

کوره بر ذات وثقل خلق ایتمکله اوله وامام حجة الاسلام عقایدنده
بو وجهله وزن تقریر کلام وتحقیق مرام ایتمش ایکن اقتصادنده وجه
آخر اوزره متصدی توضیح مقال اولوب صحایف اعمال میزانده وضع
اولندقده جناب حق جل وعلا کفهٔ میزانده رتبهٔ طاعات مقدارنجه
میل خلق ایتمکله اولور دیمشدر وبو دخی اقتصاد امام غزالیه نه دکو
اولان فوائددندر که معتزله دن منکر میزان اخرویك شبهه لرینك وزن
اعمالده فائده ملحوظ اولمق ایله عبث اولمش اولور دیمکله ایراد ایلدکلری اشکال
ایرادلرینه افعال الهیه ایچون فائده طلب اولنمز دیو جوابه تصدی ایتمشدر و
تنکیم جناب حق جل جلاله لا یسئل عما یفعل وهم یسئلون
بیورمشدر وبعض مشایخ سلف بو مبحثی تحقیق صددنده جائزدر
درکه فائدهٔ وزن اعمال اول عملك فاعلی اولان کمسنه یه عمالنك
مقدارین مشاهده ایدوب عملی مقابله سنده عدل ایله مجزی یاخود
رحمت شاملهٔ الهیه ایله ذلاتی عفو اولنوب متجاوز عنه اولدیغنی بیلمك
ایچون اوله دیمشدرو وبعض متأخرین دخی وزن عمالك فائده سینی
بیان صددنده بو منوال اوزره سوق کلام ایدوب بعیددکلدرکه
وزن عمل علی رؤس الاشهاد ارباب کمالك مرتبی وارباب نقصانك
فضایحی ظاهر اولوب طائفهٔ اولایه باعث توقیر وسرور وبهجت
وطائفهٔ ثانیه یه سبب ازدیاد خزی ونکال اولمق ایچون اوله
دیو حل عقدهٔ اشکال ایتمشلردر فائده یوم قیامتده صاحب
المیزان اولوب وزن اعمال عباده مباشر اولان حضرت جبرائیل
علیه السلام اولمق اوزره نقل ثقات ایله رسیده سمع قبول
اولمشدر تنکیم ابو القاسم لالکائی حذیفه دن موقوفا روایت ایدوب
کتاب السنه ده ذکر ایتمشدر المنهج السادس من المسلك الخامس
فی حقیقة الصراط وحقیتیه حقیقتی وجب التصدیق اولان امور اخرویه دن
برنی دخی صراطدر وصراط متن جهنم اوزرینه ممدود اولمش بر

ومسبقدن احد ونهز تزن جسر دورر ۞ و قال سبحانه و تعالى فاهدوهم
الى صراط الجحيم ۞ وقفوهم انهم مسئولون الآية ۞ وبعض مشايخ
فن تصريح ايتديكلري اوزره صراط متعدد اولوب بو صفات ايله
موصوف اولان صراط اكبر اولاكه جنته بحساب داخل اولنلردن
ماعدا جميع اهل محشر اندن مرور ايليه لر ۞ وكندن مرور ايتديكدنصكره
صراط آخره كه جنت قپوسي بيننده بر قنطره موضوعه در حبس تقاص
اولنوب مظالم ايچون مؤاخذه و قصاص اولنورلر ۞ اندنصكره
جنته دخول ميسر اولور ۞ و صراط اولدن مرور ايدن كيمسنه ايچون جميع
مخاوف و احوالدن سلامت و نجات متيقن اولور ۞ زيرا العياذ بالله
تعالى اهل نار اولنلر صراط اكبردنكه جهنم اوزرينه ممدوددر اولان جسردر
عبور ايدركن ناره ساقط اولورلر ۞ اما اندن مرور ايتديكدنصكره رجوع
اول احتمال قالمز كه مظالمدن قصاص ايچون صراط ثانيده حبس و
ايقاف اولنه اما ناردن سلامت امر متيقندر ۞ و صراط اكبرك
صفتي اولوجهله اوزره در كه ذكر اولنمشدر يدي عدد قنطره موضوعه
اولوب مرور ايدنلر هر برنده بر جرم مخصوص ايچون حبس و ايقاف
اولنورلر ۞ از جمله قنطره اولده جناب حق عز اسمه حضرتلرينك الوهيت
و وحدانيتندن سؤال اولنورلر كه كلمه شهادتك مضموني ايمان
و اعتقاددن عبارتدر ۞ اگر ايماني خالصي مقر اولورسه اندن عبور
ايدوب قنطره ثانيه ده حضرت خاتم الانبياء والرسل صلى الله تعالى
عليه وسلمدن سؤال اولنورلر ۞ قنطره ثالثه ده زكاتدن ۞ و قنطره
رابعه ده صوم شهر رمضاندن ۞ قنطره خامسه ده حجدن ۞ و قنطره
سادسه ده عمره دن قنطره سابعه ده مظالم عباددن سؤال اولنور ۞
و بو قنطره دن عبور سائرلردن اصعبدر ۞ و روايت اخرايه قنطره
خامسه ده حج و عمره دن سادسه ده وضوء و غسلدن سؤال اولنور
ديمك اوزره نقل اولنمشدر ۞ والله اعلم بحقيقة الحال تمت الكلام

حادث

احاديث واخبارده روايت ده يكي اوزره صراطدن اول مرور
ايدن رسل ۞ بعده انبيا ۞ و بعده صديقين ۞ و بعده محسن اولنلر ۞
و بعده شهدا ۞ و بعده مؤمنين ۞ و بعده عرفادر ۞ و بعض مسلمين
مشيا على الوجه عبور ايدوب ۞ بعضيلر يوزيليده و بعضيلري
بلده مرور ايدرلر ۞ و صراط بعض ناس ايچون مودن باريك اولوب
و بعض ناس ايچون مويدن باريك اولوب ۞ و بعض ناس ايچون
فضاي واسع مثللو عريض اولمق اوزره عنعنه ثقات روات
ايله مروي و منقولدر ۞ پس بو روايتدن معلوم اولوركه صراطدن
جواز مرورده اولان بطؤ و سرعت اعمال حسبيله اوله ۞ و صراطك طولي
بر روايتده اوچ بيك يللق مسافه اولوب ۞ بيك يللغي فراز
و بيك يللغي نشيب ۞ و بيك يللغي سطح مستويدر ۞ و حسن
بصري رضي الله عنهدن اون بش بيك يللق مسافه اولمق
روايتي دخي منقولدر ۞ والله تعالى اعلم بحقيقة الحال المنهج السابع
من المسلك الخامس جناب رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
حضرتلرينك حوض موروديدر ۞ و عصات مؤمنينه شفاعتي بيانندهدر
اللهم ارزقنا الفوز بها ۞ پس ائمه اهل سنت شفاعتك
حقيقتندن يعني ملائكه و بني آدمدن بعض نفوس گزيده اصحابي
اذن الهي ايله عصات ايچون شفاعته مرخص اولدقلرنده متفقلر
اولوب ۞ متفقلر اولوب بنصوص قرآنيه و احاديث نبويه ايله
اثبات ايتمشلردر ۞ از جمله بو آيت كريمه استشهاد قلنمشدر كه جناب
حق جل و علا بيورر ۞ من ذا الذي يشفع عنده الا باذنه الآية ۞ و قال
النبي صلى الله تعالى عليه وسلم ۞ شفاعتي لاهل الكبائر من امتي الحديث
و اگر سؤال اولنورسه جناب حق جل و علا كتاب كريمنده و ما للظالمين
من انصار ۞ و كذلك و ما للظالمين من حميم و لا شفيع يطاع ۞
بيورمشدر ۞ و مرتكب كبائر اولان كيمسنه نك فمنهم ظالم لنفسه ۞

نص کریمیله ظالم ایدیکی محقق اولوب ظالم اولنلره نصرت
و شفاعت غیر متحقق اولیجق لازم اولور که مرتکب کبیره اولان
کیمسنه‌لر شفاعتدن محروم اوله‌لر دینلورسه جوابی اولدر که
بو ذکر اولنان ایکی آیت کریمه‌ده دخی ظالمیندن مشرکین و کفره
مراددر که جناب حق سبحانه و تعالی لا تشرك بالله ان الشرك لظلم
عظیم بیورمشدر و ارباب خلافدن اکثر معتزله مطلقا شفاعتی
انکار ایدوب آنلردن بر شرذمه دخی شفاعتك انجق اوچ طائفه‌یه
اختصاصنك ادعا ایتمشلردر و زعم فاسدلرینه گوره اوچ
طائفه‌دن بری اول طائفه‌در که کبائردن مجتنب اولوب بعض
صغائری مرتکب اولمغله شفاعته محتاج اوله‌لر و انکله مغفرت
اولنه‌لر و بر طائفه دخی آنلردر که مرتکب کبائر اولوب بعد ذلك
توبه و استغفار ایتمش اوله‌لر و توبه‌لری قرین قبول اولمق ایچون
شفاعته محتاج اوله‌لر و بر فرقه دخی اول زمره‌در که کبائردن و
صغائردن مجتنب اولوب آنلر ازدیاد درجات و ارتفاع مراتب
و مقامات ایچون شفاعت اولنمش اوله‌لر و بو ذکر اولنان اوچ طائفه
دن ماعداسی ایچون شفاعتك وقوعنی انکار ایتمشلردر و بو مدعالری
ینه کندی مختارلری اولان قاعده‌لری ایله مزیفدر که جمیع معتزله
اتفاق اوزره کبائردن مجتنب اولان کیمسنه‌یی مغفرت ایتمك جناب
حق عز اسمه و جل شانه اوزرینه واجب اولمغه ذاهب اولمشلردر
حال بو منوال اوزره اولیجق شفاعته احتیاجی قالمز و کذلك ارباب اعتزال
قاطبه معتقدلردر که تائب و مستغفر اولان کیمسنه‌نك توبه‌سنی قبول
ایتمك جناب حق عز شانه‌یه واجب اوله پس بو وجه اوزره دخی شفاعته
احتیاج بر طرف اولمق لازم گلوب مدعالرینك بطلانی ظاهر و باهر اولور

بیان انواع الشفاعات و الشفاعة العظمی مختصة بنبینا علیه الصلاة و السلام

حضرت سلطان انبیا علیه و علی آله و اصحابه افضل

الصلاة

الصلاة و التحایا جناب سعادتلری ایچون مثبت اولان شفاعات
مشهوره سائر انبیاء عظام علیهم الصلاة و السلام و اولیاء کرام
قدس الله تعالی اسرارهم ایچون دخی ثابت اولور ولکن خلایقی
موقفدن اراحه و فصل قضا ایچون شفاعت عظمی خصائصندر
و آنك کیفیتی بو وجهله بیان اولنمشدر که حضرت رسالت پناه
صلی الله علیه و سلم حضرتلری وقت قیامتده فرق مبارکلری
تاج و دوش مبارکلری حلل جنت ایله مزین اولوب وقوف
بیوره‌لر و پیشگاه رفیعلرنده لواء الحمد منصوب اولوب جمیع
انبیا علیهم الصلاة و السلام لواء کریمی تحتنده مجتمعا یا رب نفسی
نفسی صداسیله دولوله انداز جا رهبت عرصهٔ عرصات اولدی
سیرابان لب تشنگان عصات امتی امتی نداسیله استجلاب
مراحم سامع الدعوات اشتغال خلالنده مقام محموددن نزول اجلال
ارزانی بیوروب تحت عرشده سجود ایده‌لر و در حال ملائکه کرام
علیهم السلام طرف الهی جل جلاله‌دن مأمور اولوب اعز الخلق
و سید البشر زمزمه‌سیله فریاد کنان یا حبیب الله جبین شرف
قرینکی سجدهٔ نیازدن برداشته قیلکه خدنك برق شتاب
دعای مستوجب القبولك هدف اجابته موصول اولدیسی
سل تعطه و اشفع تشفع یعنی همان مراد فؤادك هر نه مقوله
مطلب صعب المرامی استحصال ایله درخواسته قیلکه خزائن
مستحیل النفاد عطایای الهی مبذول و مقصودك هر قسمی
جرائمه معذرت سازی ایله مبادرت بیور که شفاعتك درگاه
مغفرت پناه الهیده مقبول عزت اولمشدر دیدکلرنده اول
شفیع المذنبین و حبیب رب العالمین صلی الله تعالی علیه و علی آله
و اصحابه و سلم اجمعین حضرتلری دخی منبع ماء الحیاة نوابغ الکلم
حکمت اولان دهان مبارکلرندن اساله زلال شفاعت ایتمکله

امتی امتی المتمسکون بسنتی لا اسئلک الیوم نفسی ولا فاطمة ابنتی
بیورلر جناب حضرت پوزش پذیر دخی فرستادۀ ساحۀ کبریا
اولان گلدستۀ شفاعتلرین نهادۀ پیشگاه اجابت قلوب کتاب
اعمالی خاتمۀ توحید ایله مختتم اولندن حقۀ سرمهر قلبنده مقدار ذره
جوهر ایمان مخزون اولان مفلسان رأس المال محاسن اعمالی مالک
نصاب صنوف ثواب قلمغله مظهر الطاف بحساب ایلیه
اللهم یسر لنا ولجمیع اخواننا الذین التذییل بو ذکر اولنان وجه
اوزره خصائص نبویه دن شفاعت عظمادن ماعدا شفاعتک سائر
اصنافی جمیع رسل انبیادن بلکه علما و شهدا و اطفالدن دخی صادر
اولمق جائز اولوب اولبابده اخبار کثیره وارد اولمشدر از جمله اطفالک
و ساقط جنینک ابوینه شفاعتلری و شهید و حاجک متعلقلرینه
بولنان کیمسنه لره و اقربایه و اصحاب کزین رضوان الله تعالی علیهم
اجمعین حضراتنک کندیلره محبت اوزره اولنلره و علماء عاملین
و عاملینک کذلک کندیلر حقنده محسن اولوب قرینلری اولنلره
دخی شفاعتلری مرو مقرر ایدیکی کتب کلامیه مفصلا تنده مذکور
اولدیغی اوزره احادیث عدیده ده منصوصدر از جمله ابن ماجه
روایتیله رسیده رتبۀ صحت اولان احادیث نبویۀ صحیحه دندرکه
عرصۀ محشرده جمیع ناسک صف برصف وقوفلری حالنده
بعض اهل نار اهل جنتدن بعض اصدقاسنه مصادف اولوب معلومک
دکلمیدرکه دنیاده سنکله مقارنتم حالنده بندن آب طلب ایدوب
بندخی امریکه امتثال ایله سنی سقی وار اقلمش ایدم دیدکده شخص
مذکور دخی اول احوالی تذکر ایتمکله آنی شفاعته متصدی اولوب
شفاعتی قرین قبول اوله و بعضیلر دخی عطاء وضوء و اکا
مماثل بعض حقوق جزئیه تذکیری ایله بینلرنده معارفه متحقق
اولدقده اهل جنت شفاعتی ایله نیجه اهل نار نجات بولوب دخول جنته

فائز اوله لر

فائز اوله لر یسر الله لنا ولسائر اخواننا المسلمین آمین بوندن
قطع نظر بلکه بعض اعمال دخی بر صورت مناسبه تمثل ایتمک وجهی
اوزره صاحبنه شفاعت ساز اولمق احادیث صحیحه ایله مقرر
و مثبتدر از جمله صیامک و قرآنک و توبه نک صائم و حامل
و تائبه شفاعتلری احادیث عدیده ده ورود ایتمشدر حوض نبی
علیه الصلاة والسلام سلطان انبیا و سند اصفیا صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینه طرف الهی جل شانه حضرتلرندن موعود اولان حوض که
روز قیامتده اکا اخیار مؤمنین ورود ایتمکله متمتع اولوب اشرار
ممنوع و مطرود اولورلر اخبار صحیحه ده ورودی و وقوعی جهتیله ایمان
و التصدیقی واجب اولمشدر و احادیث نبویه ده ورودی اکثر من ان
یحصیدر از جمله بخاری و مسلم اتفاقا اوزره تخریج ایتدکلری احادیث
شریفه صحیحه دندرکه عبد الله بن عمر و ابن عباس رضی الله عنهم
روایتلری ایله منقول اولمشدر قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم حوضی
مسیرة شهر ماؤه ابیض من اللبن وریحه اطیب من المسک و
کیزانه کنجوم السماء من شرب منه لا یظمأ ابدا الحدیث صدق
رسول الله صلی الله علیه وسلم اسلاف مفسریندن بعض ائمه
دین قرآن کریمده مذکور اولان حوض کوثردن حوض رسول الله
علیه افضل الصلاة والسلام اولمق اوزره تصریح و تنصیص ایتمشلردر
اللهم یسر لنا ولاخواننا المسلمین التمتع منه بعض مشایخ نقللری
اوزره موقف محشرده جناب سید المرسلین صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتلرینک حوض موعودلرندن غیری حوض مورودلری اولشکه
عرصه گاه پرتف و سوز حشری سیراب ساز اولورلر اما مشروب اولمق
اوزره روایت اولنمشدر اما بعض ائمۀ اعلام هر نبی ایچون موقف
حشرده بر حوض مخصوص اولوب امتلری اکا ورود ایتمکله متمتع
اولورلر دیو روایت ایدوب بعض آثارده ورودنی بیان ایله مقصد

اثبات مدعا اولمشدر از جمله اول مؤيد اولان اخباردندر كه حضرت
صالح على نبينا وعليه السلامك ناقه سنك ضرعى حوض مقامنه
قائم اولمغله جميع انبيا عليهم الصلاة والسلامك موقف عرصاتده
حوض مخصوصلرى اولوب انجق حضرت صالح عليه السلام ايچون مخصوص حوض
اولميه جق نقل اولنمشدر والله اعلم المنهج الثامن من المسلك
الخامس جنت وجهنم وحور وقصور وغلمان الآن جنت ونارك
مخلوق وموجود ايدكلرى بياننده در پس جنت ونار جمهور
مسلمين اعتقادلرى اوزره جناب حق جل وعلانك سموات وارضى
خلقى وقتنده خلق اولنوب حالا موجودلر ومخلوقلردر والى الابد
باقيلر اولوب فانى اولمزلر وتنعمات اهل جنت دخى دائم و
باقيدر وجهنمك دخى العياذ بالله تعالى مخلد اولنلر ايچون نيرانى
وعذابى دوام اوزره در وجنتك الآن موجود ايدكنه دلالت ايدن
ادله قاطعه دندر كه قرآن كريمده جناب حق جل وعلا بيورر
وجنة عرضها كعرض السماء والارض اعدت للمتقين وقال الله
سبحانه وتعالى وازلفت الجنة للمتقين الآية زيرا معدوم اولان
نسنه يه مهيا وآماده درمك صحيح اولمديغى امر مقرردر واكر
سؤال اولنوب جائزدر كه اعدت وازلفت كلمه لرى تحقق
وقوعنه بناء مستقبلدن لفظ ماضى ايله تعبير قبيلندن اوله
نتكيم ونفخ فى الصور نظم كريمنده وكذلك ونادى اصحاب الجنة
اصحاب النار آيت كريمه سنده واقع اولمشدر پس افاده مدعا
نص اولميوب جنتك حالا وجودنه دلالت ايتمش اولماز ديلورسه
جواب اولوجهله دركه ظاهردن عدول اولنوب خلاف ظاهر اراده
اولنمق ضرورت داعيه اولوب قرينه قائم اولمديجه جائز دكلدر
ديمكله قول مخالفين تزييف اولنوب وكذلك بو وجهله
دخى سؤال ايراد اولنمشدر كه قرآن كريمده بعض آياتك ظاهرنده

اولان

اولان جنتك موجود اولميوب بلكه وقت حشرده خلق وايجاد اولنمسى
فهم اولنور از جمله بو آيت كريمه ذكر كه جناب حق جل وعلا بيورمشدر
تلك الدار الآخرة نجعلها للذين لا يريدون علوا فى الارض ولا فسادا
الآية بو وجهله جواب ويرلمشدر كه صيغه مضارع عدن كاهى استمرار
زمان ماضى اوزره اراده اولنور ومعناى استقبال اراده اولنديغنه تسليم
اولنديغى صورتده قصه حضرت آدم وحوا عليهما السلامك جنتده ساكن
اولوب بعد ذلك خروج وهبوطلرى نص كريم ايله ثابت ايدكى
ايله استدلال اولنوب وجنات بساتين دنيادن بر بستان اولمغه حمل اولنعب
بالدين بحر اسنه جارى اولمغله مردود ايدكى كلام محقق تفتازانيده
منصوص ومصرحدر وقاطبه اهل سنت وجه سالف اوزره
جنت ونارك حالا موجود اولديغنه اتفاق ايدوب مخالفين زمره
سندن ابو على جبائى وبشر بن المعتمر وحسين البصرى دخى اهل سنته
موافقت ايتمشلردر لكن عباد ضميرى وضرار بن عمرو وابو هاشم
وعبد الجبار كبى اكثر معتزله اكا ذاهبلردر كه حالا موجود اولميوب يوم
جزاده خلق اولنه ومدعالرين بعضيلرى برهان عقلى اقامتيله اثباته
متصدى اولوب بعضيلرى دليل سمعى ايراد ايتمكله بيانه مبادرت
ايتمشلردر وبرهان عقلى اقامتنه تصدى ايدنلر كه عباد ضميرى
دركه ديمشدر الآن جنت ونار موجودلر اولديغى صورتده اوج احتماله
منحصر اولوب اوچى دخى محال ومستبعددر زيرا موجودلر ايسه البته يا
عالم افلاكده ويا خود عالم عناصرده ويا بر عالم آخرده فرض اولنور عالم
افلاكده اولمق فلكك قابل خرق والتيام اولمديغى جهتدن ممتنع
وباطلدر وكائنات فاسده نك افلاك ايله مخالطه اولمه سى
مستحيلدر وعالم عناصرده فرض اولنسه تناسخه مؤدى اولور اول
ايسه ابطال اولنمشدر وبونلردن غيرى بر عالم دخى فرض اولنمق كذلك
بطلانى اولوجهله مقرر اولور كه فلك بسيط اولوب كروى الشكل

اولدیغی جهتدن عالم آخر موجود اولسه اولدیغی بهر حال بسیط اولوب
کروی الشکل اولمق محقق اولمغله ایکیسی بیننده خلا اقتضا ایدر
اول خود بین الاستحاله در و آنکه جواب اولوجهله در که اولا فلک
ایچون خرق والتیامک امتناعی مسلم دکلدر و اولبابده اقامت
ایتدکلری ادله جمله سی تزییف و ابطال اولنمشدر وکذلک لا نسلم
که عالم عناصره اولمق تناسخه مؤدی اوله وکذلک عالم آخرک امتناعی
دخی مسلم دکلدر و بو تحقیقک تفصیلی کتب مفصله دن طلب اولنه
و دلیل نقلی اقامتنه تصدی ایدنلر دخی ایکی دلیل سمعی مشهوره تشبث
ایدوب دلیل اول ایله تمسک ایدنلر دیمشلردر که جناب حق جل وعلا
جنتک وصفنده اکلها دائم بیوروب موضع آخرده کل
شیء هالک الا وجهه بیورمشدر پس اگر جنت حالا موجود اولمش
اولسه اشیا هالک اولدقده تا کل بهشتی دخی هالک اولمق لازم
اولوب دائم اولمق لازم کلور و آنکا اولوجهله جواب ویریلور که دوام
اکل جنتدن مراد علی سبیل البدل دائم اولمقدر یعنی هر قنقیسی که
فانی اولسه بر ینه غیریسی رسیده اولور دیمکدر زیرا ماکلدن
ماکول معینک بعینه دوامی متصور دکلدر که ماکول اولان شیء البته
البته فانی اولمق ظاهردر که اکل جنتک علی سبیل البدل دوامی
منافی هلاک دکلدر یا خود دیرز که بر شیئک هلاکندن مراد ممکن
اولدیغی جهتدن حد ذاتنده هالک اولدیغی اوله زیرا وجود امکانی
ضعیف اولمغله گویا هالک و معدوم اولنده ملحق اوله و یا خود
دیرز که جائزدر که جمیع موجودات هلاک اولدیغی وقتده جنت
و نار دخی بر آن تفریق اجزا طریقیله هالک اولوب و ینه ایجاد اولنه لر
پس اکلها دائم اولوب بحسب الصورت آنا هالک اولمش اولورلر
و دلیل ثانی یه تمسک ایدنلر دیمشلردر که حق جل وعلا جنتک وصفنده
وجنة عرضها السموات والارض بیورمشدر پس آیه کریمه دن

استنباط اولندیغی وجه اوزره تداخل اجسام ممتنع اولدیغی جهتدن
قبل فناء السموات والارض جنت و نارک موجود اولمسی متصور
اولمز و بونکا اولوجهله جواب ویریلور که مراد جنتک عرضی سموات و
ارضک عرضی کبیدر دیمکدر زیرا عرض اعراض مقوله سندن
اولوب عرض واحد شخصینک ایکی محل ایله قائم اولمق جائز دکل ایدوکی
ظاهردر و روایت اخریده تصریح اولنوب عرضها کعرض السموات
والارض وارد اولدیغی بو معنای مؤید بلکه معیندر و عرضها
السموات والارض کلام شریفی ابو یوسف ابو حنیفه در دیمک
قبیلندن اولمش اولور یعنی مثلا ابو یوسف ابو حنیفه در دنلسه
مراد ابو حنیفه کبیدر دیمک ایدیکی ظاهردر و اما تنعمات اهل بهشتک
الی ابد الاباد تعاقبی خصوصنده مخالف مسلک اهل حق اولان
بعض یهود مختاری اولان قول مردوددر که آنلر جنتده اولان تنعمات
جسمانیه نک مدتی درت بیک ییل اولوب اول مدتدن
صکره اهل بهشتک حقیقتلری طبیعت خلقتنه مبدل اولوب و اول
حالده آنلرک قوتی معارف و لذات روحانیه اولوب لذات
جسمانیه فانی اولمغله منقضی و زائل اولور دیرلر و بو مذهبک بطلانی
جمیع اهل ملتک جنت و اهل جنت مخلد و باقی اولمق اوزره اجماعنه
مخالف اولدیغی جهتدن ایله متحقق اولمشدر و بهشت و دوزخده
خلود نص قرآن ایله ثابتدر و بو مسئله ده جبریه دخی مخالف مذاهب
اهل حق اولوب دار نعیم و دار عذاب اهل جنتک بهشته و اهل
جهنمک دوزخه دخوللرندن صکره فانی و معدوم اولور دیمشلردر
و بو قولک بطلانی اهل سنت مسلکی بیان صددنده ایراد قلنان
ادله یه مستدر و متأمل اولنلر ایچون ظاهر و باهر اولوب تفصیل و بیانه
محتاج دکلدر والله اعلم **تکملة البحث** اهل جنتک جناب حق
جل وعلا یه رؤیتلری جوازی و وقوعی بیاننده اهل سنت اتفاقلری

اوزره مؤمنينك جنته دخوللرندنصكره جناب حق جل جلاله حضرتلرينی
لا في مكان ولا في جهة رؤيتلری امر محقق اولوب تصديق وقبوله
واجب اولان امورندندر. ائمه دين وقوع رؤيتده اجماع ايله ونصوص
ايله احتجاجه تصدی ایتمشلردر. اولا اجماع ايله استدلال اول وجه اوزره
دركه امت ناجيه محمديه بو وقوع رؤيتده بين المسلمين مخالفت
حدوثندن مقدم اتفاق ايتدكلری ايله بو بابده ورود ايدن
آيات واحاديثی ظاهری اوزره حمل ايتمده اجماعلری ايله استدلال
ایتمشلردر. واما نص ايله احتجاجلری بو خصوصده ورود ايدن
آيات واحاديث ايله استدلاللری دركه از جمله بو آيت كريمه
اثبات مدعايه متصدی اولمشلردر كه. قال الله سبحانه وتعالى
وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة. وبو مضمونده آيات عديده
ورود ایتمشدر. وبو مدعانك اثباتنده احتجاج ايتدكلری احاديث
نبويه دندركه حضرت رسالت پناه عليه افضل الصلاة والسلام
بيوروب. سترون ربكم يوم القيمة كما ترون القمر ليلة البدر
الحديث. وبو مضمونده احاديث نبويه طرق عديده ايله ورود
ایتمشدر حتى بعض محدثين حديث رؤيتی كرام كبار صحابه دن
يكرمی بر نفر كمسنه روايت ايتمشدر. ثانيا بيان امكان رؤيتده احتجاج
ايتدكلری دلائل دندركه جناب حضرت حق جل شانه حكاية عن موسى
عليه السلام ده بيورر. رب ارنی انظر اليك قال لن ترانی ولكن
انظر الى الجبل فان استقر مكانه فسوف ترانی الآية. بو آيت كريمه ايله
ما نحن فيه ايچون استدلال ايكی وجه اوزره اولوب وجه اول بو
كونه تقرير اولنمشدركه اكر رؤيت باری تعالى جائز اولمسه حضرت موسى
عليه الصلاة والسلام انی طلب ایتمز ایدی. ولازمكه حضرت موسى عليه
السلامك عدم طلبيدر. نص واجماع وتواتر ايله بطلانی مقرر اولوب
ملزومكه رؤيتك عدم جوازيدر. آنكده بطلانی متحقق اولمغله

جوازنا

جوازی متعين اولور. ووجه ثانی بو وجه اوزره تقرير اولنور كه آيت كريمه ده
رؤيت جمال الهی استقرار جبل ايله تعليق اولنمشدر. واستقرار جبل
نفس الامرده امور ممكنه دن اولوب امر ممكنه تعليق اولنان شی دخی
البته امر ممكن اولمق محقق اولور. وبو مبحثده معتزله بر قاچ وجه ايله
اعتراضه تصدی ایدوب ائمه اهل سنت طرفندن كلاملری رد
وتزييف اولنمشدر. تفصيلی بو مجلده گنجايش پذير اولمق ايله
ذكرينه تصدی اولنميوب مفصلات كتب كلاميه يه حواله اولندی

قول بعض المخالفين وابطاله بو مسئله ده مجرد معتزله دكل بلكه
فرق جميع مخالفين مسلك قويم اهل سنتدن انحراف ايله مخالفت
ایتمشلردر. واول جمله دن فلاسفه وزيديه وخوارج رؤيت ايچون
رائی ومرئی بيننده مقابله دن لابد اولوب كذلك بينلرنده
مسافه معينه اقتضا ايدوب يعنی رائی ايله مرئی بينلرنده كمال
بعد ايله بعيد اولميوب. وكمال قرب ايله قريب دخی اولمق مستلزم
ایدر. وشعاع عين رائی مرئی يه متصل اولمق اقتضا ایدر. وامور مذكوره
تحيزی مستتبع اولوب جناب حق جل وعلانك مكاندن تنزهی
رؤيتنك امتناعنه دلالت ايدر ديمشلردر. ومعتزله دخی بو مبحثده
ذكر اولنان طوائف ايله متفق الكلمه در. وبو كلاملری اولوجهله رد
وابطال اولنور كه اكر مقابله واول مقوله امور كه رؤيته شرط اولمق
ادعا ایتمشلردر. واكر بونلر رؤيتك شرطی اولسه لر رؤيت بونلرسز
متحقق اولمزدی. پس تالی باطل اولمغله مقدمك بطلانی دخی
مقرر اولور. وبيان ملازمت انتفاء شرط مستلزم انتفاء مشروط
اولديغی ايله متحققدر. وبيان بطلان تالی جناب حق جل وعلانك
مخلوقاتی رؤيتی مقرر اولمغله دركه رائی ايله مرئی بيننده مقابله
واتصال شعاع مثللو امور مستحيل ايكن رؤيت متحقق اولنجق وبو
اول مقوله امور ايله مشروطه دكل ایدوكی ثبوت بولور. وجناب حق

جل شانه نك مخلوقاتي رؤيتي نظم كريمنده و احاديث نبويه
ده وارد معلومدر كه جناب باري عز اسمه قرآن كريمده الم يعلم بان الله
يرى بيورر و جناب رسول اكرم صلى الله عليه وسلم الاحسان
ان تعبد الله كانك تراه فان لم تكن تراه فانه يراك بيورمشلردر

المنهج التاسع من المسلك الخامس امامت و خلافتك حقيقتي
و وجوبي و خلفاء اربعه رضي الله عنهم حضراتنك خلافتلري
و افضلتلري بياننده در امامت اول رياست عامه دن
عبارتدر كه تسويه امور دين و دنيا و حفظ حوزه ممالك مسلمين
ايچون خلافة عن النبي صلى الله عليه وسلم ثبوت بولمش اولوب
انقياد و اطاعتي جميع امت اوزرلرينه واجب اوله و بعد زمان
النبوة نصب امام جميع انام اوزرينه واجب اولديغنه طوائف
مسلمين اجماع و اتفاق ايتمشلردر و عند اهل السنة وجوبي ادله
سمعيه ايله ثابت اولمغله اوزرينه قرار داده اولوب كتاب و سنت
و اجماع ايله احتجاج و استدلال قلنمشدر و كتاب ايله احتجاج اول
وجهله دركه جناب حق جل و علا بيورر اطيعوا الله و اطيعوا
الرسول و اولي الامر منكم و سنت ايله استدلال اول وجهله دركه
بو حديث ايله ثابتدر حضرت فخر كائنات صلى الله عليه وسلم بيورمشدر من
مات ولم ير على نفسه اماما مات ميتة جاهلية و اجماع دخي بو وجهله
ثبوت بولمشدر كه عند وفات النبي صلى الله عليه وسلم مهاجرين و
انصاردن جم غفير سقيفه بني ساعده ده اجتماع قلدقلرنده حديث
مذكوري تذكرلرندن ناشي كندولر ايچون يوم واحد بلا امام مرور
ايتديكنه راضي اولميوب استقباح ايتمكله دمتد نصب امامي
اهم واجبات و الزم مهمات قلوب مبادرت و اهتمام ايتمشلر
و خلفا رضي الله عنهم دن هر برينك وفاتي عقبنده دخي منوال مذكور
اوزره نصب امام امرنده فوق الغايه اهتمام ايتمشلردر فلهذا حقيقت

نصب

نصب امامي انكار ايدن كيمسنه تكفير اولنور جواهر ائمه حنفيه دن بعض
فحول تصريح ايتمشلردر و وجوب نصب امامده بر دليل دخي اولدر كه
علمادن ارباب فن تصريح ايتديكلري اوزره هر امر كه بر واجب مطلق
اكا موقوف اولوب و آنسز تمام اولميه البته آنك دخي وجوبي
متحقق اولور پس طرف شرعدن اقامت حدود و تنفيذ احكام
و تجهيز جيوش و سد ثغور مثللو اوامر مامور بها اولوب حمايه
بيضه اسلام و تسويه احوال انام بدون الامام ميسر اولمديغي جهتدن
نصب امام واجب اولديغي مثبت اولور و كذلك هر وقتده وجود
امام قسمت غنايم و جمع اعشار و قهر لصوص و اخذ قطاع الطريق
و دفع فتن و اقامت جمع و اعياد و اكابر دخي نيجه وجهله استجلاب
منافع و استدفاع مضاري مستتبع و متضمن اولوب و لكه بو منوال
اوزره صلاح معاش و معاده سبب اوله وجوبي امر مقرر اولور و صغرى
قضيه كمال وضوحندن ناشي ضروريه بلكه مشاهده يه ملحق اولوب نظم
امور ملك و ملت و صلاح مصالح دين و دولت بر سلطان قاهرك
وجودنه مترتب و منوط ايدوكي محتاج بيان دكلدر بلكه بو خصوصده
ارباب الباب ايچون مشاهده لري كافي اولوب دليل اقامتنه حاجت قالمز
زيرا رفقاء طريق مثللو جماعت قليله نظام حاللرين حفظ ايدر بر كيمسه
اولمسه تفريق كلمه و شرور جمعيتلرينه مفضي اولوب معامله لري شائبه
شر و فساددن خالي و كردن اجتماع و اتفاقلري حليه صلاح و سداد ايله
حالي اولمق محال اولور و بو كيفيت بني آدمه مخصوص اولميوب حيوانات
عجم بيننده دخي مقرردر كه جمعيت نحل ايچون امر مخصوصدر كه يعسوب
اطلاق اولنور رئيس مقامنده اولوب انكا اتباع ايله هيئت اجتماعيه لري
نظرق اختلالدن مصون و فقدانلري حالنده انتظاملري انتشار
و تفرقه يه مقرون اولور ايدوكي مشاهده ايله معلوم اولان امورندندر
عمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه حضرتلرينك بو كلاملرينه مانع

السلطان اکثر مما یزع القرآن بیورمشلردر تا بو مدعاده کمال
وضوح و ظهوری توضیح وافاده دن مستغنیدر و بو دخی معلوم اوله که
امام کرک عادل کرک جائر شرعه مخالفتی اولمیجق اکا اطاعت و
انقیاد واجبدر و وقت واحدده ایکی امام نصب اولنمق علی القول
الاظهر جائز دکلدر ایدیکی مؤلفات ثقاتده مسطور و مصرحدر افضلیت
الصحابه رضوان الله تعالی علیهم اجمعین علمادن بر فرقه صحابه
کرامدن بعضنی بعض آخر اوزرینه تفضیلی تجویز ایتمیوب مجموع
کف واحده ده مجتمع اولان اصابع کبیدر دیمشلردر ولکن اکثر ائمه
دن بو قولک خلافی منقول اولوب از جمله قاضی عیاض امام
ابومنصور بغدادیدن نقل ایتمشدر که اهل سنتک اتفاقی
اوزره خلفاء اربعه سائر صحابه کرامدن افضل اولوب آندن صکره
عشره مبشره و بعدهم اهل بدر و آندن صکره اهل احد و آندن
صکره اهل بیعة الرضوان و بعد هؤلاء انصاردن اهل عقبتین
و سابقون اولون سائرلرندن افضل اوله و سابقون اولونک
تعیینینده اقوال مختلفه ورود ایدوب بعض تفضیل مصلی القبلتین
و بعض اهل بیعة الرضوان اولمق طرفنه ذاهب لردر و بعضیلر
اهل بدر اولدر دیمشلردر و بر طائفه دخی اصحاب کرامک حال
حیات نبویه ده وفات ایدنلر بعد النبی علیه افضل الصلاة والسلام
باقی اولنلردن افضل اولمغه ذاهب اولوب ابن عبد البر
دخی بو قولی اختیار ایدوب بو حدیث شریف ایله استدلال
ایتمشدر قال النبی علیه الصلاة والسلام انا شهید علی هؤلاء
اما مسلک اهل سنتدن منحرف اولان مخالفین بیننده ترتیب افضلیت
خلفاء اربعه ده اختلاف اولوب از جمله خطابیه افضلیتده عمر بن
الخطاب رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی اختیار ایتمشلردر و راوندیه اعمام رسول اللهدن
عباس بن عبد المطلب رضی الله عنه افضلیتن ادعا و شیعه

حضرت علی بن ابی طالب کرم الله وجهه و رضی الله عنه افضلیتنه
ذاهبلردر خلافت حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی
عنه اهل سنت اتفاقیله بعد رسول الله صلی الله علیه و سلم امام
حق حضرت ابی بکر صدیق رضی الله تعالی عنه در و صحابه کرامک
آنک امامتنده اجماعلری و بیعتنده اتفاقلری و خلیفة رسول الله
علیه الصلاة والسلام اطلاق ایتدکلری حقیقتده اهلیتنه اجماع
مثابه سنده در و بعد نبینا علیه السلام بو امتک افضلی
ابوبکر الصدیق بعده عمر بن الخطاب بعده عثمان بن عفان
بعده علی بن ابی طالب رضوان الله تعالی علیهم اولدیغی اهل حق
قتنده قرارداده اولوب افضلیتلرینک ترتیبی خلافتلری
ترتیبی اوزره در و ابوبکر صدیق رضی الله عنه نک جمیع صحابه
افضلیتی عند اهل الحق ادله کثیره ایله ثبوت بولوب از جمله
اتقای جمیع امت اولدیغی جهت ایله درکه اتقی اولان عند الله
اکرم اولمق اتقی دن اولدیغی بو آیت کریمه نک فحوای صریحی
ایله مثبتدر که جناب حضرت حق جل و علا وسیجنبها الاتقی
الذی یؤتی ماله یتزکی الآیة بیورمشدر جمهور اهل تفسیر و مشاهیر
علمادن جم غفیر بو آیت کریمه نک ابوبکر صدیق رضی الله
تعالی عنه حقنده نازل اولدیغنده اتفاق ایتمشلردر و اتقی اولان
عند الله اکرم اولدیغی دخی ان اکرمکم عند الله اتقیکم قول
کریمیله ثبوت بولمشدر و بو بابده احادیث کثیره دخی ورود
ایتمشدر از جمله جناب رسول الله صلی الله علیه و سلم حضرتلری والله
ما طلعت الشمس و لا غربت بعد النبیین و المرسلین علی احد افضل
من ابی بکر بیورمشدر و کذلک احادیث نبویه دندر که جناب
اصدق القائلین صلی الله تعالی علیه و علی آله و صحبه اجمعین حضرتلری
بیورمشدر ما ینبغی لقوم فیهم ابوبکر ان یتقدم علیه غیره و علی

ابی طالب کرم الله وجهه و رضی الله تعالی عنهدن مرویدرکه خیر الناس بعد النبیین ابوبکر ثم عمر ثم الله اعلم بیورمشدر و محمد بن الحنفیه دن نقل اولنورکه والد ماجدی امام علی رضی الله عنه حضرتلری منبر اوزرینه صعود ایدوب قراءت خطبه اثناسنده اندن من خیر الناس بعد رسول الله صلی الله علیه وسلم دیو سؤال ایتدکده حضرت امام اکا جواب ویروب ابوبکردر دیدکده تکرار سؤاله متصدی اولوب ثم من دیدکده عمر بیوردی تکرار ثم من دیدکده عثمان دیو جواب ویروب بعد ذلک محمد الحنفیه مرتبهٔ رابعهده ثم من دیدکده حضرت امام سکوت ایدوب برمقدار توقفدن صکره لو شئت لانبئتك بالرابع دیمکله محمد الحنفیه انت دیو کندولرن تعیین ایتدکده امام علی کرم الله وجهه تواضعا و هضما لنفسه ابوك امرء من المسلمین دیمکله قطع سررشتهٔ قیل و قال و حسم پیوند مقال ایتمشلردر و الحاصل خلافت ابی بکر رضی الله عنه بعد رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحاب کرام اتفاق ایله اکا بیعت ایدوب خلیفهٔ رسول الله تلقیب ایتدکلری جهتدن مجمع علیه اولوب اجماع ایله ثبوت بولمشدر و انک خلافتی خلالنده وقوع بولان تألیف قلوب و تتابع فتوح و قتل اهل رده و جزیرهٔ عربی شرکدن تطهیر و اول شللو آثار جلیله اکثر من ان یحصی در و خلافتی ایکی سنه دورت آی واقع اولوب مرض موتندن صکره خلافتی حضرت عمر الفاروق رضی الله تعالی عنه یه تخصیص و تنصیص ایتمش ایدی حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنهنك افضل خلفاء اربعه اولوب و خلافتنك حقیقتی اثباتنده کتب موثوقهده ادلهٔ کثیره ایراد اولنمشدرکه بو رسالهٔ مختصره یه ایرادی گنجایش پذیر اولمدیغی جهتدن بو مرتبه ایله اکتفا اولندی

فی خلافت حضرت عمر الفاروق رضی الله تعالی عنه

و بعد وفات الصدیق خلیفهٔ برحق حضرت عمر بن

الخطاب

الخطاب رضی الله تعالی عنه حضرتلریدرکه خلافتی نص امام ایله یعنی انفا ذکر اولندیغی اوزره سلفی حضرت ابوبکر الصدیق رضی الله تعالی عنهدن تنصیص ایله و اجماع ایله ثبوت بولمشدر زیرا صدیقك وفاته قریب املا قلندیغی کتاب عهدکه بعد الاستکتاب اول صحیفهٔ مختومه قلوب ناسه آنده تعیین ایتدیکی کمسنه یه بیعت ایله امر ایتمکله جمیع ناس بیعت ایدوب بو وجه اوزره خلافتنده اتفاق وقوع بولمشدر و امر خلافتنده نهج عدل و استقامت اوزره سلوك ایدوب عهد خلافتنده جانب شرق اقصای خراسانه دکین فتح اولنمغله ممالك اسلامه ضمیمه قلنوب و دولت ملوك عجم منقرض اولمشدرکه تفصیلی کتب تاریخ و سیرده مذکور و مسطوردر و مدت خلافتی اون سنه و آلتی آی اولوب سن شریفی التمش اوچ سنه یه بالغ اولدقده مغیرة بن شعبه نك غلامی ابو لؤلؤ کنیتی ایله مکنی فیروز نام نصرانی شقینك النده هجرتك یکرمی اوچنجی سنه سی ذی الحجه سنده سیراب تربت شهادت اولمشدر رضی الله عنه و جزاه الله عنا یوم الجزاء

خلافت حضرت عثمان ذی النورین رضی الله تعالی عنه

عند اهل السنه عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنهدنصکره حضرت عثمان بن عفان رضی الله عنه خلیفهٔ برحق اولوب امامتی شوری ایله و اجماع ایله ثبوت بولمشدر زیرا حضرت عمر الفاروق رضی الله عنه وفاته قریب اولدقده امر خلافتی کبار صحابه رضوان الله تعالی علیهم اجمعیندن آلتی کمسنه بیننده که عثمان و علی و زبیر و طلحه و عبد الرحمن بن عوف و سعد بن ابی وقاص رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حصر ایدوب شوری قلوب و جمیع مؤمنینی آنلردن بیعتده تخییر قلمش ایدی پس آنلر دخی بعد دفن عمر الفاروق رضی الله عنه اتفاق اوزره نصب و تعیین خصوصنی عبد الرحمن بن عوف رضی الله تعالی

عنه یه تفویض ایدوب اولبابده حکمنه راضی اولدقلرنده اولدخی
عثمان بن عفان رضی الله عنه حضرتلرینی اختیار ایدوب صحابه دن
جم غفیر محضرنده آندن بیعته متصدی اولیجق سائرلری دخی
بیعته مبادرت ایتمکله جمله سی کال اطاعت و انقیاد ایله اقامت
جمع و اعیادده اقتدا و علی ما هو الوجوب اتباع قلمشلر ایدی و عهد
خلافتنده فتح بلاد و امصار و تشتت جمعیت کفار کثرت اوزره
وقوع بولوب تألیف مصحف واحد اوزره جمع خصایص عثمانیه رضی الله
عنهدندر سن شریفلری ابن اسحق روایتی اوزره سکسان ایکی سنه یه
بالغ اولدقده شهیدا واصل جوار رحمت اولمشدر و مدت خلافتلری
دخی کذلک ابن اسحاقدن اون ایکی سنه دن اون ایکی کون ناقص اولمق
اوزره منقول اولوب بعض روات نقلی اوزره اون بر سنه و اون
ایکی ای و اون ورت کون واقع اولمشدر رضی الله تعالی عنه خلافت

حضرت علی بن ابی طالب رضی الله تعالی عنه و کرم الله وجهه حضرتلرینک
خلافت حضرت عثماندن صکره خلیفه برحق اولوب خلافتی اجماع
ایله ثبوت بولمشدر شهادت حضرت عثمان رضی الله عنهدن بر روایتده
اوچکون دیگر روایتده بش کون مرورنده کبار مهاجرین و انصار
جمع اولوب عصرینک بالیسنک افضلی خلافته اولی و حقی اولدیغی
جهتدن قبول خلافت التماسیله نیازمند اولمشلر ایدی لکن اولا
تقلد خلافتدن استنکاف ایله مطلوبلرینه مساعده بیورمیوب
بعد ذلک امتناع کثیر و مدافعه طویله دنصکره بالاخره مأمولارینی
قبوله موصول قلدقلرنده هجرت نبویه نک اوتوز بشنجی سنه سی
ذی الحجه سنک یکرمی بشنجی کونی یوم جمعه ده ناس مسجد رسول الله
صلی الله علیه وسلمده جمعیت بیعته مبادرت اولنمش ایدی پس خلافتی
اهل حل و عقدک اجماعلری ایله ثبوت بولوب ربع خلفاء راشدین
اولدیغی متحقق اولمشدر و عهد امامتنده وقوع بولان وقایع فتوحات

کتب سیر

کتب سیر و تواریخده مسطوردر خلافتی حالنده سنین هجرت
نبویه علیه الصلاة والسلامدن اربعین کامل رمضان شریفینک
اون ایدنجی کوننده مسجد کوفه ده ادای صلاة صبح اثناسنده عبد
الرحمن بن ملجم نام شقی النده جریح سیف غدر اولوب شهر
مزبورک اون یدنجی کونی یوم جمعه ده شهیدا واصل جوار قدس شهود
و مرغ روح مطهری آشیانسار گلستان بهشت مورود اولمشدر
و اشهر روایات اوزره سن شریفی التمش اوچ سنه و مدت خلافتی
بش سنه دن بر قاچ کون ناقص اولمشدر کرم الله وجهه و رضی الله
تعالی عنه و دار آخرته انتقالی جناب رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک
جوار حق جل و علایه سعادت ایله ارتحاللرندن اوتوز سنه تمامنده
و بر روایتده اوتوز سنه دن آلتی ای ناقص واقع اولوب خلافت
حضرت امام حسن رضی الله تعالی عنه ایله تمام اولمشدر و احادیث
نبویه دن الخلافة بعدی ثلاثون سنة حدیث شریفی مغزاسی
فائده اوزره نصاب خلافت تمامه قرین اولدیغی تحقق بولمشدر
ظن اولنمیه که بو حدیث شریفک ظاهرندن منفهم اولدیغی اوزره
خلیفه اطلاقی ائمه اربعه یه مخصوص اولوب سائره جائز اولمیه
زیرا بعض افاضل تصریحی اوزره بو حدیث شریفده مذکور اولان
خلافتدن خلافت کامله یعنی سلوک نبویه و سیرت مصطفویه
یه قطعا مخالف اولمیوب جمیع امورده شائبه تنافی ایله مشوب
اولمیان خلافت حقیقیه اراده اولنمشدر پس خلفاء راشدین زمان
شریفلرندن صکره الی هذا الوقت مسندنشین صدر سلطنت اولان
ملوکه اصحاب حل و عقدک خلیفه اطلاق ایتدکلری جائز اولدیغی
بو تحقیقدن معلوم و مقرر اولور و فقهاء کرام دخی تصریح و تنصیص ایدوب
سلطانه خلیفه رسول الله اطلاق اولنمق جائزدر دیدکلری کتب
مشهوره ده مسطور و مصرحدر و بو دخی معلوم اوله که عند الجمهور جناب

سلطان کونین صلی الله علیه وسلم حضرتلری کندیلردن صکره
امر خلافتی تعیین خصوصنده قطعا نص جلی وخفی ایله تنصیص
بیورمامشلردر ولکن بعض ذوات حسن البصر حضرتلرندن امامت
حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله عنه ایچون نص خفی ورودینی ادعا
ایدوب حین مرضلرنده امامت صلاة ایچون تقدیم بیورملری
نص خفی ایله تنصیص قبیلندن اولمغه ذاهب اولدقلرین روایت
ایتمشلردر وبعض اصحاب حدیث خلافت ابوبکر رضی الله عنه ایچون
نص جلی ورودینی ادعا ایدوب وفرق مخالفیندن نص ادعا ایتمک
اوزره بعض منقولات ضعیفه یه تشبث ایدوب کتب مبسوطه ده
تفصیل اولندیغی وجه اوزره دلیللری وجوه ایله ابطال وتزییف اولنمشدر
ازجمله وجوه ایله رد وتزییفدن بری اولدرکه امامت مصالح دینیه
ومهمات دنیویه دن بر امر خطیر اولوب آکا نسبت امور جزئیه دن
عد اولنمغه سزاوار اولان نصب ولات وامرا مثللو احوال مکتوم قالمیوب
بین الاصحاب کمال شهرت ایله حد تواتر مرتبه سنه بالغ اولمش ایکن
اکر طرف رسول الله علیه الصلاة والسلام دن منصوص اولسه ایدی
حال اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین بینلرنده مشهور اولوردی
بعد وفات النبی صلی الله علیه وسلم سقیفهٔ بنی ساعده ده تعیین امام ایچون
اجتماع قلدقلرنده آنکا ذکر اولندیغی وزره اول امرده بعض انصار
منا امیر ومنکم امیر دیوب وبعض مجتمعین دخی ابوبکر صدیقه وبعضی
اخری حضرت عباسه وبر صنفی دخی علی مرتضایه رضی الله عنهم میل
ایتمکله قبل الاجتماع صورت تردد وقوع بولمز ایدی باخصوص نص
نبوی هرکیمک ایچون وقوع بولمش اولسه تنفیذ حکم نبوی ایچون
خلافت آنک حقی اولوب البته اصحاب آرا مختلفه اولنلر ایله محاجه
بلکه مخاصمه ده تنه وجب اولمغله طلب امامته مبادرت ایتمک مقرر
اولور ایدی نتکیم حضرت علی بن ابی طالب کرم الله وجهه خلافت کندیلره

ایچون

ایچون تعیین بولدقده استدعای خلافت ایله محاربه یه تصدی
بیورمشلر ایدی باخصوص بعض مخالفین ادعا ایتدکلری وزره فرضا
حضرت ابوبکر الصدیق رضی الله عنهدن غیری ایچون منصوص اولمش
اولسه مثلا شیعه نک ادعا ایتدکلری کبی علی بن ابی طالب رضی الله
عنه ایچون ورود نص مقرر اولمش اولسه کرک امام علی وکرک سائر
اول مجلس بیعتده حاضر اولان اصحاب کرام رضوان الله تعالی
علیهم اجمعین قاطبه خلافت مثللو امر مهمده ورود ایدن حکم نبوی یه
مطلع دکللر ایدی دینلورسه جمله سنی غفلت وجهله نسبت لازم
اولوب واکر مطلع لر ایدی ولکن کتم ایتدیلر دینلورسه طایعا خلافت
ابی بکر الصدیق رضی الله عنهیی قبول ایله بیعتنه مبادرت ایتدکلری
جهتدن جمله سی مخالفت حکم نبوی یه نسبت اولنمق ایله تفسیق
وتضلیل اولنمش اولورلر بو آنکه صحابه کزین رضوان الله تعالی
علیهم اجمعین دن هر بری حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینه کمال اهتمام ایله بذل اموال ومهجه مرتبه سنده انقیاد ایدوب
آکا نصرت داعیه سیله اقربا وعشیرتلرین قتله مبادرت ایتمشلردر
والحاصل علی ترتیب الواقع خلفاء راشدیننک خلافتلرین قدح
ایتمک خرق اجماع صحابه یه مؤدی اولوب ذکر وایراد اولندیغی منوال
اوزره اصحاب کزینی تضلیل ومخالفت حکم نبوی یه نسبت و
اجماعلرین خرق شرذمهٔ خباثت آیین قصدندن غیری تجاسر و
اجرا ایتدیکی امور شنیعه دندر خذلهم الله تعالی وشتت شملهم آمین
ذیل الکلام مسلک قویم اهل سنت وجماعت واضحهٔ ائمهٔ دین وملت
اثرینه مقتفی اولان مسلمین هدایت قرینه وجبه درکه شرفیاب مجلس خطیر
نبوی وریزه چین خوان احسان مصطفوی اولان صحابه کرام واهل
بیت ذوی الاحترامه هرحالده متابعت واز جان ودل محب اولندن
قطع نظر دائما خیر ایله یاد ایدوب همواره نشر ذکر جمیل وصنوف

اعظام وتبجیللری امرنده اهتمام ایله شانلرن تزییفلرینه ایراث
شین ایدر اموردن احتراز واجتناب واجب اوله لر تکیم حضرت
رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری لا تسبوا اصحابی فلو ان احدکم
انفق مثل احد ذهبا ما بلغ مد احدهم ولا نصیفه کذا فی شفاء
قاضی عیاض یعنی بیوردیلر که بنم اصحابمه سب وشتم ایتمک که
سزدن بریکز جبل احد ذهب انفاق ایلسه آنلرک بر مدینه یتشمز
یعنی آنلرک عمل یسیری ایچون طرف الهیدن ثواب کثیر اعطا (مقدارینه)
اولنور دیمکدر پس آنلرک ایچون عند الله علو مرتبه متحقق ایدوکی
مقرر اولوب تخصیصکه جناب حق جل وعلا آنلری قرآن کریمنده
تعظیم ایله ذکر بیوروب مواضع عدیده ده آنلر ایچون ثنا قلمشدر
کما قال الله سبحانه وتعالی کنتم خیر امة اخرجت للناس وقال
تعالی وکذلک جعلناکم امة وسطا لتکونوا شهداء علی الناس
وقال تعالی محمد رسول الله والذین معه اشداء علی الکفار رحماء
بینهم تراهم رکعا سجدا یبتغون فضلا من الله ورضوانا وقال
تعالی لقد رضی الله عن المؤمنین اذ یبایعونک تحت الشجرة
ورسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرندن دخی اصحاب کرام رضوان
الله تعالی علیهم اجمعین ایچون آنجق ثناده احادیث کثیره ورود ایتمشدر
قال النبی الانام علیه وعلی آله واصحابه الصلاة والسلام اصحابی
کالنجوم بایهم اقتدیتم اهتدیتم وقال علیه الصلاة والسلام خیر
القرون قرنی ثم الذین یلونهم وقال علیه الصلاة والسلام الله
الله فی اصحابی لا تتخذوهم غرضا بعدی فمن احبهم فبحبی احبهم ومن
ابغضهم فببغضی ابغضهم ومن اذاهم فقد اذانی ومن اذانی فقد اذی الله
ومن اذی الله یوشک ان
یأخذه وبو مضمونده دخی نیجه نیجه احادیث شریفه ورود ایتمشدر
پس اول شخص بایر النقص که اصحاب باصفا حقنده کلمات ناسزا
اجترا ایلسه حقیقتده جناب واهب خالق البرایا جل جلاله ایله معانده

تجاسر

تجاسر ایتمش اولوب حبیب خدا ورسول مجتبا علیه افضل الصلاة
والسلامه دخی مخالفتده اصرار ایتمش اولور نعوذ بالله من ذلک
وحضرت علی بن ابی طالب کرم الله وجهه ورضی الله عنه ایله
معاویه رض بیننده جاری اولان مخاصمه طرفینک اجتهادلرینه
مبنی اولوب منازعه مجرده دکلدر زیرا امام علی رضی الله عنه حضرتلری
قتله عثمان ذی النورین رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه مبادرت
ایدنلری خصومه تسلیم ایتمکده نظام خلافته خلل ایراث ایده جکنی
ملاحظه ایله اول امرده تأخیر اصوب ایدوکی معلوملری اولمش ایدی
ومعاویه رضی الله تعالی عنه نک اجتهادی مقتضاسی اوزره
ذهنی آنک خلافته مناسب اولمغله بینلرنده صورت منازعه
رونمای معرض حصول اولمش ایدی نه آنکه اول منازعه استحصال
مزخرفات دنیویه ایچون اوله اللهم ثبتنا علی الحق

خاتمة الکلام فی بحث الایمان والاسلام ایمان اصل لغتده
تصدیق معناسنه بحسب الشرع مفهومنی تعیننده اقوال کثیره
وارد اولمشدر وعند اهل الحق ایمان فعل قلب اولوب مجرد
لسانک فعلی دکلدر وتصدیقدن عبارت اولوب معرفت
واعتقاددن عبارت دکلدر وانتفاسیله منتفی اولمق جهتدن
اعمال جوارح دخی ایمانده داخل دکلدر تکیم بو اقوالدن هر بری
فرق مخالفیندن بر فرقه نک قولی اولوب حالا شروح اهلنک
تفصیلدن معلوم اولور پس اقوال مشهوره دن بری جمهور اشاعره
مختاری اولوب امام ابو منصور ماتریدیدن دخی منقول اولان
اولدر که ایمان قلبک شغلی اولوب آنجق تصدیق قلبیدن عبارت
اوله یعنی ضروریات دین محمدیدن اولوب عامه مسلمین آنی
بیلمکده نظر استدلاله محتاج اولمدقلری امور قلب ایله تصدیق و
اذعان اولنه وحدانیت ونبوت وبعث وجزا ووجوب

صلاة و زکاة و حرمت خمر کبی و فعل قلبی اولدیغنه ذاهب اولنلر
بر طائفه دخی ایمان معرفت قلبیه دن عبارت اولمق
اوزره ادعا ایتمشلردر یعنی ذکر اولنان ضرورات دینیه یی معرفتدن عبارتدر
دیمشلردر و بو قول مردود قدریه دن ابو الحسین صالحی و جهم بن صفوان
مختارلری اولوب کرّامیه جبّیه شیعه دخی بو قولی اختیار ایتمشلردر
و بر طائفه جلیله فعل قلب و فعل لسان مجموعندن عبارت اولوب
تصدیق مذکور ایله اقرارک اسمی اولمغه ذاهبلردر و بو قول امام
اعظم ابو حنیفه دن محکی اولوب اکثر محققین اختیار ایلدیکی
قول مقبولدر بو قول ایله قول اولی یعنی مجرد تصدیق قلبیه دن عبارت
اولمق قولنک بیننده فرق اولوجهله درکه بر کیمسنه ضرورات دینیه یی
قلبیله تصدیق ایتمش اولسه اما آندن قطعا لسانیله اقرار صادر
ایتمش اولمسه اول شخص قول اولی اختیار ایدنلرک قولنه نظر ایله
عند الله مؤمن اولوب دخول جنته و ناردن نجاته مستحق اولمش
اولور و قول ثانی یی اختیار ایدنلر قولنه نظر ایله مادامکه تصدیق لسانی
بولنمیه مجرد تصدیق قلبیله نه عند الله مؤمن حکمنده و نه دخول جنته
لایق و نه ناردن نجاته مستحق اولمش اولور و بر طائفه دخی ایمان
اقرار باللسان تصدیق بالجنان و عمل بالارکان مجموعنک اسمی
اولوب فعل قلب و فعل لسان و فعل ارکان مجموعندن اولمغه ذاهب
ایتمشلردر و لکن بو قوله قائل اولنلر دخی ایکی فرقه اولوب فرقه
سی ترک عمل ایماندن خروجی مستلزم دکلدر دیمشلردر و بو مسلک
اکثر سلفک و جمیع ائمه حدیثک و متکلمیندن جهم غیریلرک مختاری
اولان مذهب اولوب امام مالک و امام شافعی و اوزاعی اختیار
ایتدکلری مسلک مشهوردر و بر فرقه دخی اگرچه ایمانک مجموع
افعال ثلاثه مذکوره دن عبارت ایدیکنی اختیار حیثیله سالف
الذکر اولان ائمه دینه موافقت ایتمشلردر و لکن تارک فعل اولان

کیمسنه

کیمسنه انجق ایماندن خارجدر دیمکله مسلک اهل حقدن عدول
و خروج ایتمشلردر و آنلر دخی ایکی صنف اولوب بر صنفی اول
شخص ایچون مثلا ایماندن خارج و کفره داخل اولور دیو اعتقاد
ایتمشلردر و بو مذهب خوارج مذهبیدر و بر صنفی دخی ایماندن
خارج اولور اما کفره داخل اولمز دیو اعتقاد ایتمشلردر و بین المنزلتین
اثبات منزله بو قولدن عبارتدر که بو مذهب معتزله نک مذهب
اولدیغی مذهب سخیفدر و بر طائفه دخی ایمانک فعل لسانیدن
عبارت اولوب ما جاء به النبی نک حقیقتنه لسان ایله اقرار ایتمک
اسمیدر دیمکله ذاهبلردر و بونلر دخی بر قاچ فرقه اولوب از جمله
فرقه رقاشیه آکا ذاهب اولمشلردر که ایمان اقرار لسانیدن عبارت اوله
عبارت
معرفت قلبیه ایله مشروطه اوله و فرقه قطان اکا ذاهب ایتمشدر که
ایمان تصدیق ایله مشروطه اوله اقرار لسانیه دن عبارت اوله
و بو مسلکه سالک اولنلردن بر فرقه دخی کرامیه طائفه سیدر که
انلر ایمانک مجرد اقرار لسانیدن عبارت اولوب قطعا بر شرطله
مشروط اولمدیغنده اتفاق ایتمشلردر حتی بو اعتقاد سخیفه اوزرینه
اجماع قلوب بر کیمسنه کفری کتم و اضمار ایدوب اظهار ایمان
ایتمش اولسه ناره خلوده مستحق ایکن نه حقیقتده مؤمن اولمش اولور
اوداعت و
چوب امر بر عکس اولمق اوزره اول شخص ایمانی کتم و اضمار و کفری
اظهار ایلسه مؤمن کلدر دیرلر و اول کیمسنه که اضمار ایمان ایلیوب
آندن نه اقرار و نه انکار صدور ایتمش اولمسه دخول جنته مستحق و
اولمز دیمک اوزره متفقلردر و بو دخی معلوم اوله که ایمان و اسلامک
مآل معنالرده قبول و اعتراف معنالرینه رجوع اولدیغی جهتدن
متحد اولوب ایکیسی بر معنایه اولمق اوزره اولان الفاظ مترادفه دندر
اول سببدن هر مؤمنه مسلم و هر مسلمه مؤمن اطلاق اولنمق صحیحدر
و اما امام اعظم ابو حنیفه و آنک اتباعی قاتنده ایمانه زیاده و نقصان

ما في هذه المجلة من مؤلفات ائمة اهل السنة • شرح وصايا الامام الاعظم ابو حنيفة الكوفي
جوزي بالخيره كولي • شرح الفقه الاكبر الذي رواه ابو مطيع البلخي عن استاده والامام الاعظم
معتقدات الامام ابي المعين النسفي تغمده الله بغفرانه • شرح عمدة النسفي • شرح مختصر العقائد
النسفية للمحقق التفتازاني • شرح آخر مختصر المذكور المسمى بحل العقائد • شرح عقيدة ابن
الحاجب المسمى بتحرير المطالب • كتاب المحصل للامام فخر الدين الرازي • كتاب سواد الاعظم
للشيخ ابي القسم السمرقندي الحنفي • مختصر كتاب الجرجاني بيان الحجج [illegible] حجة الاسلام غزالي • كتاب
الاربعين لحجة الاسلام الغزالي ايضا • شرح منظومة السيد ابي العباس احمد بن عبد الله الجزائري
للسنوسي • شرح العقائد الوسطى للسنوسي ايضا • شرح طوالع البيضاوي للمحقق الاصفهاني
شرح المقاصد للعلامة التفتازاني • شرح المواقف العضدية للمحقق الشريف قدس سره
شرح قسم الكلام من تهذيب التفتازاني للمولى عبد الله اليزدي • كتاب كنز الاسرار
كتاب التمهيد لابي الشكور السالمي الحنفي • شرح قواعد العقائد للغزالي لمولانا ابن المعصر
الشرواني • شرح مسايرة ابن الهمام للفاضل المقدسي • الارشاد الفارسية للمولى المحقق
عصام الدين الاسفرايني • شرح العقائد العضدية لمولانا جلال الدين الدواني • كتاب
نور اللامع والبرهان الساطع • شرح يقول العبد لمولانا علي القاري • رواية ابي جعفر
الطحاوي للشيخ ابي شجاع الناصري • جمع عدد ٢٥

قبول ايتمك مقرر اولوب وشافعيه دن امام الحرمين فخر بو قولي اختيار
ايتمشدر ومشاهير ائمه دن جم غفير بو مسلكه ذهاب ايتمشلردر لكن
اشاعره قاتنده قبول زياده ونقصان جائز اولوب امام شافعيدن دخي
اول قولي ايثار واختيار منقولدر وادله طرفين مفصلات كلاميه ده
تفصيل اولنمش اولوب بو مجلده كنجايش يوغيدي اولمغين ايله طي قلنوب
اصل مدعا ذكري ايله اكتفا اولندي اللهم ثبتنا على الايمان
وارزقنا اتباع محجة ذوي الايقان وجنبنا عن متابعة خطوات
الشيطان بمنك وكرمك وجودك وصل وسلم
على نبيك الامي وعلى آله وصحبه اجمعين
والحمد لله رب العالمين

قد كمل هذا الكتاب المستطاب بعون الله الملك الوهاب
ارجو لمن نظر فيها وقطف من اثمار معانيها ان يستغفر لكاتبه
والمؤمنين والمؤمنات وانا العبد الفقير الحقير الاثيم الى
الغني العلي الكريم الرحيم السيد محمد حبيب الحسيني ابن ابراهيم بن
محمد عفوي غفر الله لهم الغفور الرحيم وارحمهم في العاجلة والغابرة
وكرمهم بالفلاح في الدنيا والآخرة وكتبت هذه النسخة اللطيفة
لاغر الخلان فائق اصحاب زمانه سابق اشباهه واقرانه مالك
العلم والقلم صاحب الفخر والهمم اعني به محمد سعيد افندي
صاحب العيار السلطاني بدار السلطنة العلية العثمانية لا زال
محفوفا بصنوف الاماني في عام ثلاث وثمانين
ومائة والف من الهجرة مرتين ختام الرسالة
وتمام الشرف امين